

Rejtő Jenő

A három testőr Afrikában

Első fejezet

1.

Négy különböző nemzetiség képviselője volt az asztalnál: egy amerikai gyalogos, egy francia őrvezető, egy angol géppuskás és egy orosz hússaláta. A gyalogos, az őrvezető és a géppuskás a padon foglaltak helyet, a hússaláta az asztalon, egy tálban.

Idő: délután hét óra.

Színhely: Afrika, Rakhmár, egy távoli, eldugott garnizon a Szahara valamelyik oázisában, ahol néhány ottfelejtett légionista és egypár nyomorult arab tengődik.

Személyek: személytelenek.

Történik: semmi.

Rakhmár oázis legfeltűnőbb jellegzetessége, hogy a legkevésbé feltűnő, legkisebb mértékben sem jellegzetes oázis Afrikában.

Középpontja egy vályogfállal körülvett katonai tábor, amit a szaknyelv minden alap nélkül, pusztán szokásból „erőd”-nek nevez.

Az „erőd” ellenálló képességéről fogalmat adhat egy nemrég lejátszódott esemény, amikor a részeg káplár dühösen a falba rúgott, és súlyos sérüléssel a kórházba szállították, mert az egyik lőrés a fejére esett.

De ilyesmit mégis „erőd”-nek hívnak. És számmal is ellátják. Ez az erőd a 72-es számú volt a Szahara hasonló építményeinek sorában.

A körfal mögött egy „törzsepület” (nyerstéglából épült földszintes kis ház) és két légénységi barakk. A barakkban katonák, a katonákban fásult letargia az álmosító forráságtól és az egyhangúan múló napoktól.

Vagy ötven pálma veszi körül az erődöt, poros, tikkadt, félholt, hosszú fák, és tetejükben egy-két kedélybeteg majom ténfereg. Ezek szívesen elköltöznének dúsabb tájakra, de nem tudják, hogy kerültek ide.

A pálmák között nyolc-tíz duárnak nevezett sárputri, ismeretlen céllal, mert a bennszülött háztulajdonosok évekig nem mennek be az ajtón. Viszont az ajtó elől sem mozdulnak. Hová mennének a forró oázisban? Vagy mit csinálnának benn a konyhóban? Igaz, végeredményben az sem világos, hogy mit keresnek ezek az arabok a konyhá előtt, ahol üldögélnek, de hát egy oázis nem arra való, hogy minden mozzanatában megfeleljen valamiféle okszerűségnek.

A bennszülöttek tehát a konyhá előtt esznek, isznak, alszanak és unatkoznak.

Mit is keresnének benn a duárban? Egy horpadt fazék, néhány törött holmi, egy rothadt gyékény és más efféle található ott, a döngölt földpadlón. Ezenfelül néhány ezer légy; ezeket nem szükséges felkeresni, és a kecske, az kijön magától is, ha megéhezik.

Rakhmár oázis központja a Grand Hotel. Eltérően a hasonló európai intézményektől, a rakhmári Grand Hotel ócska kis bódé volt. Tulajdonosa egy félszemű rabló, aki annak rendje és módja szerint kitöltötte tízéves fegyházbüntetését, majd szorgalmas működésének gyümölcséből letelepedett itt mint vendéglős.

A Timbuktu felé haladó karavánok, átutazó vadásztársaságok jelentették a nagy jövedelmet, az oázis két arab csendőre és száz fő körüli helyőrség az állandó üzletmenetet.

A Grand Hotel, mint a neve is mutatja, a nagyvilági élet úri illúzióját hozta el a Szaharába. A félcolos deszkafalat ugyan átrágtá mindenféle féreg, a vályogragaszték és a pofapadok sem emlékeztettek a hasonló európai intézményekre, no de rádiókészüléke volt, szinte kéthavonta új napilapok érkeztek, és Leila, az arab démon, táncokat lejtett.

Ezt a műsorszámot kissé népszerűtlenné tette az a közismert tény, hogy Leila (az arab démon) ötvenedik életévét már régebben betöltötte. A kor és egy ideges bennszülött zsebkése mély nyomokat hagyott az arcán. Így aztán Leila (az arab démon) alig táncolt, és a szórakozást illetően leginkább arra szorítkozott, hogy egy tamburaszerű, irhával bevont hangszert ütögetett. Ezt is csak addig, amíg a vendégek határozott állásfoglalása nem kényszerítette hallgatásra. Ilyenkor egy távoli sarokba kuporodott, és démoni érzékenységében megsértve, szomorúan pipázott. Este segített a sérülteket kötéssel ellátni.

Általában legionáriusok tartózkodtak a Grand Hotelben, akik kockáztak, ittak vagy levelet írtak, némelyik a fegyver és a szíjzat tisztítását is itt végezte, de estefelé verekedés volt. Ez a program pont nem maradhatott el, úgyhogy egy elmés legionárius, aki a festőművészi pályáról került ide, új cégtáblát készített, amit a tulajdonos meghagyott az ajtón. Ez állt rajta:

GRAND HOTEL	
<i>Ötórai gabonapálinka</i>	
<i>Estéknént az úri közönség verekszik</i>	
<i>Kitűnő széklábak!</i>	<i>Megbízható elsősegély!</i>
<i>Belépés díjtalan!</i>	<i>Kilépés bizonytalan!</i>

Az asztalnál időző három különböző nemzetiség (ha leszámítjuk az orosz hússalátát) komolyan tanácskozott. Már kora délután óta itt ültek együtt, igen halkán beszéltek, és ha arra jött a tulajdonos, akkor hirtelen elhallgattak.

A félszemű rabló, akit elévült körösvények alapján Brigeron néven ismertek, mint vendéglős hiú volt szakácstudományára, és most ott settenkedett a három katona körül, akik a hússalátát rendelték. Mert hiába, a légió furcsa hely, ahol nemegyszer urak is megfordultak már, nem csoda, ha ilyen finom ételt rendelnek. De Brigeron úgy érezte, hogy kitett magáért.

A vendégek elismerésüket fejezték ki. A hússalátát egészen kitűnő volt, és ezen az sem változtatott, hogy végül egy igazán csak kevésbé használt lámpabelet letek benne.

A francia őszinte köszönetet mondott a tulajdonosnak a kitűnő ételért, amikor átadta a petróleumszivó belet.

A tulajdonos örült a dicséretnek, és megköszönte a lámpabelet, amit már elveszettnek hitt, és igazán nem könnyű erre felé beszerezni az ilyen holmit.

- Nagyon finoman készíti az ételeket, barátom - mondta az angol.

- Uram - felelte szerényen Brigeron, a félszemű rabló -, Levinnél tanultam a szakácsmesterséget.

Ezt sokszor hangoztatta, és büszke volt rá. Senki sem tudta, hogy hol lehet ennek a nevezetes, előkelő Levinnek a vendéglője, de a Grand Hotel tulajdonosa olyan büszke pirulással mondta, és olyan nagy erejű ember volt, hogy nem mertek közelebbi adatot kérdezni tőle Levint illetően. Feltehető, hogy ez esetben jogos felháborodása nem ismerne határt, és pofon ütné az

illetőt. Különb mindenki szégyellte kissé, hogy nem ismeri Levint, akinél Brigeron főzni tanult. Ezért úgy tettek, mintha jól ismernék.

Egy káplár azt is mondta már, amikor a kantin főztjét dicsérte: „Ilyent eddig csak Levinnél ettem...”

Valószínű volt, hogy szégyen egy ilyen vendéglőst nem ismerni, aki a szakmájában bizonyára a zseniális Ritzcel vagy Duvallal egyenrangú. Lassanként tehát senki sem tekintette vitásnak Levin személyét, és úgy dicsérték Brigeront, hogy ezt maga Levin sem csinálná különben...

- Most hát, kedves Brigeron, hozzon egy üveg vörösbort, és hagyjon magunkra.

- Parancsolnak térképet? Pontos, katonai célokra készült, helyőrségek és időszaki folyók megjelölésével, szökéshez nélkülözhetetlen - kérdezte szolgálatkészen a tulajdonos.

- Hm... miből gondolja, hogy szökni akarunk? - kérdezte a Pittman nevű.

- Akik vörösbort rendelnek és suttogva társalognak, azok szökést terveznek.

- Más titkunk nem lehet?

A kocsmáros leírhatatlan grimasszal mutatott ki az ablakon:

- Itt?...

Forró, sárga nap égett be kintről. A poros, szomorú pálmák koronái, mint ájult fejek lógtak, szinte halódva, és ha vontatott mozgással elindult köztük egy sovány majom, poreső szitált fonnyadó kardleveleikről... Odakint az arabok zörögtek tüzes kövekkel; mert ilyenkor sütötték estére a keszrát, messziről a lelépő őrség parancsnokának rövid, nyújtott kommandója hallatszik.

Az ivó pállott bűzös levegője szinte repedezik a forróságtól, és millió légy döng.

Egy sebekkel borított, csontvázszerű, vén arab a kenderszívás révületében olykor fehér szakállát tépdesi, és papagájhangon rikoltoz.

Az ivó háttérében két verejtékező, sárga arcú katona kártyázik.

A falon egy kerek óra minden fertálykor felhördül, mintha nyomban elütné a negyedet, de azután ismét elhallgat. Rozsdás szerkezete csak emlékszik azokra a régi, jó időkre, amiket még pontosan jelzett az ütőmű.

Hát nincs igaza a rablónak, aki Levinnél tanulta ki a szakácmesterséget? Miféle beszélőnivalója lehet itt az embernek, ami titok?

Kevesebb, mint semmi: állandóan ugyanaz.

- Hozza a bort! - mondta a Francis nevű álmodozó, sápadt fiú. - Családi ügyről beszélgetünk, nem szökésről.

A vendéglős elsietett, és visszatért a borral. De azért hozta a térképet.

- Családi ügyekben is jobban kiismerik magukat katonai térképpel. Iránytűjük, remélem, van?

- Minek?...

- Hát valami különös családi ügryhöz szükség lehet rá...

Ekkor Leila (az arab démon) kiperdült középre, hogy táncával szórakoztassa a vendégeket. De az egyik kártyázó fogcsikorgatva rákiáltott:

- Azonnal hagy abba! Kártyázni akarunk, vén boszorkány!

Leila (az arab démon) szomorúan visszaült a sarokba.

- Hogy képzeled? - mondta a Francis nevű, akinek álmodozó arca volt.

- Engem is érdekel - szólt Thorze, a köpcös amerikai.

Pittman, az angol előbb megtömte a pipáját, azután a térképet nézegette, végül elégedetten bólintott.

- Rendben van. Nézzétek meg ti is. Dél, nyugat és kelet felé egy-egy lehetőség kínálkozik a szökésre. Északon előttünk a Szahara.

- Úgy van. Arra nincs út.

- Az egyetlen lehetőség, hogy valamelyikünk megmeneküljön, ha ma este három ember háromfelé szökik. Úgy intézzük, hogy csak reggel fedezzék fel.

- Miért váljunk el, ha eddig együtt küzdöttünk? - kérdezte halkán a sápadt Francis.

- Beszélj világosan! A mindenségét a skót csavaros eszednek! - szitkozódott a kövér.

- A helyőrség létszáma kilencvenöt ember - mondta Pittman, a skót, és megnyomkodta a pipáját.

- Ezt mi is tudjuk.

- Az erőd védelmére legalább a legénység felének a falak mögött kell tartózkodnia minden esetben. Ez a szolgálati szabályzat legszigorúbb pontja. Érted már?!

- Értem... Okos - dörögte Thorze, az amerikai.

- Én nem értem - mondta Francis Barré.

- Egy üldöző csapat huszonöt embernél kevesebb nem lehet - magyarázta Pittman.

- Ezt tudom.

- Negyvenhét embernek az erődben kell maradnia. Huszonöt megy keletre az egyik után, huszonöt a másik nyomába, tehát a harmadikat, aki délre megy, senki sem üldözheti, mert nincs több katona Rakhmár oázis erődjében, mint kilencvenöt.

Thorze nagyot csapott az asztalra:

- Tiszta dolog! Ha hárman háromfelé szökünk, akkor egyikre nem jut üldöző csapat!

- Ez az egy nyugodtan eljuthat egy belga vagy angol gyarmat határára! Hogy ez melyikünk lesz, az tisztára szerencsejáték, amit onnan tud meg az illető, hogy huszonnégy óra múlva sem követik.

Ekkor Leila (az arab démon) kilibbent középre, hogy a vendégeket szórakoztassa táncával.

- Átkozott boszorkány! - üvöltöttek egyszerre többen is. - Hagyjál kártyázni és inni bennünket.

A táncosnő visszalibbent a helyére, és pipára gyújtott.

- És a kettő, akit elfognak? - kérdezte Francis Barré.

- Haditörvényszék elé kerülnek. Agyonlövik, vagy sok év travaux forcés-ra ítélik őket - felelte Thorze.

- De egy kényelmesen menekül - mondta Pittman.

Az óra rekedten felhördült, és csend lett.

Csak a millió légy döngött.

A három különböző nemzetiségű megállapodott: hárman szöknek, kettőre a biztos elfogatás, egyre a biztos menekülés vár.

- Mindegyikünk magával visz, amit tud, de ez igen kevés. Ajánlom, hogy minden holminkat már előre ajándékozzuk egymásnak. Így az a kettő, akit elfognak, hozzájut a harmadik poggyászához. Miért kerüljön a raktárba?

- Úgy van!

- Vendéglős!

- Monsieurs?

- Tollat, tintát!

- Uraim, a térképen csak ceruzával szabad a családi ügyekre vonatkozó útvonalakat megjelölni.

- Igen?... Hát akkor jó lesz maga is mint tanú.

Hozta az írószereket, és a három ember a következő okiratot szerkesztette:

„Alulírottak minden ingó és ingatlan vagyonunkat..... barátunkra hagyjuk, akivel együtt töltöttük el az afrikai katonáskodás nehéz éveit.

Kelt Rakhmár, 19..... II. 17-én.”

- Hé! Fonál, gyere ide te is.

A Fonál csúfnevű igen sovány katona volt, és mindig dúdolt. Nem jókedvében, hanem mulyaságában.

- Azt akarjuk - mondta az amerikai Brigeronnak és a hülye Fonálnak -, hogy ha valamelyikünk meghal ebben a fészekben, akkor a többi örökölje a holmiját.

- Kicsoda örökölje? - kérdezte a rablóvezér.

- Aki életben marad.

- Ki marad itt életben? - felelte egy lekicsinylő legyintéssel.

- Mindegy. Maga és Fonál tanúskodnak.

Fonál úgy vigyorgott, hogy szája széle szinte elálló, nagy füleihez ért kétoldalt, és büszkén ismételte:

- A kis Fonál tanú!

Gyerekes módon, sokszor harmadik személyben beszélt önmagáról.

A nap lebukott, és a levegő szinte azon nyomban érezhetően hűvösebb lett.

- Én dél felé megyek - mondta Thorze.

- És te? - kérdezte gavallérosan Pittman, mintegy felajánlva a választás jogát Francis Barrénak.

- Nem mindegy? - kérdezte a francia kissé szomorúan. - Én úgysem menekülhetek.

Ekkor Leila (az arab démon) kiperdült középre, hogy táncsal szórakoztassa a katonákat, de egy eldobott rohamkés hajszára suhant el az arca mellett, és erre duzzogva visszaült a helyére.

- Északra nem lehet menni? - kérdezte Francis Barré, mert a legkisebb esélyt választotta volna a legszívesebben.

- Északra a Szahara van előttünk - felelte Pittman. - Arra még egy expedíció is nehezen vágná keresztül magát.

...Takarodó után a három ember leászott az erőd hátsó falán, megszorították egymás kezét és útnak indultak.

Thorze délnek.

Francis nyugatnak.

És Pittman? Észak felé tartott, egyenesen a Szaharának, amerre szerinte egy expedíció sem vághatja keresztül magát...

2.

Sorakozónál kiderült, hogy három ember hiányzik.

A hadnagy azonnal megállapította, hogy három tevét loptak az éjszaka. Szökés! Perceken belül tudják, hogy kik a szökevények. A tevenyomok világosak: az egyik dél, a másik nyugat, a harmadik észak felé indult útnak.

- Mi a véleménye, mon chef? - kérdezte az őrmestert. - Csak két üldöző csapatot indíthatunk. Ezek ravasz fickók lehetnek!

- Egyszerű, hadnagy úr. Aki észak felé ment, az vagy felfordul, vagy úgysem menekülhet.

- Tehát egy-egy üldöző csapat indul dél és nyugat felé, több az erőd létszámából nem telik. Amelyik hamarabb visszaér, az elindul északra, és megkeresi a harmadikat.

- Oui, mon chef!

...Másnap délben az üldözők elérték Thorze-t. Az amerikai egy pillanatig úgy érezte, hogy a sík terepen közeledő huszonöt ember ellen felveheti a harcot egy domb mögül, de aztán inkább letett erről. Ha egy lövést tesz, már biztos a halálos ítélet. Megadta magát.

Estére a másik csoport beérte Francis Barrét. Amikor már a földön feküdt alétan. A víztömlője lyukas volt. Úgy látszott, hogy nem éri meg a másnapot. Két állat közé erősített hordágyon vitték vissza.

Most azután az egyik harmincas csoport sebesen a harmadik után, északra indult. Ennek két nap egerútja volt, de a reménytelen szaharai terepen. A nyomai világosan látszottak a homokban.

Másnap még mindig a messzeségbe kanyargott előttük a sok apró folt, egy teve patája.

- Fél napig talán bírja a szomjúságot. Két tömlőnél több vizet nem visz a teve.

- Istenverte skót bendője lehet.

Pittmanról tudták, hogy nagyon erős. Ötven fok meleg lehetett, és fullasztó por szállongott a sivatag felett. Egy kis légáramlás elég lett volna ahhoz, hogy elfedje az üldözött nyomát. De a szerencse, úgy látszott, nem kedvez Pittmannak.

- A fenébe is! - krárogott fuldokolva az őrmester - jól tudja a bitang, hogy nem menekülhet, mégis nyargaltatja az embert! Összetöröm a csontját!

A tevenyomok továbbra is csak kanyarogtak előttük a messzeségbe vonuló dombhullámok mögött, és lassan vérszínűvé változott a nap, szürkült az ég....

- Ott van!

Az egyik katona kinyújtott kézzel a távolba mutatott, ahol egy tarka, hosszúkás folt látszott. Tevés alak lehetett csak.

- Előre!

Vad nyargalással igyekeztek a dúnéhez, két részre osztva a harminc embert, hogy bekerítsék Pittmant, aki a domb mögé siet. De most megvan!

Azonban amerről Pittman eltűnt, a pokol fogadta az üldözőket.

Egy sortűz. Egy harci ordítás száz torokból... Rövid tusa.

A dombok mögül kirohanó beduinok percek alatt végeztek azzal a néhány katonával, akiket a sortűz megkímélt.

Izmin sejk visszatolta hüvelyébe a handzsárt.

- Allah nagy. Egy csapat rumi kutyával több ég most a gyehenna tüzében.

- Sejk! - lépett elő Pittman a harcosok közül. - Azt üzented, hogy huszonöt fegyverért eljuttatsz engem az északi nagy vasúthoz. Harminc fegyver fekszik előtted a homokban, és sok hasznos tárgy, amilyen a rumiknak van.

A sejk egy másodpercig összeráncolt szemmel nézte.

Veszélyes pillanat volt. Pittman ezt jól tudta. Beduin rablófőnök szava nem szentírás.

- Sejk - mondta még csendesen -, a katonák megtudják majd, hogy én kiszabadultam, és akkor megint segít neked minden légionista szőkevény, mert bíznak a szavamban.

A sejk megértette. Ha nem ismerte is azt a szót, hogy „propaganda”, azért tisztában volt a sivatagban szájról szájra kerülő hírek fontosságával.

- Úgy legyen, ahogy mondtam, hitetlen. Embereim elkísérnek, és kapsz ivóvizet, amennyi kell.

Egy óra múlva útra kelt nyolc tevés arab Pittmannal észak felé.

3.

A skót jól tudta, hogy ezzel a segítséggel koránt sincs befejezve a menekülés útja. Csak a pillanatnyi pusztulás veszélye múlt el.

- Melyik a legelső oázis a vasút mentén? - kérdezte a mellette ügető tevést.

- Okbur.

- Messze van innen?

- Két nap lovaglás ezekkel a fáradt tevékkel, ha nem tartunk nagy pihenőt.

- Tartunk ördögöt! Még kicsit se! Előre!

- Te fehér vagy, de az erőd egy beduiné, uram. Ezért csodállak.

Este mégis pihentek egy órát. Azután egy teljes napon át erőltették az ügetést, és másnap, nagyon távol, mintha eldobott ruhadarab heverne a porban: sötét folt látszott a sivatagban.

- Az ott Okbur.

- Valaki közületek ideadhatná a burnuszát, azt hiszem, elég barnára égetett a nap ahhoz, hogy bennszülötnék higgyenek.

- A hegyek berberei között sok a félvér, azok nem barnábbak nálad... Itt a burnusz, uram.
- Valamilyik közületek bemehetne az oázisba.
- Jól van, uram. Én bemegek. Ti addig itt táboroztok le.

A sivatag felett pompás díszében ragyogott a mélysötét trópusi ég, és a bennszülöttek tüzes köveken sütöttek valamit. Pittman is evett, azután takaróikba burkolózva lefeküdtek. Az bizonyos volt Pittman előtt, hogy valamennyi rádióállomás megemlékezett már róla. De ahol nincs helyőrség, ott nem kell félnie. Egy arab csendőrrel maga is elbánik.

Dermesztő hideg lett éjfél felé, amikor a könnyű por minden kalóriányi felszívott hőt visszasugárzott... Hajnalban fehér dér lepté be a sivatagot, mintha hó esett volna. Már ébredt a nap, amikor a kiküldött visszatért.

- Nos?
- Mindössze két goumier van az oázisban. Ezeket baj esetén magad is legyőzheted.
- És a vasút?
- A kis vasútháznál egy európai őr van. Mindig részeg. Az arab törzs főnökének megmondtam, hogy te Izmin sejk barátja vagy. Ezekre számíthatsz. Gyűlölik a rumikat, és idáig még nem jutott el minden erejével a légió fojtó nagy keze... Ők melletted lesznek.
- Köszönöm...

A nap első sugarai épp hogy megcsillantak az olvadó dér sziporkáin, amikor Pittman elérte a vörösre mázolt pálmatorzset, amelyen egy tábla függött:

<p><i>OKBUR OÁZIS</i> 200 kilométer</p>

4.

Az őrház közelében minden csendes volt. A vasúti sínek körül néhány kecske legelt. Pittman benyitott az ajtón. Rongyos ember ült az asztalnál. Arca azokra az arizoniai megaszalt emberi fejekre emlékeztetett, amelyeket a dél-amerikai indiánok olyan csodás ügyességgel preparálnak egy felnőtt koponyájából ökölnyi nagyságra, hogy azért felismerhetően megmaradnak.

- Jó reggelt - köszönt a szökevény.
- Ezeket hagyjuk - felelt a múmiafejú rekedt vasúti. - Mit akar?
- Karavánvezető vagyok. Timbuktu felé indult tovább a csapat, és én szeretnék ismét Marrakechbe jutni.
- Elég bolond... Miért nem ment maga is Timbuktu? Hol a csodába lehet a pálinka?

Rövid keresgélés után megtalálta.

- Mikor indul a vonat? - kérdezte Pittman, és kezdte elveszíteni a türelmét.

A vasutas egy fél halat tett a szájába, hogy kidagadt az arca, és amíg evett, csak a vállát vonogatta.

- Ember! Nem tudja, hogy mikor indul a vonat?
- Csak azt tudom, mikor érkezik.

- Hát mikor érkeznek?!
  - Mikor, hogy...
  - Mikor érkezett legutóbb?
  - Hát... Ma reggel érkezett egy, de az már továbbment.
  - És mikor jön a legközelebbi?
  - Két-három hét... Attól függ. Foglaljon helyet.
- Pittman kétségbeesetten állt.
- Maga vasutas?
  - Igen. De zenedét is végeztem. A nagybátyám azt akarta, hogy karmester legyek.
  - Ostobaság!
  - Nem ostobaság, csak hiányzik belőlem a hajlam hozzá. Inkább rajzolgattam. Így lettem vasutas...
- Ez hülye - gondolta a skót.
- A preparált fejű vasutas pálinkát ivott a heringhez, és vörös szemürege olyanfajta árnyalatú volt, mintha folyton sírna.
- Nincs semmiféle közlekedés észak felé innen? Csak a vasút jár arra?
  - És a madarak például... Hallja, ne dobálózzon itt... Nézd csak!
  - Adjon tisztességes válaszokat. Amíg nem volt itt vasutas, addig is közlekedtek. Mióta indul innen vonat?
  - Két éve irányítom a forgalmat. Azóta csak vonaton járnak az emberek.
  - És azelőtt mi volt?
  - Fagottista egy szalonzenekarnál... De az ital következtében elveszítettem a pontos fűvőképességemet.
  - Beszéljen világosan, mert megjárja!
  - Uram, ha ez nem világos beszéd, akkor mit fog szólni egy óra múlva? Most hét óra tizenöt van. Nyolc óra húszkor tökrészeg leszek, és minden kérdésre népdalokkal felelek.
  - Ezt ilyen pontosan tudja?
  - Vasútnál első a pontosság. Hét óra harminckor indul egy teljes üveg, ennek csatlakozása van a nyolc húszas pálmaborhoz. Kilenc óra tízkor befut egy személy.
  - Miféle személy?
  - Egy arab nőszemély. Elágazó italkeveréket hoz kétféle pálinkából. Kilenc negyvenötökor dühöngök. Ezért különös, hogy ebben a nyugodt időszakban nem tart értelmesnek. Ilyenkor még mindenkit felismerem.
- A zsugorodott fejű ember olyan szenvtelenül beszélt, olyan kifejezéstelen, homályos tekintettel, annyira tipikus, lárvaszerű arcvonásaival az idült delírium tremensnek, hogy reménytelennek látszott minden további kísérletezés.
- És én most... Itt várjak két hétig?

- Erről lebeszélem. Revolver van nálam, és amikor dühöngök, olyankor lövöldözni szoktam. De elhálhat addig ott bent a depóban, ahol mindenféle útépitő holmi van. A nagy ládán jól alhat.

- Köszönöm.

- Csak vigyázzon, ha dohányzik, mert dinamit van benne. De ezt majd mind megmagyarázza a másik lakó.

- Miféle lakó?

- Egy katonatiszt és a legénye.

Pittman kezdte rosszul érezni magát. A depóajtó felé pislogott, és hátrált.

- Itt van... benn?

- Igen, alszik. Nagy megállót építenek a Kongónál. Ő szervezi. Kértem, hogy vétesse fel állomásfőnöknek. Milyen nagyszerű lehet ott, ha ezen a kis állomáson ennyit lehet inni. De nem akar engem. Azt mondja, hogy úgymint elég visszaélés történik, holott szerintem egy Kongóvasút építésénél nem történhet elég visszaélés.

Az órára nézett, s mert éppen hét óra harminc volt, kiitta a fél üveg pálinkát.

- Most menjen, mert rövidesen dalolok - figyelmeztette jóindulatúan a vendégét.

- Igaza van... Hát viszontlátásra, kedves... hogy is hívják?

- Vaszilics. Vaszilics Fedor Emánuel, anyai ágon a bolgár Guncseffékkal állok rokonságban.

- Kik voltak a bolgár Guncseffék?

- Hagymakereskedők. A Várna melletti Szalegucs községben.

Pittman elindult, de egy hang szólalt meg mögötte:

- Igazolja magát!

A depó ajtajában egy főhadnagy állt, mellette a legénye. Mindketten revolvért fogtak.

Pittman egy ugrással az ajtónál volt. Lövés dördült.

- Utána! Ez az!

Az angol nagyot kiáltva kibukott a házikóból. Meghalt, vagy sebet kapott. A legény utána sietett.

- Mit akarnak ettől a jámbor arabtól? - kérdezte hűledezve Vaszilics Fedor Emánuel (aki anyai ágon a Várna melletti Guncseffékkal tartotta a rokonságot).

- Maga ostoba fráter! Ez olyan arab, mint én!

- Ön arab? Bocsánat, de úgy tudom, hogy bennszülött nem lehet tiszt a légióban.

- Én sem vagyok arab, és ez sem arab!... Nem maga vette fel a táviratot, amelyben közlik, hogy Izmin sejk hordái lemészároltak egy csapat legionáriust?

- Ah! És ez a sejk!

- Ez egy legionárius!

- És lemészárolták...!

- Hülye!

- Azt láttam, de ilyesmiért nem kell rálőni valakire.

- Ez eladta a társait a sejknek, hogy szökhessen. Pittmannak hívják, hetvenegyes közlegény. Mert a fejemet teszem rá, hogy ő az...

A legény visszajött. Egy tárcát és néhány írást nézegetett.

- Sürgönyözhet, főhadnagy úr, hogy a körözött Pittmant szökés közben megsebesítettük és elfogtuk. Itt vannak az írásai...

- Ki gondolta volna - dünnyögte Vaszilics -, hogy ez az egyszerű ember... Pittman, a sejk... - És nagyot húzott az italból, mert az események következtében ennek az üvegnek erős késése volt, és vasútnál első a pontosság.

Az elmondott események után öt esztendő telt el, és a folytatást illetőleg már rendelkezésünkre áll John Fowler legionárius írói működésének eredménye. John Fowler, akit nagyszámú barátja és elenyészően kevés tisztelője kizárólag Csülök néven ismer, ha írókról csevegnek, és a téma kapcsán pofonokra terelődik a szó, öt esztendővel a fentiek után a légióban teljesített szolgálatot, és már a második könyvét írta. Átadom neki a szót, mivel a történet jobban megfelel írói egyéniségének. Akik kevésre értékelik a szerzőt, azokkal közlöm, hogy igen jó nevű műbírálók szerint John Fowlert még évtizedek múltán is emlegetni fogják. Különösen azok, akiket egy vagy más okból kifolyólag megütött.

Második fejezet

1.

Barátaim unszolása ellenére úgy határoztam, hogy megírom ezt a regényemet. (Az életből merítve.)

Barátaim ugyanis arra unszoltak, hogy ne foglalkozzam olyasmivel, amihez nem értek. Itt azonban tévednek. Olvasottságom magasan az átlagos söpredék fölé helyez, még ha a látszat esetleg ellene szól is állításomnak.

Amikor első művem elhagyta a sajtót, fenyegető levelek tömegével kerestek fel tisztelőim. Gazembernek, baromnak, árulónak és besúgónak neveztek.

De mit várjon az ember manapság tisztelőitől?

Ők csak azt nézik, hogy orgazdákat, betörőket és más üzletbarátainkat, írásaim kapcsán, a rendőrség kérdésekkel zaklatta, de azt elfelejtik, hogy az irodalom nagy és nemes célja éppen az orgazdák és kasszafúrók hú jellemzése, magánéletük feltárása és egyéb hasonló.

Tuskó Hopkins, aki alapjában véve nélkülözi azt a lelki finomságot, amelyet a „Roccambole szerelme” című remekműben csipkésnek nevez a halhatatlan író, azt mondja:

„Ha még egyszer hülyeségeket firkálsz rólam, akkor beverem a fejedet egy karosszék lábával.”

Mit feleljek erre az alantas hangra? Egy embernek, aki nélkülözi a lelki csipkéket?

- Én is ott leszek - ezt feleltem -, te nagyszájú, ronda fráter.

Ebből a célzásból tisztán láthatta véleményemet.

Tuskó Hopkins legény a talpán, de egyszer már rendreutasították egy teherautó-lökhárítóval, hogy az orra tömpe és vörös lett, mint az apró besavanyított paprika. Az igaz hogy tömzsi, rettenetes a válla, és rövid karja vastag, mint a rajzfilmekben látható matrózoké, de azt hiszem én elbánnék vele.

Senki Alfonz, aki végtelenül hidegvérű, és semmivel se törődik, másképpen fejezte ki véleményét:

- A könyved nagyon jó - mondta, amikor elolvasta a kéziratot, és unott arccal letette -, csak nem elég világos, ami a te személyedet illeti.

- Igyekeztem őszintén írni magamról, mint a nagy földrajzkutatók.

- Igen, igen, hiszen nagyjából kitűnik, hogy milyen fajankó vagy, de mi, akik közelről ismerünk, jól tudjuk, hogy sokkal ostobább szoktál lenni.

Mit álljak oda vitatkozni ilyennel? Nem szép lelkű ember egyik sem. Ezt meg is mondtam nekik.

- Mit ért a költői finomságok ihletéhez egy ilyen nagy ló, mint te?

És ez az igazság.

A Török Szultán csúfnevű barátom, aki nem volt velünk a légióban, és nagyon szeret levelezni, írt nekem az ügyben:

„Min dék duttam, hotty. Te egy vagy Naggy hüjje. De hogy eggkorra. Vaggy asztt tat. Mékk én? sem duddtam. Ellhicheted! Róllam te. Ne firrgálj! semmid. Mert jövőg én. És cha meggirom terróladd. Hodij migget tsináldáll. Aggor jjól besszárnag. Tégedd. És ettől függetlenül gaphadsz töllem a fejedre egygy nagyod a közgasszán biszkállóval. Ami I. sújjos fém dárty. Eszt én írom. Ghenek. bb.! és ammid énn irrog, assz nem. Hasszug. Mar! hasság. Mintt amit? Te. Írrsz. Régen. Régenny. Reggényy. (Nem, givánndd! dörllentő.)

*Kiváló Disztelleddel:
Te ló!”*

Barátaim unszolása azonban nem akadályozhatott meg abban, hogy újabb regényemet a magam egyszerű, de pompás művészetével ne bocsássam az utókor útjára.

Íme:

2.

Gyakorlótér.

- Gáávú!

Vigyázzba álltunk. Potrien őrmester keskeny, hegyes bajusza és ugyancsak keskeny szakállá enyhén rezgett.

Mi van megint?

- Kedves fiaim - kezdte barátságos atyai mosollyal. - Egy derékszíjat találtam a kocsmá előtt, ahol tegnap három legionárius annyira összeverte azt a tizenöt átutazó kereskedőt, akik a karavánnal érkeztek!

Ezek a legionáriusok sohasem férnek a bőrükbe.

- A sötétben nem ismerték fel a három katonát, és ezek elszöktek. Ki volt az a három? Lépjenek elő maguktól. Az a legokosabb.

Ez igaz. Mit kell itt három ember miatt az egész századnak rostokolnia?

De senki sem mozdult.

- Szóval nem jelentkeznek? - gúnyolódik nyájas mosollyal az őrmester. - Ha majd a köztársaság elnöke azt kérdezi: „Ugyan, kedves Potrien, ki volt az a három katona, aki szétverte azt a karavánt?”, mit felelek neki? Mi?

Nem tudtuk.

- Azt mondom majd: „Szerintem mon President, valószínűleg álrühás arab leánykák lehettek, mert a legionáriusok közül senki sem jelentkezett...”

Hirtelen vésszesen felkiáltott, mint akit szíven találtak. Egy közeli fáról néhány bóbiskoló majom fejvesztetten menekült...

- Ki verekedett ezzel a szíjjal? Ki ütötte ezzel szájon a karavánvezetőt, hogy nyolc foga kiesett, és fejjel zuhant a teveúsztatóba?

Ez kegyetlen egy ütés lehetett. De a garnizonélet valósággal elállatosítja némelyik legionáriust, hogy a jóérzés utolsó szikrája is kialszik benne.

- Ki verekedett ezzel a derékszíjjal?

Csend.

- Altiszt! Nézze végig a derékszíjakat!

Hm... A szudáni gyalogosok szíja fél hüvelykkel szélesebb, és rajtam ilyen van. Ha észreveszi, baj lesz. Még azt fogja mondani, hogy én röpítettem szándékosan a tevéusztatóba azt a kötekedő karavánvezetőt. Pedig igazán nem tudhattam, hogy akkorát esik. Ki tudja sötétben kiszámítani, hogy milyent üssön a derékszíjjal? Különösen miután Tuskó Hopkinstól rossz néven vették, hogy egy messzelátót nézegetett, és a műszer később eltűnt. Igazán nem volt helyénvaló, hogy meggyanúsítsák, mert előzőleg a kezében volt.

Mi csak védekeztünk, amikor ránk támadtak, mert az érzékeny lelkű Hopkins hozzájuk vágta a hulladékládát.

- Nézd csak - rikoltja a káplár. - Hiszen ez egy széles derékszíj! Lépjen ki, maga mákvirág!

Kilépek.

- Miféle szíj ez magán?

- Derék.

- Hülye. Milyen derékszíjat visel?

- Kincstárit.

Kissé nehézfejú voltam, ha Potriennel társalogtunk. Azt hitte, hogy születetten ostoba vagyok. Ha rájön, hogy kizárólag vele szemben használom ezt a beszédmódot, abból nagy baj lenne.

- Maga agyalágyult, elaggott krokodil. Azt kérdeztem, hogy honnan vette ezt a derékszíjat. Ez egy szudáni gyalogosé!

- Igenis.

- Ez itt a maga szíja? - kérdezte, és vészes nyugalommal feltartotta a gazdátlan holmit.

- Igen, mon chef.

- Miért nem mondta előbb?

- Nem kérdezte, mon chef.

- Azt kérdeztem, ki verekedett ezzel a szíjjal?

- A szíj az enyém, de nem verekedtem vele.

- Úgy! És ha megkérdezi a köztársaság elnöke: „Mondja, Potrien, hogy kerül egy katona derékszíja önmagától a verekedőkhöz?”, akkor mit felelek majd, mi?!

Összecsaptam a bokámat.

- Azt, hogy: „a derékszíjak időnként elkószálnak, mon adjutant.”

- Canaille!

Nem szerette, ha felelek a kérdésére. Pedig a katona kötelessége: vakon engedelmeskedni.

- Magáé a szíj?

- Igen.

- Kik voltak magával?

- Hol?

- A legutóbbi verekedésnél.

- Az őrmester úr!

- Én?! Te gazember!

- Oui! Utoljára Aut-Aurirt-nál verekedtem az arabokkal, és az őrmester úr vezetett.

- Szóval nem mondod meg?! Akkor a másik kettő helyett az egész peloton kimenőnapját elvonom!

Senki Alfonz és Tuskó Hopkins egyszerre léptek ki feszes vigyázzban.

- Mi az?!

- Őrmester úrnak jelentem - mondta Hopkins -, mi ketten voltunk ott.

- Gondolhattam volna. Mindig ez a három. Magukkal elbánok. Ezt jegyezzék meg.

Potrien sokféle ügyből kifolyólag neheztelt ránk. Némi joggal. Elsősorban mindhármunknak becsületrendje volt, és ezt a vitéz, elsőrangú altiszt (mert néhány hibától eltekintve derék katona volt az öreg Potrien) nem tudta elviselni. Végül szörnyen bántotta az a körülmény, hogy híresek és vagyonosak voltunk, mert egy elveszettnek hitt gyémántbánya felkutatásában tevékenyen részt vettünk. Nevünk bejárta a világsajtót, és részesedésünk a gyémántbányából kis vagyont tett ki. Azért mégis le kellett szolgálnunk a hátralevő időt, és az őrmester sohasem bocsátotta meg, hogy akkoriban sokféle szabályellenes tettünkért nemhogy büntetést kaptunk volna, hanem végül még kitüntettek.

- Mind a három kihallgatásra! És mert nem jelentkeztek azonnal, öt nap cellule-re ajánlom őket.

- Ez igazságtalanság. Én jelentkeztem.

- Rompez!

Természetes, hogy a hadnagy is megtoldotta öt nappal, és a kapitány sem akart szűkmarkú lenni, úgyhogy végül két hét lett az ügyből, pedig ártatlanok voltunk. A karaván belénk kötött. Tizenöt emberből állt a társaság, hát azt hitték, könnyen elbánhatnak három katonával, és most persze teli van velük a kórház.

De hát mit gyanúsítják Tuskó Hopkinst, mert ott volt a depós szekérnél? Akármelyik tevehajcsár ellophatta a látcsövet azzal a sárga tokkal.

Nevetséges.

- Potrien kedves fiú, de kissé nevelni kell - mondta elgondolkozva Senki Alfonz. - Le fogjuk szoktatni arról, hogy állandóan velünk foglalkozzék.

- Csak viszontláthatnám civilben - dörögte Tuskó Hopkins. - Gyertek a kantinba.

Szomorúan boroztunk, mert tudtuk, hogy a kellemetlen, piszkos sötétzárka vár ránk. Nem is beszélgettünk. Senki Alfonz olvasott. Tuskó Hopkins egy látcsövet ajánlott eladásra a kantinosnak, de a szép sárga tokja nélkül, mert abban a szivarjait akarta tartani.

3.

Erődünk az Atlasz keleti lejtőjének kulcserődje volt. Kis fellegvár, elég jó éghajlati viszonyokkal. Néha kissé hideg volt, de por, malária, negyvenöt fokos meleg nem fordult elő. Szóval kitűnő beosztásnak számított. Harc semmi, szolgálat könnyű, jutalmul helyezte ide századunkat a kormánybiztos, a sikeres szenegáli küldetés után. Ebben a jutalomban nem kis része volt annak a három embernek, akiket Potrien igazságtalan üldözéseivel keserített.

Ezt csak azért bocsátom előre, hogy ne tartsanak bosszúállónak bennünket azért, ami később történt az irányban, hogy Potrien figyelmét eltereljük magunkról.

Egy újabb esemény további elkeseredést váltott ki belőlünk. Kéthetenként étkezett a posta. Kihallgatáson jelentettük, hogy megkezdjük a cellule-büntetést. Utána az irodában álltunk!

Az altiszt mormolta a neveket, és az őrmester valamennyit bejegyezte egy könyvbe.

- Herman Thorze!

Tuskó Hopkins előrelépett. Herman Thorze néven ugyanis ő szolgált a légióban. Hogy miért szolgált ő egyáltalán a légióban, és hogy jutott a Thorze névhez, erre nyomban rátérünk. Most azonban a levél ügye fontos csak. Hopkins tehát kinyújtotta a kezét, hogy átvegye a postáját.

- Mit mászkál itt? - rivallt rá Potrien. - A cellule-büntetéssel postaelvonás is együtt jár!

- Még nem kezdtem meg, mon chef - mondta sápadtan Hopkins.

- Takarodjon, maga pávián, mert kiköttetem! Maguk is! Gyerünk...

Leforrázva bandukoltunk az udvaron át. Nincs keservesebb büntetés Afrikában, mintha a postát elvonják. A várva várt levelet.

- Azt mondta, hogy pávián - dörögte fogcsikorgatva Tuskó Hopkins.

- Úgy látszik, nem tetszem neki.

Köpcös barátunk, akinek matróz korából megmaradt kissé ingadozó járása, ezért a sértésért haragudott a legjobban.

Az úri egyéniségű Senki Alfonz szokott hidegvérrel vette tudomásul az újabb inzultust. Cigaretára gyújtott, halkan füttyült, majd ismét csak ennyit mondott:

- Az öreg Potrient elvonókúrának vetjük alá. Le kell szoknia arról, hogy velünk törődjék.

Közben a börtönhöz értünk, és jelentkeztünk az őrségen. A falnál néhány letámasztott fegyver állt. Az őrség unatkozva üldögélt vagy hevert a padon, ketten malmoztak. Az altiszt írt. Egy széken ott hevert az oldalfegyvere.

Előálltunk:

- Két hét cellule-re jelentkezik a kilences, huszonegyes és hetvenegyes közlegény.

- Na, ezt jól csináltátok - mondta némi részvétellel az őrparancsnok altiszt.

- Mit akar tőletek Potrien? - kérdezte a másik, miközben felületesen átnézte a zsebeinket. Közben Tuskó Hopkins véletlenül feldöntött egy széket. Az oldalfegyver és néhány mappa a földre hullott. Segítettünk felszedni...

- Na, előre.

Mentünk a foglárral.

...A cellulé-ben volt már valaki. Az öreg Levin. Tudtuk róla, hogy itt van, de nem ismertük. Amikor mi idejöttünk, ő már ült. A tizedik évét szolgálta mint közlegény. Jó katona volt Levin, időnként azonban megvadult. Pénzt lopott valahonnan, ha másképp nem ment, betört esetleg, vagy leütött valakit az utcán, mindegy! Pénz kellett neki, és elszökött. De csak az első városig. Ott leült egy jó vendéglőbe, teleette magát finom ételekkel, sült hússal és krémes süteménnyel. Esetleg gesztenyepürét és törökmézet rendelt, ami két igen előkelő étel. (Az ilyent tudom, mert valamikor sokat forogtam úri társaságban.) Azután jelentkezett a legközelebbi őrségen, és várta a büntetését.

Nagyon sokáig semmi baj sem volt vele. Azután újra megtörtént. Pénzszerzés, szökés, evés. Időnként olthatatlan szenvedéllyel úri falatokat kívánt, mint az ámokfutó a vért és a futást. Így azután tizedik éve szolgálta az öt esztendő, mert a büntetés nem számít bele a kötelező időbe.

Most éppen egy transzportot várt északról, hogy elvigyék Igoriba, ahol rabok és bennszülöttek a Kongó melletti vasutat építik. Épp egy héttel ezelőtt fogta el a „krémes vész” vagy „kotlett-veszettség”. Mindegy, hogy hívjuk. Ellopott ezer frankot az ezredpénztárból, és Ain-Szefrában leette magát a sárga földig, illetve most az egyszer elfogták evés közben. Levin dühödten védekezett, mert éhes volt még. Utolsó leheletig védte a pulyka hátulját, és úgy kellett erőszakkal kicsavarni a kezéből a palacsintát.

Három év kényszermunkát kapott.

Most Igoriba viszik majd, ha erre jön a rabtranszport északról. De ez, úgy látszik, nem igazgatja. Bágyadt, petyhüdt, réveteg a szeme, alsó ajka lehull barna, vásott fogairól, mint egy rongyos, vastag függöny. Nőiesen puha, nagy kezében egy cigarettát fog lazán, és duzzadt kürtő orrán olykor idegesen megrándul a bőr, mint a kutyának, ha légy száll rá.

- Hoztak magukkal cigarettát? - kérdezte fáradt, mély, rekedt hangon.

- Igen.

Cigarettát az ember a sapkájában vitt magával, és hacsak nem utálták valamiért az őrségen, bizonyos lehetett benne, hogy a sapkájáról megfélemednek, amikor az altiszt kiüríti a zsebeit. Adtunk a rabtársnak néhány Caporalt.

- Köszönöm. Hozzanak be valahogy egy kis halat holnap. Péntek van, és én itt csak levest kapok. - mondta olyan hangon, mint aki a sivatagban egy ital vízért esdekel.

- Annyira szereti a halat?

- Nagyon. A hal a legfinomabb étel a világon. Még ezt a rossz főztet is megeszem belőle, amit itt adnak. Pedig lisztben rántják ki.

- És nem abban kell? - csodálkozott Hopkins.

Levin gúnyosan mosolygott. Mélységes megvetés ült az arcán, mintha azt mondaná: „minek él az ilyen ember!” Végül lenézően odavetette:

- Természetesen zsemlemorzzában. De nem azt a kispolgári gázságot értem alatta, hogy alantas kenyértöredéket megszáritunk a kamrában, zsákba kötve - és megborzadt -, hanem friss péksüteményt zsírtalanul, nyílt láng felett teljesen átsütünk, majd megreszeljük.

- Úgy látom, szakember - fejezte ki elismerését Senki Alfonz.

- Levin vagyok - vetette oda egy vértanú drámai önmegvetésével, mint aki bizonyos abban, hogy mi is elszörnyedünk e név hallatára. De egyikünk sem tudta, hogy kicsoda volt polgári életében ez a Levin. Megkérdezni nem mertük, ha már olyan göggel közölte. Talán fájna neki a tájékozatlanságunk e nagy nevet illetően.

- Csakugyan? - érdeklődött ravaszan Tuskó Hopkins, mert mégis szeretne volna tudni fegyvertársunk hírességének az okát. - Ön Levin lenne, a híres izé...? na...

A toprongyos veterán hősi önmegtartóztatással, kulisszahasogató öngúnnyal igent bólintott.

- Az vagyok! A nagy Levin. És most már mindent tudnak!

Semmit sem tudtunk.

- Csak kérem önöket, hogy vallomásom maradjon köztünk.

- Őszintén bevallom - mondtam később -, én nem tudom... hogy ki volt ön... kedves... Levin...

- Csak csúfoljon!

- Higgye el...

- Elég! Ön nagyon jól tudja, ki vagyok. De tessék! Űzzön gúnyt belőlem, ha ez mulattatja!

És elfordult. Mit lehet itt tenni?

A foglár hozta a húslevest. Mi nem kaptunk bele mócsingot, csak néhány csipetke és karalábédarab úszkált benne.

- Azt mondom, ne cigarettázzatok, mert az altiszt ma nem ismer tréfát - mondja jóindulatúan az őr. - Eltűnt az oldalfegyvere.

- Hogy lehet az?

- Azt mondja, hogy a széken volt az íróasztal mellett. De hát ez nem valószínű. Ki lopná el egy altiszt oldalfegyverét? És miért?

Ez csakugyan elképzelhetetlen.

- Mondd meg az altisztnek - vetette oda Tuskó -, hogy ha akarja, én megtalálom az oldalfegyverét.

- Tán tudod, hogy hol van? Ide hallgass, Thorze - mondta Hopkins legionárius nevét -, ez az ügy nem tréfa. Este kihallgatás lesz, és ha a szegény káplárnak nincs meg a fegyvere, akkor megjárja. Talán láttad valahol?

- Azt nem. De artista voltam. Szellemeket idéztem trapézon és lovon. Minden elrejtett tárgyat megtalálok, ha izébe esek...

- Transzba - szólt Senki Alfonz.

- Igen. Ezt mondd neki. Én közlöm, hogy hol az oldalfegyvere, ha transzba esek, ami olyasfajta betegség, mint a nyavalyatörés, de talált tárgyakhoz jut általa az ember.

Miután az őr kiment, ráförmedtünk a köpcösre.

- Mit kezdel az altiszttel?!

- Azt akarod, hogy az arab fogdát takarítsuk?

Hopkins kissé sértődötten nézett ránk.

- Nem hiszitek, hogy valaha cirkuszban dolgoztam?

- Egyáltalán nem hiszük, hogy valaha dolgoztál - felelte neki Senki Alfonz nyomban, és milyen igaza volt! De máris jött az őrparancsnok.

- Ki az a pojáca, aki azt mondja, hogy az oldalfegyveremet megtalálja?

- Én voltam, mon caporal.

- Miféle hülyeség ez, Thorze?

- Nem hülyeség. Ha jókedvem van, akkor megtalálom a háztetőre dugott gombostűt is.

- Ide hallgasson! Ha viccelni merészelt velem...

Az őrpárancsnok egész sápadt volt. Kincstári holmi elvesztése, különösen, ha fegyverről van szó, főbenjáró vétség. Mehet a Szaharába a rohamosokhoz, ha estig nincs meg az oldalfegyver.

- Nem viccelek.

- Hát akkor kerítsd elő.

- Ha valami örömet érzek, akkor abba az izébe esek... Amit Senki is tud... De most szomorú vagyok, mert a levelem ott fekszik az ezred postafiókjában, és az őrmester nem adja ki. Ha káplár úr lehozná a levelet, én azonnal mindenféle epilepsziába esnék az örömtől, és megvolna az oldalfegyver.

- Elhozzak egy levelet az irodából? - hördült fel az altiszt.

- Ha elolvastam, leragasztjuk, és a káplár úr visszateszi...

- Te... figyelmeztetek, hogyha becsapsz...

- Ne is adja oda a levelet, amíg nincs meg az oldalfegyver.

- Állj!

...A káplár könnyűszerrel hozzájutott a levélhez, és visszatért. Mivel Tuskó Hopkins ragaszkodott a segítségünkhöz (különben nem bírt volna transzba esni), rövidesen ott álltunk vele együtt hárman az őrszobában.

- Kérek egy párnázott széket - mondta először a köpcös, és lehunyta a szemét.

Hoztak neki egy megfelelő széket. Erre teleszívta a tüdejét levegővel, mint aki bűvárúszáshoz készül.

- Nehéz lesz - mondta aztán szomorúan, és segílyt kérően körülnézett. - Egy szivart adjon valaki.

Később még egy párnát kért, gondterhelt arccal dohányzott, és időnként sóhajtott.

Az altisztet a guta kerülgette idegességében. Nekem is viszketett a tenyerem.

- Egy ember menjen végig az udvar jobb oldalán a keramiton, egy másik nézze meg a káplár mögötti konyhakertet.

- Arra nem is jártam.

- Tegyük, amit mondok - felelte, s rekedtes hangját érdekesebbé torzította.

Aztán egy liter vörösbort kért, és Senki Alfonzot felküldte a háztetőre.

Egy pillanatig úgy látszott, hogy Alfonz pofon üti a médiumot. Aztán mégis ment. Közben hozták a liter vörösbort. Hopkins egy hajtásra kiitta.

- Azt hiszem, Thorze, én kiköttetem magát, ha bolondot csinál belőlem - mondta halálsápadtan az altiszt.

- Türelem káplár úr! Nézze meg a hálóteremben az ágya feletti polcon.

- Ott biztos nincs.

- Kérem, tegyék, amit mondok - szólt siránkozva és türelmetlenül. - Azután bezárhat, ha nincs meg az oldalfegyver.

A káplár ment. Ketten maradtunk csak: a médium és én.

- Hülye vagy?! - förmedtem rá dühösen. - Nem elég, hogy Potrien üldöz, most egy káplárt is ránk szabadítasz?

- Miért, én csak jót akarok - álmélkodott Tuskó.

- De ha nem lesz meg az oldalfegyver?

- Én ilyesmit nem veszitek el - mondta nyugodtan, és előszedte bő nadrágja mélyéből az altiszi oldalfegyvert. - Itt a székről loptam, miután átkutattak a felvételnél, és a széket ledöntöttem.

Nagy nyugalommal egy szíjcsomó alá helyezte az oldalfegyvert a szoba sarkában.

- Miért küldted Senki Alfonzot a háztetőre?

- Hogy dolgozzon egy kicsit, ha már annyira szívéen viseli a munkát, hogy szemrehányást tesz, amiért én nem dolgoztam valaha sem.

Ilyen egy fráter!

De jött az altiszt. Azután az őrség néhány tagja lihegve, porosan. Végül Senki Alfonz tele pókhálóval. Mindenki dolgozott. Természetesen eredmény nélkül.

- Most aztán vége! - kiáltotta dühösen az altiszt. - Ezért...

- Csend! - recsegett fel Tuskó Hopkins borízú hangja. - Most jön az az izé... állapot...

Lehunyta a szemét, és lihegett, mert a hirtelen felhajtott vörösbortól kissé berűgott.

- Van itt valahol egy csomó ócska szíj?

- Van. De ott nem jártam, és most már...

- Csend! - intette le függelemsértően az altisztet. - A szíjak alatt érzek valamit...

Odament, tapogatta... Félredobta a sok kimustrált bőrholmit...

A káplár nagyot ordított:

- Az oldalfegyver!

Minden szem a médiumon. Általában csodálkozó pillantások. De volt köztük néhány gyanakvó is. Például a kápláré...

- Hm... Szóval maga egy varázsló... Mi?

- Igen... Én ezt trapézon és lovon is tudom.

- És napra kötve, víz nélkül?! Mi?!!

Hopkins lesütötte a szemét.

A káplár azonban nagy lidércnyomástól szabadult meg, és olyan boldog volt, hogy nem tudott haragudni.

- Itt a levele, maga... szellemidéző! Miért küldött két embert a kantin mögé? Mi?!

- Hát kérem... ott esetleg az izé...

- Pusztuljanak - kiáltott a káplár, de ezután megenyhülten nyúlt az oldalfegyveréhez. - Különben, rendben van. A fő, hogy megkerült... Most csak azt mondja még meg, hogy minek kellett a vörösbor?

- Mert iszákos vagyok - felelte Hopkins, és gyorsan távoztunk.

4.

Hogyan lett Tuskó Hopkins Herman Thorze és amerikai állampolgár?

Kész örület!

Hopkins egy világraszóló bűnygyben jelentős szerephez jutott, és különösképpen nem mint tettes, hanem mint nyomravezető. Az ügy kezdetén mégis úgy adódott, hogy Hopkinst és egy lefokozott kapitányt a gyarmat minden rendőre kereste. Szinte lehetetlennek látszott, hogy elhagyják Oránt az áthatolhatatlan rendőrgyűrűn keresztül. Ekkor lettek Hopkins és a kapitány „tiszteletbeli legionáriusok”. Két újonc szolgálati jegyeit felhasználva bejutottak a Fort St. Therese kapuján a katonák közé. Anélkül, hogy katonák volnának, uniformist vettek fel, és hol itt, hol ott lóttak-futottak ide-oda az óriási erődben. De a rendőrség nem kutatott utánuk Fort St. Therese-ben. Senki Alfonz meg én akkor már több hete katonák voltunk, és amikor egy teljes zászlóalj Szenegáliába indult, Hopkins is velünk tartott. Katonai ruhában, de anélkül, hogy valaha felvették volna a gyarmati hadseregbe. Egyik századtól a másikig settenkedett. Hol utász volt, hol szakács (ez a szereplése még ma is rémregényszerű élményekkel függ össze mindazok számára, akik a főztjéből ettek), volt vöröskeresztes, és vezetett tankot.

Anélkül, hogy a katonasághoz csak a legcsekélyebb köze lett volna. Csak a rendőrséghez volt köze. Mint üldözöttnek. De ezután elmúlt a vész, és az eset sikere valamennyiünket gazdaggá tett. A váratlan megvagyonosodás azonban nem ment fel senkit a katonai szolgálat alól. Tehát indulnunk kellett az ezreddel együtt Mansonba, új állomáshelyünkre. Tuskó Hopkins ekkor a meknesi I. század hetvenegyes közlegényének egyenruhájában csalta a világot. Ez a hetvenegyes ruha volt Herman Thorze uniformisa, amint ez a névsorból kitűnt. De az igazi Thorze (itt kezdődik Hopkins kálváriája) szabadult rab volt. Colomb-Bécharból vezényelték a századhoz, tehát itt senki sem ismerte. Örök hozták.

Thorze bizonyára megszökött vagy meghalt útközben, és a munkaruhája volt rajta. Az egyik poggyászszekérről Tuskó Hopkins véletlenül az ő hetvenegyes uniformisát lopta el. De az ügy befejeződött, Hopkinsnak nem kellett a rendőrségtől tartania, abba akarta hagyni a „tiszteletbeli katona” életét. Nevetve mondta Potriennek, hogy ő csak a hetvenegyes ruhájában jár, de nem katona. Potrien is nevetett, és azt mondta:

- Hiába tetteti bolondnak magát. Vasra veretem, ha ezt kezdi.

- Én normális vagyok! - tajtékozott Hopkins.

- Azt nem mondtam, de nem is bolond. Esetleg hülye, mert különben más mesével próbálkozna.

- Sohasem voltam katona! A hetvenegyes ruhát a szekérről loptam.

Az őrmester kinevette.

- Ilyen ostobaságokkal még nem próbálkozott senki! Azt hiszi, nem emlékszem erre a buldogképére? Fiúk! Hányan ismeritek ezt az alakot?

A legénység közül sokan ismerték, de jóakarattól nem jelentkeztek. Viszont az altisztek inkább az őrmesterhez húztak. Többen is felismerték. Ha kiderül, hogy ő volt az a bizonyos szakács is: esetleg meglincselik.

- Emlékszünk magára! Mit komédiázik?!

- De akkor más uniformisban voltam!

- Arra nem emlékszünk...

- Vezessenek a kormánybiztos elé! - követelte Tuskó.

- És akkor őexcellenciája azt mondja majd: „Kedves Potrien, ha én intézném a közlegények folyó ügyeit, akkor a köztársaság miért tart annyi altisztet?”

- Követelem! - toporzékolt Hopkins.

- Az más. Kezdte volna mindjárt itt. Akkor kössétek egy szekér oldalához, hogy jöjjön szépen, akarva, nem akarva. Itt hiába tettetni bolondnak magát. En avant!...

A légióban így intézik el a bonyolult ügyeket. Tuskó Hopkins Thorze lett. És amikor azt mondta, nem az, akkor részint bezárták, részint megverték, úgyhogy erről idővel leszokott.

Mi ugyan mellette voltunk, de az elmondottakból képzelheti az olvasó, hogy tanúskodásunk milyen jelentőséggel bírhatott az őrmesternél. Különbén sem lehet egy embert egyszerűen elengedni a katonaságtól. Hopkins tehát írt egy kérvényt. Kérvénye nyomán bizonyos eljárás mégis indult az ügyben, mert az akta olyan, hogy intézni kell.

A kérvény először visszaérkezett Mansonba, a századhoz, hogy az aláíró csakugyan teljesít-e ott szolgálatot. (Ekkor kapott Tuskó Hopkins tizenkét nap pelottot, és négy hétig nem mehetett a kantinba.) Azután visszakerült Oranba, a zászlóaljirodába, és ott az akta kissé kifújta magát. Néhány hetet pihent, majd elküldték az amerikai követségre, hogy Herman Thorze állampolgársága hogy áll. New Yorkból öt hét alatt felszerelve visszaküldték a kérvényt. Thorze New York államban született, Virgald helységben, atyja neve Anton Thorze, anyja Evelyne Berg (holland származású). Az akta innen a párizsi hadügybe került.

Itt ismét kifújta magát.

Közben Tuskó Hopkins két ütközetben vett részt és kitüntetést kapott volna (ami pénzjutalommal jár), de előbb tisztázni kell okiratokkal, hogy katona-e.

Ütközet előtt ilyesmit nem kérnek.

És a kormánybiztos? Aki Tuskó Hopkinst kegyeibe fogadta? Neki külön írt egy szomorú levelet.

De Surenne márkiban nem csalódott. Megtette, ami tőle telt.

Katonát ő sem szabadíthat, de azonnal írt a zászlóalj-parancsnokságnak, hogy ezt az ügyet vizsgálják ki soron kívül.

A zászlóaljiroda átírt Mansonba, hogy megtudja: állítólagos Thorze nevű hetvenegyes közlegény ügyében mi történt eddig. (Ekkor Hopkins négy hét pelottot kapott kétnaponként fél adag vízelvonással, és több héten keresztül előőrsben feküdt a Szaharában.) A század közölte hogy Thorze nevű legionárius ügyében a meknesi század eljárt.

Ezután elküldték az aktát a párizsi hadügybe a kormánybiztos pártfogó utasításával. Itt egy altiszt úgynevezett gemkapoccsal a meglevő okmányokhoz erősítette.

Ez mindenesetre haladást jelentett az eddigi álláspontokhoz képest. Azután az akta utolsót sóhajtott, és elpihent a levéltárban. Ekkor jött Senki Alfonznak egy zseniális ötlete.

A Török Szultán!

A Török Szultán csúfnevű közhírhedt barátunk is megkapta részét a vállalkozásból. Ez a pimasz milliomos semmit sem csinál, csak Oránban lopja a napot. Írtunk neki, hogy azonnal nézzen utána pénzzel, okossággal Tuskó Hopkins ügyének.

A Török Szultán nyomban felelt. Kissé különös írása volt:

„Ketves Fijjugg?

Tsagg kétt. Holnappja, hoty idd vagok. Orranband. A sog bénczel. De mmár ki. Lyozsanottam. Merdd. Elleintte kiccsit iddam. Musszáj folt. Neggem. Ma nem dechettek sem. Mit. Vas sárnap De holnap. 7-főn kezdem kutattni. Aszt. Gh!!!t. Mosd már. Uttána nészeg. Hodj mit lehhedd avval a Hopp kincsel tenni. Ámpár. Mi vollna. Ha! Lezolgállnná assz. Idejjét? Ráf ér

*Kiválló Tisztelleddel:
Marradddam.”*

Így álltak az ügyek, amikor Tuskó Hopkins ezen a napon egy különös szellemidézés után kézhez vette azt a bizonyos levelet.

5.

A levélben a következő állt:

„Igen tisztelt Mr. Thorze!

Egy különös, talán véletlen azonosság, amely az Ön nevét összefüggésbe hozza szerencsétlen fivérem tragédiájával, elegendő oknak tűnt fel előttem, hogy ismeretlenül felkeressem soraimmal. Fivérem, Francis Barré mint legionárius a Manson erődből adott utoljára életjelt. Miközben utána kutattam, megismerkedtem egy úrral a katonai irattárban. Különös véletlen ez, de lehet, hogy a Gondviselés útja; szegény fivérem, Francis Barré legionárius két barátjával egyszerre jelentkezett a légióba hét évvel ezelőtt, és az egyiket Thorze-nak hívták (a másik egy bizonyos Pittman nevű volt). Boulanger úrral történt véletlen találkozásom adta az ötletet, hogy írjak Önnek. Azonos ön azzal a Mr. Thorze-zal, aki Francis barátja volt? Ha igen, úgy kérem, írja meg, mit tud fivéremről, aki három évig raboskodott szökése miatt Colomb-Bécharban, több mint egy évig Manson erődből írt, és azóta nyoma veszett. Az erődben csak maradt valami nyoma annak, hogy mi lett vele? Kérem, tegye meg, ami módjában áll és én szívből meghálálom. Együtt talán többre megyünk mindkettőnk ügyében, mintha külön-külön járunk el.

Kérem, segítsen nekem, ha módjában van. Ismeretlenül is szívből üdvözlí:

Yvonne Barré”

Kissé hallgattunk. A levél valahogy hatással volt ránk. Szerencsére Levin éppen napi tizenöt perces sétáját végezte az udvaron, és így nyugodtan beszélgethettünk.

- Ez a nő fontos lehet az ügyedben - mondtam igen helyesen.

- De ki ez a Boulanger úr? - töprengett Hopkins.

- A Török Szultán neve - mondta Senki Alfonz.
- Ne mondd!
- Ez engem is meglepett. Mik derülnek ki húszéves barátság után!
- Nem tudtam, hogy neve is van - csodálkozott Tuskó.
- Nagy szerencse Hopkinsra nézve - magyarázta Senki Alfonz. - Mert ha megtaláljuk Francis Barrét, akkor esetleg könnyen tisztázhatjuk, hogy Thorze nem azonos Tuskóval.
- Ne bolygassuk - mondta szomorúan Hopkins -, mert megint bezárnak.
- Mégis bolygatjuk! Egy hölgy kérését nem áll módunkban megtagadni. Katonák vagyunk!
- És - tettem hozzá - úriemberek.
- Ebben nem vagyok biztos - dünnyögte Tuskó. Közben már ott állt az ajtóban rabtársunk, akit behoztak a sétájáról.
- Szerintem - szólt azonnal Levin - az az igazi úriember, aki nem rakja a burgonyát arra a tányérra, amelyből a húst eszi, csak azért, hogy a sült leve összekeveredjen a körettel.
- Ezt nem tudom - felelte Hopkins. - Ritkán fordult eddig elő, hogy tányérból ettem volna.
- Most az a kérdés - vetette közbe Senki Alfonz -, hogy hová tűnt el innen Francis Barré.
- Igoriban van - mondta Levin.
- Mit beszél?! Maga ismerte Francis Barrét?
- A legjobb barátom. Nem volt még egy ember a századnál, akinek sejtelve lett volna arról, hogy milyen egy paradicsomos omlett Tourbigó módra készítve. Ő evett már ilyent, és ez örök barátsággal kötött egymáshoz bennünket.
- És hol van most Barré? - kérdeztük hárman is izgatottan.
- Igoriban. Az új Kongó-vasút gócpontja lesz ez a hely. Odaküldték büntetésből, mert teljesen elgyengült, letört. Megkapta a „csendes caffardot”, ami abban különbözik a dühös örülettől, hogy az ember tétlenül rohan a halálba.
- Az micsoda?
- Végy egy istenverte távoli garnizont - kezdte, mint valami ételreceptet. - Ha beleteszel egy puha jellemű embert, és a Szahara lassú tűzénél megsütöd, az illető bármikor feltrancsírozható, mert nem engedelmeskedik az altisztnak. Íme, az eset, Levin módra tálalva.
- Most tálalja úgy, hogy megértsük - szólt Tuskó -, különben adok magának valamit visszakézzel, hirtelen módra à la Hopkins, hogy megrezdül a feje, mintha gránátnyomás érte volna.
- Francis Barréval - folytatta hidegvérűen - együtt voltam Colomb-Béchartól kezdve. Három évvel ezelőtt került oda, szökés miatt Rakhmár oázisból. Gyenge, szomorú ember volt. Már több éve raboskodott, amikor odakerültem. Mogadorból szöktem akkoriban, hogy néhány szép folyami rákot egyem. Worcester-szószt szoktam rátenni.
- Ez nem fontos!
- Ön nem ért hozzá, ha ezt mondja! Folyami rák Worcester-szósz nélkül ízetlen.
- Folytassa.

- Szóval, együtt raboskodtunk. De egy lázadás alkalmával segítettünk az államhű öröknek, és kegyelem folytán idekerültünk. Ez a Barré akkor már kissé lelkibeteg volt. Egy nap elfelejtette a szíját tisztítani, máskor lekéste a szemlét, végül elveszítette a puskáját. Éjszaka volt, letette pihenés közben, otthagya... Haditörvényszék... És végül két év travaux forcés Igoriban. A legutóbbi csoporttal ment, nincs egy éve. Barréval mindig összekerülünk. Úriember. Nem eszi az articsókát vajas morzsával, ami a felcseperedett kispolgárok legcsúfabb szokása.

- És azóta nem hallott Francis Barréról?

- Nem.

- Nem is írt magának?

- Dehogynem.

- Mit írt?

- Mit tudom én?

- Hát csak elolvasta?

- Ki mondta, hogy tudok olvasni? - kérdezte csodálkozva.

- És nem olvastatta fel? Nem érdekelte, hogy mi van a barátjával?

- Hol az a levél? - kérdezte Senki.

- A katonai raktárban. Mielőtt idejöttem összeállították a menetkész-csomagomat. Öt kilót vihet az ember a büntetőtáborba, a többi szabadulásig itt marad.

- És a levél?

- A raktárba került a ládával. Mindössze egy félkilós ürikonzervet viszek, egy üveg szilvaízt, mustárt, szárított halat...

- Elég!

- Nagyjából. De azért vettem a kantinostól két doboz leveskockát is.

- Azt a levelet meg fogjuk szerezni! - mondtam. - A raktárba csak bejutunk valahogy, és akkor megkeressük Levin holmiját.

- Ott van a zsákban a nyomtatott receptkönyvem. Itt hagyom, mert nem tudok olvasni. Maguknak adom, hasznát vehetik. Az egyetlen jó szakácskönyv a kontinensen.

- Süsse meg a szakácskönyvét - mondtam dühösen.

Azután végigheveredtünk a piszkos, csupasz, hűvös kövön (mert a cellule-ben sem pad, sem takaró nem jár), és jóízűen aludtunk néhány ezer vidám százlábú társaságában.

6.

Befejezett tény volt, hogy betörünk a raktárba. Nehezen telt le a két hét. Levinnel együtt! Kissé kényelmetlen és unalmas volt a börtönélet. Különösen a hideg éjszakák miatt. Nem mondom: büntetésünk leteltével játszva megsütöttünk volna egy teljes kardhalat (vágott burgonyával á la Broudier), vagy bármelyikünk elkészít kívánatra egy marinírozott tojást húslével, sőt ha nem megyünk el az életveszélyes fenyegetéseknek már-már kiviteli stádiumáig, elsajátítjuk a felfújt tüdővagdalék nevű étel készítési módját is, de mindez alig enyhített valamit a cella sivárságán.

A két hét leteltével nyomban hozzáfogtunk a betörés előkészületeihez. A tevestálló mélyén néhány altiszti kard hevert egy kötegben. Vastagon belepte őket a rozsdá. Ezek közül az egyiket Hopkins gondjaiba vette. Nagy nehezen kihúztuk berozsdásodott tokjából, közben Senki Alfonz egy rejtélyes megjegyzést tett:

- Még szükséged lesz egy ilyen kardra.

- Miért?

- Meglátod...

- Nem magyaráznád meg jobban?

- Nem.

A kardot eltörtük, és egy fenő segítségével elsőrangú feszítővas lett. Fogót és reszelőt Hopkins a kantinban szerzett. Nem tudom, hogyan.

A kantinos sem.

- Most bejutni a raktárba, külön mutatvány. Egy kérdés van, hogy honnan szerzünk alibit.

- Hm... Ez nehéz...

Ha rájönnek a betörésre, mindenkinek igazolnia kell az alibit.

- Legyetek egy óra múlva a kantinban - mondta Senki. - Én addig körülnézek, hogy lehetne alibit találni.

- Rendben van.

Egy óra múlva Senki Alfonz vidáman jött az asztalunkhoz.

- Van alibi - mondta olyan hangon, mintha a zsebében hozná.

Ez úgy történt, hogy este kimenőt kaptunk, mert tizenkét órás szolgálat kezdődött éjjel háromkor. A negyedik szolgálatos egy Wurm nevű asztalos volt. Kissé hebegős és részeges közlegény, aki negyedik évét szolgálta a légiónál.

- Szelimhez megyünk - mondta Senki Alfonz -, gyere velünk. Mi fizetjük.

Wurm boldog volt. Pedig előzőleg már jócskán ivott a kantinban is.

Az agg Szelim kávéfőző volt, de italt is árult a putrijában, Manson hegyi falu legvégén. A sátor formájú agyagkunyhot szívesen keresték fel a legionáriusok. Egy vörös és sokszögű üvegben mécses lógott a tetőről, a földön néhány gyékény és párna; ennyiből áll a berendezés. Ezenfelül egy kerek falióra is díszítette a helyiséget. Európában csak konyhában látni ilyent.

A falióra volt az alibi.

Ide invitáltuk be a félig már amúgy is kótyagos Wurmot. Amikor megérkeztünk, éppen bóbiskolt az ősz szakállú Szelim. Naphosszat szunyókált, mert elmúlt kilencven éves. Először a kávéfőzőjéhez nyúlt. Durván rászóltam:

- Nem kell a pocsek kávé! Igazi arab italt adj ide! Pálmabort!

- És jól vigyázz, hogy éjjel háromkor szolgálatban legyünk - figyelmeztette Senki Alfonz.

- Uram! Éber leszek, és ez a gépezet, házam büszkesége, minden negyedórán elmondja Allah akaratából, hogy mennyi idő múlt el.

Szelim házának büszkesége ekkor kilencet jelzett.

- Egészségetekre, fiúk! - kiáltottam. - Az első poharat fenéig!

Kiittuk.

- A zászlóra!

Ezt is fenéig kellett kiüríteni. Ez általában minden pohárnál így adódott, hogy nem hagyhatunk a pohárban, ha igaz emberek vagyunk. No, és mi azok voltunk!

A kantin vörösborára gyors tempóban lehajtott pálmabor hatása rendkívüli volt. Ezenfelül Wurm poharába némi rum is került valahogy, amíg félrefordult, és ez a keverék villámcsapásszerűen hat.

Wurm fél tízkor hanyatt feküdt, horkolt és hörgött.

Szelim bóbiskolt. A kilencvenéves emberek mélyen bóbiskolnak.

Senki Alfonz lábujjhegyen az órához ment. Most készült az alibi.

Az óra mutatóját háromnegyed háromra toltuk előre.

Fél tíztől.

Egy perc múlva működni kezdett az ütőszerkezet.

Ekkor már a földön feküdtünk mi hárman is, és horkoltunk.

- Uraim! - rikácsolta a felriadt Szelim - siessetek! Jó tíz perc az út... Három óra lesz azonnal...! Szolgálat!

Felugráltunk, mintha most ébrednénk.

- Hej, Wurm!

Nehéz volt életet verni belé. De verni tudunk. És fontos volt az alibi miatt, hogy kijózanodjon néhány másodpercre.

- Hej, Wurm! - kiáltottam, és kissé fejbe ütöttem.

- Hej - kiáltotta Hopkins, és biztatóan a vállát veregette. (Wurm másnap egy hétre a gyengélkedőbe került, mert a lapockáján, nem tudja, mitől, egy porc levált.)

Senki Alfonz leöntötte egy vödör vízzel.

Ettől feléledt kissé.

- No... - mondta csodálkozva, és kinyitotta a szemét.

- Siess! Három óra lesz mindjárt!

Nem segítettünk rendbe hozni a felszerelését. A legionárius remek kiképzése nála is bevált. Másodpercek alatt menetkész volt, mámoros állapota dacára. Közben többször az órára nézett.

- Jó lesz futólépésben... menni... - motyogta.

- Miért nem... előbb... ébresztett... ez az... ördög...

Szelim, akit ördögnek nevezett, már átvette a pénzt, és ismét bóbiskolt.

- Futólépés!

Nekivágtunk.

Senki Alfonz, aki utoljára maradt, az alvó Szelim mögött gyorsan helyretolta a kismutatót, az időnek megfelelő helyre.

Ismét háromnegyed tíz volt. Az öreg most már bóbiskolni fog reggelig. Mi rohantunk.

- Ki... kissé... elaludtunk... - lihegte Wurm, és megbotlott valamiben.

Az én lábam volt ez a valami. Nagyot esett és káromkodott. Szétgurult mindene. Keservesen nyögött a földön.

- A mindenségit! Szedjétek össze a holmiját, és hozzátok rendbe...! Három óra! - kiáltotta Senki Alfonz.

Amíg látszólag a fegyverét és sapkáját keresgéltük a sötétben, Wurm lassan elaludt az út mentén.

Erre vártunk. Letakartuk egy köpennyel. Szépen, ütemesen hortyogott.

Tízre járt. Most aztán előre! Egy kiugró szikláról az erőd falán át a törzsepület tetejére értünk. Errefelé szokott kiszökni a legénység. Újabb öt perc múlva az épület mögött lemásztunk a mosókonyhába, és a szellőzőablakon át újra feljöttünk. A gazdasági hivatal folyosóján voltunk.

A raktárkaput csendesen feltörni három ilyen embernek, mint mi, semmiség. Pillanatok alatt nyitva állt. Senki Alfonz finom fehér keze boszorkánygyorsasággal tapogatta ki a zárat rögzítő, fontos csavarokat.

Én a három acélpántot szereltem le ezalatt zajtalanul, azután az egyik hatalmas szárnyat egyszerűen kiemeltem a tengelyéből. Szerénytelenség nélkül állíthatom, hogy nem sok író ért az ilyesmihez úgy, mint én, de ezt az esetet az ajtóval talán Shakespeare sem csinálja így utánam. Legalábbis nem ilyen zajtalanul.

- Előre... - suttogta Senki, és már felcsillant kezében a tolvajlámpa. A raktár fala mentén régig polcok és rekeszek. Középen írományokkal telt asztalon egy naplószerű könyv: ábécé sorrendben minden rekesz tartalmának a tulajdonosa.

Francis Barré... 242/193... VII.

Durva fehér szám minden polc felett. Hol a 242-es? Egy perc... és Barré csomagja a kezünkben van.

242.
*Colonia: Igori
traveaux forcés
gyal. I. sz. 45. peloton
Francis Barré 108. sz.*

A papírt Senki leszakította, és a zsákot átnyújtotta Hopkinsnak.

- Vidd... - súgta. - Előre. Wurm mellett találkozunk.

Hopkins ment. Most következett Levin csomagja, ebben volt a levél, amit rabtársunk Francis Barrétól kapott, és olvasatlanul eltett. Simán megtaláltuk ezt a rekeszt is.

- Itt van... - mondta Senki. - Siess Hopkins után. - És leszakította a másik cédulát is.

- És te?

- Én az üres rekeszekbe más zsákot teszek ezzel a két cédulával. Hogy ne tudják, milyen poggyász tűnt el. Majd Dimitrov és Rivelles zsákját teszem a két üres rekeszbe. Azután végignézek mindent, hogy nem hagytunk-e valami nyomot. Siess!

Mentem. Nem szívesen, de Senki Alfonznak nehéz ellentmondani.

Visszatértem Wurmhoz... Simán ment minden. Tuskó már az alvó mellett guggolt, és pont tizenegykor ott volt Senki is.

Ezen az éjszakán, azt hiszem felállítottuk a nehézsúlyú betörés világrekordját. Egy óra alatt behatoltunk a gazdasági hivatalba, feltörtük a raktárt, és visszatértünk „bázisunkhoz”. Wurm úgy hortyogott, hogy óvatosságból a szájára tettünk egy hátizsákot.

Először Francis Barré poggyászát kutattuk át. Olyan holmikkal volt tele, amiket nem vihet a büntetőtáborba. Elsősorban könyvek.

Magam is sokat olvastam, többek közt Gil Blast, Genovevát és, mint már említettem, Roccamble szerelmeit, de a fenti tudományos műveken kívül számos alkalommal elolvastam Lohengrin, a hattyúlovag történetét is, ami mai műveltségem alapját képezi. Ez a Francis Barré éppúgy szerethette az irodalmat, mint én. Sok versírót olvasott. Valami Dante(?), Puskin nevű meg Browning. Ez az utóbbi nemcsak író, hanem revolverggyártással is foglalkozik.

Más semmi. Illetve egy leány képe. Múlt évi dátummal.

„Yvonne!” - ez áll rajta tollal. A húga ez, aki írt Tuskónak. Yvonne Barré.

Csodaszép hölgy volt. Okos, úri, finom, kissé szomorú, nagyon kedves arcú. Senki Alfonz különösen sokáig nézte a képet.

- Milyen szép - suttogta csodálkozva.

- Emlékeztet egy filmművésznőre - mondtam -, aki annyira belém szeretett, hogy valósággal örült volt.

- Épeszű nem lehetett, az biztos - dünnyögte Tuskó Hopkins, akinek műveletlenségét mi sem mutatta világosabban, mint éppen ez az otromba megjegyzése.

Senki Alfonz zsebre tette a fényképet, amihez nem volt joga, és hozzáláttunk Levin csomagjához...

Ez már érdekesebb volt.

Elsősorban kétszáz különböző étlap került elő, aranyozott bőrkötésben. Bizonyos ételek aláhúzva ceruzával, némelyik mellett felkiáltójel! Azután néhány díszes festéssel ellátott tortalap, egy csomag fogpiszkáló és sok kanál, kés, villa, különféle éttermek jelzésével. Majd rejtélyes módon egy halcsontból készült, régimódi női fűző került elő Levin zsákjából, és ez volt ráírva vastag betűkkel, mintha ecsettel mázolták volna fel:

<p><i>par</i> Maitre Levin SOUVENIR</p>

E bájos hölgy, a fűző terjedelme után ítélve, több mint kétszáz font lehetett.

- Ide nézz! - kiáltotta Senki Alfonz.

Egy színes, puha fedelű könyvet húzott elő a zsákból. Színes betűkkel ez állt rajta:

A NAGY
LEVINNEK
hálás
TANÍTVÁNYAI
KÉTSZÁZ ÉTEL ÁBRÁND

Kétszáz különböző étel készítési módját tartalmazta a könyv, „Levin módra”. Belső fedőlapján egy fénykép, amely a mestert és tanítványait ábrázolja. Tizenhat évvel ezelőtt készült a kép, ez kiderült a nyomtatott évszámból. A mester húsz tanítványa körében egy széken ült a csoport közepén. Valamennyien fehér szakácskötényben, fehér bóbíta és... Mi az ördög? Mintha hálórúha volna! A térdig érő, mellet fedő kötény alatt csíkos nadrágszár, könnyű, csíkos kabát. Pizsamában főznek?

A legnagyobb meglepetés mégiscsak a tizenhat évvel ezelőtti Levin. A nagy Levin, aki ma gondozatlan, toprongyos, borostás, elhanyagolt, mint valami útszéli csavargó. És itt van a tizenhat évvel ezelőtti Levin! Bizonyára fénykorában!

Micsoda meglepetés!

Pontosan olyan gondozatlan és toprongyos volt fénykorában, mintha csak tegnap készült volna róla a fotográfia!

- Ki lehetett ez a Levin? - tűnődött Senki Alfonz, és hosszasan nézte a képet a lámpa fényénél.

- Valami szakács - vélte Tuskó.

- És kik a tanítványai?

- Kukták - feleltem találóan.

- Inkább útonállóknak nézném őket.

Csakugyan eléggé egyes társaságnak látszott Levin mester tanítványainak koszorúja.

- Itt van!

Egy piszkos boríték került elő a hátizsák mélyéből. Francis Barré levele. Amit Levin olvasatlanul őrzött holmija között.

Nem is tudom, miért lettünk annyira izgatottak. Mi közünk Barréhez? Alfonz felbontotta a levelet, és a válla felett mindketten olvastuk:

„Levin!

Ezt a levelet egy bennszülött leány csempészi a postához. Csak néhány sort írhatok, sajnos, kevés a lényeghez, és én beteg vagyok. Nagyon. Mint foglyot őriznek Igoriban, de nem a traveaux-ra ítélték között. A világ legnagyobb gázsága történik itt... Istenem, hogy írjak meg mindent... mindent...? Nem csatlakoztam hozzájuk, ezért fogva tartanak... A lényegem magam sem tudom... Mesebeli összegekkel megvesztegetnek mindenkit, aki rájön. Én csak Pittmannak köszönhetem az életemet... Pittman nem halt meg... Szökött legionárius! Nagy lázam van... Húgomnak juttassa el ezt a levelet, ő majd megmozgatja a katonai hatóságokat... Feljelentést nem szabad tenni. De nekünk sok magas összeköttetésünk van... Az én apám igen magas rangú tiszt. Azonnal intézkedjék... Franciaországról van szó. Sajnos, nagyon beteg vagyok, és zavaros előttem minden... Könyörgök, sürgősen tegye meg, ami módjában van Franciaországért és az ön

Francis Barré bajtársáért.”

- Igazán lázas lehetett - mondta Hopkins.

Senki Alfonz nem szólt semmit. Cigarettrára gyújtott, aztán betette a levelet a szakácskönyvbe.

- Mit szólsz az esethez? - kérdeztem, mert idegesített ez a bamba hallgatás.

- A leány nagyon szép - felelte.

- Ez igaz - hagytam rá.

- Hülyék vagytok? - kiáltotta Hopkins dühbe gurultan. - Azért csináltuk ezt az örültséget, hogy egy szép nőről meséljete?

Ilyen alak volt. Itt a légióban a legócskább ember is felsóhajt olykor, vagy dúdol egy régi nótát, és minden katona szeme különösen szomorú lesz, ha nőkről van szó. De ez a Hopkins csak a szórakozásnak él. Ezt nem érdekli más, mint a lopás és a verekedés.

- A levelet természetesen lemásoljuk, és elküldjük a lánynak - mondta Senki. - Azután érdekes lenne tudni, hogy mi van ott Igoriban... Nem?

És újra előveszi a női képet. Az bizonyos, hogy szép.

- Ostobaság - mondta Hopkins. - Ha Igoriba induló transzportba jutnék, hát felkötném magamat.

Senki Alfonz nagy, csillogó fekete szemével a messzeségbe néz. Orrcimpái finoman megrezdülnek. Olyan most, mint egy álmódzó tigris. Jóképű férfi. Szabályos, érdekes arcáról annyi halálos hidegség, idegenszerű nyugalom áradt, hogy az ember akkor félt tőle a legjobban, ha mosolygott.

- Nem is transzporttal akarok Igoriba menni, hanem megszöknék.

Tuskó Hopkins felállt, leporolta magát, és odaszólt nekem:

- Ez hülye lett... Gyerünk.

Ilyesmi igazán csak Senki Alfonznak juthat eszébe! Elszökni a légióból, ítélet nélkül, önszántából a legmesszebben fekvő, legrosszabb hírű büntetőkolóniába látogatni?!

- Akkor jobb, ha elfogadod magadat. Biztosabban eljutsz Igoriba, mint egyedül.

- Ez sem rossz - felelte szelíden, és cigarettrára gyújtott.

- Na gyerünk - dühöngött Hopkins.

- Igazad van - hagytam rá bölcsen. - Mi nem veszünk részt ebben az örültségben.

- Mondtam, hogy szükségem van rátok? - kérdezte ajkbiggyesztve.

Ez olyan szemtelenség volt, hogy nem is feleltünk.

Harmadik fejezet

1.

Miután elástuk a két hátizsákot, kivártuk a három órát, és Wurmmal együtt pontosan átvettük a szolgálatot.

Reggel hétkor már nagyban folyt a vizsgálat. Betörték a raktárba! Az udvar közepén egy asztalnál ült a kapitány, és előtte felsorakozik a helyőrség. Fél négykor fedezték fel a betörést, és utoljára kilenckor járt az írnök a raktárban. Ezt az időt kellett mindenkinek igazolnia.

Négy-öt ember volt csak, akik később mentek a hálóterembe, ezeknél alaposan megvizsgálták az alibit. Mindenki igazolta az éjszakát. A kapitány igen ideges volt. Ilyesmi ritkaság a gyarmati hadseregben. A legionárius csak elveszett felszerelési tárgyait „pótolja” bűnös úton, de nem lop. Itt pedig eltűnt egy Dimitrov nevű orosz és egy Rivelles nevű, traveaux-ra ítéltnek a holmija.

Potrien jelentkezett:

- Kapitány úr! Van itt három ember, akik címeres alakok. Mindenféle bonyolult, szélhámos ügyben részt vesznek, és ma éjszaka szabadok voltak, mert tizenkét órás szolgálatban álltak.

- A moi!

Előálltunk. A kapitány szeme megakadt a zubbonyunkon.

- Hol kapták a becsületrendet?

- Szenegáliában - felelte Alfonz.

- Miért?

- Felderítő úton voltunk a négereknél, és fontos híreket hoztunk.

- Hol voltak tegnap este tíz és három óra között?

- Szelimnél. Ittünk, és kissé berúgott állapotban elaludtunk. Szelim keltett fel bennünket, és három óra előtt két perccel, futólépésben érkeztünk a váltáshoz.

Ez igaz volt. Wurmot felkeltettük nagy mérgesen, hogy mit képzelsz, még elalszik, és nem érünk oda, azután futva értünk a kapuba, éppen három órakor.

- Wurm! - szólt a kapitány.

- Így volt mon commandant. Én elbotlottam útközben, és mindenem szétgurult... Úgyhogy azután futni kellett.

Fogalma sem volt róla, hogy közben teljes öt órát aludt.

Szelim is azt vallotta, hogy háromnegyed háromkor az óraütésre ébredt, és felkeltett bennünket.

- Lelépni! Őrmester! Ez a három ember egész jó katona.

Mérgében, mert nem sikerült az árulkodás, Potrien berendelt hármunkat a börtönök takarításához, pedig ez csak olyankor szükséges, ha kevés a rab a munka elvégzésére, és most volt elegendő.

- A jó öreg Potriennél most már megkezdjük az elvonókúrát - mondta Senki Alfonz.
- Mit csináljunk? A légió álmoskönyve szerint őrmestert megverni igen rossz kimenetelű főtárgyalást jelent.

- Majd szép lassan leszoktatjuk valahogy.

Két nap múlva díszszemle volt, mert tiszti küldöttség utazott át Agadir felé, és a mansoni helyőrség fogadta őket.

- Őrmester! - recsegte a kapitány, és mereven ült a nyeregben, mert igen sok zöld levéldísz látszott az egyik közeledő sapkáján, ami legalább tábornoki rangjelzés, de volt a küldöttségben ezredes, kapitány, sőt mint később kiderült, a kormányzó szárnysegédje is eljött velük.

- Oui, mon colonel! - kiáltott Potrien.

- Az első pelotonnal felvonul! En avant!

Az őrmester kilépett, harsány vezényszóval messze rikoltott:

- En route!

És kirántotta a kardját.

Illetve rántott egyet, de a kard nem mozdult. Potrien egy másodpercig úgy érezte, hogy reng a föld...

Újra nekihazakodott... Az ördög van ezzel a karddal...! A kapitány halottfehéren ült a nyeregben... Ez még nem volt! A köztársaság fennállása óta példátlan eset: egy őrmester nem bír kardot rántani vezényléshez.

Potrien répavörös arccal, lihegve húzza a kardot.

A tiszti küldöttség, élen a tábornokkal, közben odaér, és őszinte érdeklődéssel figyelik az altiszt erőfeszítéseit.

- Hát segítsen neki valaki - mondja jóakaratóan a tábornok.

Puha szívem van alapjában véve, hát feszesen kiállok, azután megfogom a kard végét. Potrien a markolatot. És húzzuk. A mindenit... Na még!... Nem mozdul! No még!

- Ütközet közben - jegyzi meg a kapitány - ez a módja a kardhúzásnak kissé vontatott eljárás lenne.

- Én is azt hiszem - bólogat a tábornok. - Egy türelmetlen arab esetleg odaüt, mielőtt a műveletet befejezik.

A kapitány szédült a nyeregben. Ilyen blamázs!

Potrien arcán a régi sebhely szinte lángolt. Nagyot rántott a tokon, és... Végre kint van!... A tábornok felkiált!

A kard markolatig rozsdás!

- Alázatosan... jelentem - hebegi Potrien, merev állásban -, az istálló... rozsdás kardok, és... kicserélték...

De ki hallgat rá? Egy őrmester rozsdás karddal! A légióban! A kapitány segítségére siet.

- Az altiszt vén harcos, tábornok úr... Öregszik.

Potrient a guta kerülgette.

...Szemle után kihallgatáson volt. Hogy mit beszéltek a kapitánnyal, azt nem lehet tudni, de Potrien tűzpiros arccal jött le a kantinba, és pozdorjává tört egy széket valamiért. A kantinosné, akihez állítólag gyengéd szálak fűzik az őrmestert, este kisírt szemmel mérte a bort...

Ha találkozott velünk, ránk nézett néhányszor, élesen, fenyegetően. Mert lelke mélyén tudta, hogy honnan fúj a szél.

Másnap itt volt a válasz.

Senki Alfonznak elvonta a kimenőjét, mert piszkosnak találta az egyik kabátgombját. Én négy nap salle de police-t kaptam egy elhibázott díszlépésért. Tuskó Hopkins felmosta az istállót. Kétszer.

Ekkor már az erőd katonái is megérezték, hogy itt van valami a levegőben. Valami titkos háborúság, valami kirobbanás előtti baljós szélcsend.

Még aznap este újabb kellemetlenség érte ezt a Potrient, akit mostanában üldöz a balsors. Tegnap például bizonyos egyének este beolajozták a kantinosné ajtaja előtti lépcsőt. A nesztelenül kisurranó őrmester akkorát zuhant, hogy beleremegett az erőd, és a poszt riadót akart fűjni. Most meg szegény borítékba teszi este a déli napiparancsot, az őrmesteri jelentéssel együtt, és ahogy szokta, egy ordonánccal a kapitányhoz küldi. Én még beszélgettem a folyosón az ordonánccal, és Tuskó Hopkins, úgy látszik, részeg volt, mert nekiment véletlenül a legénynek, és ölelgeti. De az ordonánc otthagyja, mert siet a kapitányhoz. Azután - és ez már nem tartozik a szokásos napi események sorába - a kapitány siet Potrienhez. Nagy a láрма, mert a lejárt napiparancs helyett egy gúnyvers volt a borítékban, amit az ordonánc az őrmestertől hozott.

A gúnyverset a legionáriusok titokban már régen éneklék. Arról szól, hogy egy kapitányt ütközet közben hátán érte az ellenség golyója.

Sajnos a mi kapitányunkat véletlenül ilyen sérülés érte valamikor a hátán. Állítólag miközben megfordult a lován, hogy rohamot vezényeljen.

Bizonyára így volt. De hát ezek a legionáriusok mindent kiforgatnak. És a kapitánynak ez a régi seb örökre fájó pontja. Pedig igazán nem futás közben érte hátulról a golyó. Ez rágalom. De azért érthetően idegesítette, hogy Potrien ezt a költeményt küldi el a napiparancs helyett.

Másnap Potrien váratlanul szobarendvizsgálatot tart. Mi hárman (poros polcaink miatt) kimenő helyett takarítunk. Ez a válasz. A gerillaharc teljesen elfajult. Az őrmesterre aznap éjjel rázárták kívülről az ajtót, amikor látogatóban volt titokban a kantinosnénál. Kénytelen volt az ablakon kilépni, sajnos a kapitány pudingjába, amit egy gonosz ismeretlen odahelyezett a konyhaablak elé. Ilyen gazság.

Másnap: hanyag tisztelgésért négy napi cellule mind a hármunknak.

- A cellule-büntetést megkeserüli - hörögte fogcsikorgatva Tuskó Hopkins.

Senki Alfonz fütyörészett.

- Mi a terved?

- Semmi.

- Megőrültél? Ha nem ütünk vissza, akkor kár volt elkezdeni.

- Majd visszaüti ő saját magát - felelte könnyedén. - Reggel, a kapitány érkezése előtt az irodában takarítottam. Belülről törölgettem a nagy szekrényt, és elfelejtettem kijönni... Mert Potrien jelentése érdekelt...

- A szekrényből kihallgattad, amit a kapitánnyal beszélt?

- Igen.

- Rólunk?

- De mennyire. Közölte a kapitánnyal, hogy a négyes zárkában üljük le a büntetést, amit ma kezdünk meg fél hatkor. A cella régi szellőztető kürtője az őrség szobájára nyílik, és a celluleből minden szó áthallatszik oda. Potrien azt ajánlotta a kapitánynak, hogy jöjjön vele az őrség szobájába, mikor a cellule-ben vagyunk már, és hallgassák ki, mit beszélünk. Bizonyára elárulunk néhány titkot. Szerinte azt is megtudják majd, hogy ki követte el a betörést a raktárba. Azt állítja, hogy mi cseréltük ki a kardját egy rozsdás vacakkal, amit kívülről dörzspapírral letisztítottunk.

- Micsoda rágalom! Hol van itt dörzspapír? - dünnyögte Hopkins. - Az egész rozsdát reszelővel kellett leszedni...

- Szóval nem kell bántani az öreget. Bízunk abban, hogy nem derül ki rólunk semmi csúnyaság ma este hatkor a zárkában. Most gyertek ide a lépcsőházba. Remélhetőleg nincs régi szellőztető kürtő a falban...

Félrehúzódtunk hárman.

- A mai postával levelet kaptam Yvonne-tól - mondta Senki.

- Az kicsoda?

- Yvonne Barré. Három héttel ezelőtt elküldtem neki repülőpostával Francis Barré levelének a másolatát. Hálálkodva felelt. Hármunk nevében írtam. Rólatok is tud mindent.

- Ezt nem hiszem - jegyezte meg Hopkins. - Egyetlen úrileány nem lehet tájékozottabb, mint négy világrész rendőrsége.

Ebben sok igazság volt.

„Tisztelt Uram! - olvasta Senki Alfonz. - Végtelen hálával gondolok Önre és barátaira. Közben Boulanger úrtól megtudtam, hogy ő az igazi Thorze-t keresi, aki nem azonos múltkori levelem címzettjével. Fivérem levelének másolatát Boulanger út tanácsára nem mutattam meg sehol, hiszen oly zavaros, és szegény Francis nyilván betegen írta. Boulanger úr magához vette a másolatot azzal, hogy eljárjon az ügyben. Ennek két hete, azóta barátjuk nem jelentkezett. Érthetetlen előttem...”

- Valami disznóságot csinált megint! - kiáltotta a köpcös.

- Most gazdag - mondta Senki Alfonz - miért csinálna disznóságot?

- A vérében van - felelte Tuskó Hopkins.

- „...Köszönöm Önnek és barátainak - folytatta Senki -, amit tettek. Igazán csodálatosan nagylelkűek! Egy ismeretlen hölgyért az életüket kockáztatták. Egyiküket hírből már...”

Itt abbahagyta, és kedvetlenül zsebre gyűrte a levelet.

- Hohó! - kiáltottam. - Ott még van valami. Egyikünket hírből... Az mi?!

- Semmi... nem fontos - mondta zavartan. - A Török Szultán fecsegett rólad. Hogy regényt írsz... szóval hülyeség...

- Nincs jogod ahhoz, hogy olvasóim és tisztelőim véleményét elrejtse előlem! - kiáltottam.

- Mondom, hogy semmi különöset nem írt rólad!... Gyerünk az őrségre. Jelentkezni kell a büntetés megkezdése végett.

És ment...

No de ezt nem hagyom annyiban! Hohó... Féltékeny talán? Kedves barátom, így nem lehet írókat kivetni a nyeregből... Most csak gyerünk jelentkezni, de erre még visszatérek!

Az őrségről a cellule-be vezettek. Nem abba, ahol Levin is várta az átutazó rabtranszportot, hanem egy másikba. A cella felső sarkában, a mennyezet alatt egy sötét üreg látszik.

Ez a szellőztető kürtő.

Háromnegyed hat!

Sokkal később egy kocsmai beszélgetés közben elmesélte az örvezető a hallgatóság lefolyását. Éppen dohányt vágott, amikor megjelent az őrszobán a kapitány az őrmester társaságában.

- Vegye le azt a térképet a falról - mondta Potrien az örvezetőnek.

A térkép mögött egy kerek nyílás látszott. Nem is kellett nagyon fülelni, hogy minden szót halljanak a zárkából. Valaki éppen ásít (én voltam), és a fogak visszakoccanása is tisztán észlelhető az őrségszoba kürtőnyílásán.

Körülbelül negyed hétkor megszólal Senki Alfonz.

- Nagyon jó, hogy ide zártak bennünket. Legalább most megbeszélhetünk néhány titkot.

- Én is csak ennek örülök - feleli Tuskó.

Azután negyvenöt percig nem szóltunk semmit.

Megjegyzem hogy szörnyű hőség volt, viszont az őrség szobájába ételt és italt hozatni szigorúan tilos. Még a kapitány sem teheti.

Fél nyolckor Senki Alfonz megszólal.

- Gyerekek! Most fogadjuk meg, hogy a titkainkat senkinek sem áruljuk el, bármi történjék is.

- Esküszünk!

Ezután harminc percig csak pihentünk és vakaróztunk. Az emberek a cellule-ban nem sietnek titkaik fecsegésével. Később Hopkins megjegyzi, hogy igen meleg van itt Afrikában, ami nem éppen kellemes.

- Szerintem az eszkimók örülnének, ha náluk ilyen klíma lenne - mondom egy sokoldalú író eszével.

- Az eszkimók milyen országban laknak? - kérdi Tuskó.

- Szép műveltséged van - felelem gúnyosan -, ezt igazán tudhatnád. Van egy ország, amit a felfedezőjéről Északi-sarknak neveznek, ahol az év tizenegy hónapján keresztül nem lehet télükabát nélkül az utcára menni.

- Újra figyelmeztetek benneteket - mondja Senki Alfonz -, tegyetek lakatot a szájakokra. Maradjon a titkunk, hogy szegény Potrien nem normális.

- Azért bátor és jellemes az őrmester - dicsértem szívből -, csak most, hogy öregszik, üldözési betegsége van.

- Hogy mi bosszantjuk őt - szólt sajnálkozva Tuskó -, pedig ha megöletne, akkor sem lennék képes derék és idősebb felettesemmel szemben ilyesmire.

- Ezért haragszik szegény a kapitányra is - mondja meleg részvétellel Senki Alfonz. - Azt hiszi, hogy az is üldözi.

- Hogy káromkodik, ha a kapitány közeledik az irodához.

- Lehet - tűnődik Tuskó -, hogy Potrien nem is haragszik a kapitányra, csak a zsoldpénzek körül manipulál, és ezért fél a tisztektől.

- Gyerekek! Ezt a titkot is őrizzük meg.

- Te mikor vetted észre?

- Gyanús volt, hogy szegény Bugiére pénteken meghalt, és szombaton visszatér a túlvilágról a zsoldjáért. Mert csak így kerülhetett bele a létszámba.

- Én mégis szeretem ezt a Potrient - lelkesedett Hopkins -, mert talpig katona. Minket nem gyűlöl, csak féltékeny a kantinosné miatt.

- Pedig - mondom én részvétellel - a kantinosné hű marad hozzá, mert Potrien szemet huny mindenféleképpen.

- Az is csak nekünk jó, hogy a hátsó szobában a kantinosné bort, pálinkát és dohányt árul a kaszárnyaáristomosoknak, akiknek tilos az ivóba menniük.

Így csevegtünk magunk között, gyanútlanul, mindenféle titkokat.

- De a legnagyobb titok - mondja Senki Alfonz -, hogy szegény, drága öreg Potrien betört a raktárba...

...Mintha ventilátor volna: valami bűgő, hördülő moraj hallatszik a kürtő felől.

Mi az isten csudája van ott?

- Ez nem igaz! - kiáltja Tuskó. - Potrien abnormális, de nem tör be!

- Nem tud róla ő maga sem. Én véletlenül láttam, hogy holdkóros. Ilyenekkel előfordul, hogy betörnek önkívületben. Szegény derék őrmester alvajáró.

- Ne mondd!

- De ez közöttünk marad. Tegnapelőtt éjjel láttam... Felborzolt hajjal, egy szál pokrócban, mezítláb jön a kantine mögül, és így halad végig az erődfal mellett a sötétben. Érzem, hogy beteg és öreg. Ezért gyanakszik mindenkire. A kapitányt is ezért szidja.

- A kapitányt mégis tiszteli és becsüli! Előtte mondta a múltkor az írtnoknak: „A kapitány urat tisztelem és becsülöm, de amióta a hátán megsebesült, nagyon ideges.”

Senki Alfonz ásított.

- Na, aludjunk.

De mielőtt még elalhattak volna, nyílik a cellaajtó, és Potrien áll a küszöbön...

Milyen kimerültnek látszik szegény.

A bajusza ziláltnan szerteáll, a szeme vérbe úszik, táguló orrlyukain vad ritmusban fújja a levegőt, és a fogai csikorognak.

Megviselhetette a szolgálat aznap. De hát nem csekélység egy ilyen erődben ellátni az őrmesteri teendőket.

Suttogóvá rekedt hangja ijesztő volt, ahogy megszólalt:

- Tudták... hogy én hallgatózni fogok?!...

- Mon chef - felelte Senki Alfonz -, mi nem tételezünk fel ilyesmit sergent Potrienről.

Az őrmester gúnyosan mosolygott, de az arca sárgásan ibolyaszínű volt.

- Igoriban majd gondolkodhatnak az én ügyeimről. Azt hiszem, oda kerülnek előbb-utóbb.

Senki Alfonz kemény vigyázzba vágta magát.

- Ott is szívesen szolgálunk majd az őrmester úr keze alatt.

Hátralépett. Megértette jól a válaszuk értelmét. Ha mi oda kerülünk, akkor őt is oda juttatjuk!

- Hm... Úgy... No jó!... Majd meglátjuk!

És becsapta az ajtót. A távozó őrmester lépteitől rengett az erőd.

2.

Ezt az őrmestert a fátum üldözi. Egy idő óta, ki tudja, miért, kissé a bögyében van a parancsnok kapitánynak. Pedig igazán jó katona az öreg Potrien. De ha egyszer a kapitány kipécéz valakit, akkor hiába minden. Egyszer a szolgálati beosztásokat találja pongyolának a parancsnok, majd a reggeli szemle után közli gúnyosan, hogy ezzel a sorakozással még egy cserkészdzsemborin sem vehetne részt a század, szóval szegény Potrien élete pokollá vált, amit betetőz még a kapitány érthetetlen gyanakvása a környék békés arab kecskepásztorai és beduin cipőfoltozóival szemben. Lépten-nyomon támadástól tart, és négy-öt napos felderítésekre küldi Potrient. Sokszor a lakatlan csúcsok és a távoli füstölgő kráterek irányából várja kapitányunk a meglepetést, és ilyenkor Potriennek a szakaszával az Atlasz felső hágóinak hórétégig kell felkúsznia Mansonból.

Pedig ezen a tájon emberemlékezet óta nem történt támadás. Külön halálos bosszúsága volt az őrmesternek, hogy a kapitány rendelkezése szerint bennünket nem vihetett őrzártra.

- Nem szeretem, sergent - mondta Potriennek -, ha egyéni érzelmei szerint kezeli a legénységet.

Közben egy távoli oázisba nyolc főből álló különítményt vezényeltek Mansonból bizonyos fékezhetetlen bennszülöttek megrendszabályozására. A nyolc ember három hónapig őrszolgálatban marad a beosztási helyén.

Potrien megragadta a bosszúállás alkalmát, és beosztotta Senki Alfonzot a nyolc közé. Jól tudta, hogy súlyos telitalálat, ha elválaszt bennünket egymástól.

Szomorúan ültünk a kantinban.

- Eh - mondta Senki Alfonz -, ti akárhogy vagytok is velem, én már örülök, hogy kiszabadulok ebből az erődből. Az ember nem azért él, hogy unalmas biztonságban krumplilevest egyen itt.

- Azt hiszed, hogy a Szaharában rezesbanda szól a krumplileves mellé? - dűnnyögte a sötétben a különben mindent rózsaszínben látó Tuskó Hopkins.

Még sohasem láttam ilyen mogorvának. De én sem lehettem barátságos. Az ördög vigye... Megszoktuk egymást, veszélyben, tétlenségben, kemény afrikai szolgálatban.

- Valahogy úgy kellene intézni, hogy együtt legyünk - mondtam, megfelelő ravasz eljáráson tűnődve. - Talán, ha megkérjük a kapitányt, beoszt minket is a nyolc ember közé.

- Én úgyszemint megyek el a nyolccal abba az oázisba.

- Ezt hogy érted?

- Én Igoriba megyek.

- Megvesztél?

- Légy szíves, beszélj világosan - fortyant fel Tuskó. - Mit jelentsen ez a sok zagyaság?

- Ha már elmegyek innen - mondta szomorúan -, a legjobb barátaimról is lemondok, akkor legalább megnézem, hogy mit látott ez a lázas Francis Barré Igoriban.

Senki Alfonz nemcsak azért emlékeztetett a hiúzra, mert gyors és nesztelen volt: finom okos arca, hízelgő modora és a ravasz mód, amellyel kerülő úton hálózta be azt, akit rábírt valamire: hasonlított a macskaszerű fenevadra.

Ez a „ha már elhagyom legjobb barátaimat”, ilyen gyanús elérékenyülés volt.

- Ha Igoriba mész - mondta Hopkins -, akkor nemcsak a barátaidat, hanem az eszedet is elhagyod. Vasutat akarsz építeni?! A Kongónál?

- Igazad van - bólogatott -, nem is venném a lelkemre, hogy ilyen veszélybe rohanjatok.

- Te ne féltse engem! - üvöltötte magából kikelve a köpcös. - Az ilyesmit kikérem magamnak!

Görbe lábain sebesen kacászva, kirohant a kantinból, és úgy vágta be az ajtót, hogy az evőeszközök megrezdültek az asztalon, és Joffre marsall képe lehullott a falról.

- Ti csak maradjatok itt - mondta nyugodtan Senki Alfonz. - Én megígértem Yvonne Barrénak, hogy nem hagyom annyiban az ügyet.

- Hát leveleztek?

- Igen... előfordul.

Úgy látszott, zavarban van. Mi ez? Levelez a nővel? És titkolja?... Valami van a füle mögött. Nem mer a szemembe nézni!

- Írt rólam azóta?

- Néhány... sort... Ez a Török Szultán annyit mesélt neki a te ostoba regényeidről... - dörmögte.

- Nincs jogod eltitkolni! Vedd tudomásul, hogy ha nem olvasod fel a levelét, megírom Mademoiselle Barrénak ezt az eljárásodat.

- Hát elolvashatom... Bár végre is ez az én ügyem... és...

- Felszólítalak, hogy olvasd el a levelet, különben meggyúlik velem a bajod.

Azt hiszem, hogy férfias fellépésem mély hatással volt rá. Először életemben láttam ezt a rettenthetetlen embert meghátrálni. Csendesen a zsebébe nyúlt, és kihúzott egy levelet.

- Nem hiszem, hogy ezt őszintén írta - jegyezte meg csendesesen, azután olvasni kezdett:

„...Utóbbi levelében nem említi Mr. Fowlert...”

- Ugyanis csak... a lényegre szorítkozom - hebegte zavartan.

Mosolyogtam rajta. Már tudtam, hogy honnan fúj a szél. „A féltékenység ördögi métely, és eszközökben ritkán válogat” - írja valahol egy nagy ember.

- Csak folytasd.

- „Barátja egyénisége érdekel - folytatta. - Miért nem találkoztam sohasem ilyen férfival, aki művelt, de azért a balegyenesei sem mindennapiak. És mennyi szív, mennyi intelligencia, mennyi nemes lovagiasság jellemzi. Mintha újra életre kelt volna a három testőr egyike ebben az emberben. Úgy érzem, ő lesz az, aki felfedi fivérem titkát, és elém áll egy napon.”

Abbahagyta.

- Folytasd! - kiáltottam izgatottan.

- Itt vége a levélnek...

- Nem igaz!

Kedvetlenül tovább olvasta:

- „Ha elém áll, és megszoríthatom kemény, férfias kezét, nagyon boldog leszek. Mit gondol, méltónak tartana magához ez a nagy ember?”

- Nem volt szép tőled, hogy ezt titkold előttem!

- Miért? Te foglalkozol Francis Barréval, vagy én? Azt hiszed, azért megyek Igoriba, hogy elkaparintsd előlem ezt a csodás nőt?

- Engem zárt a szívébe - mondtam fennköltén.

- Azt fogja szeretni, aki az élete árán is felfedi a fivére titkát. Én megyek Igoriba! Én vagyok tehát a három testőr egyike!

- Ez... micsoda eset... a három testőrrel?

- Három katona egyszer az élete kockáztatásával elhozta a francia királynő nyakékét Buckingham hercegtől.

- Nem tudtam... De hát az ember úgy él ebben az erődben, mint akit eltemettek. Se rádió, se újság.

- Szóval jegyezd meg: nem azért megyek Igoriba, hogy neked kaparjam ki a gesztenyét. Vagy akarsz te a Kongóhoz szökni innen? Koporsóból pokolba menekülni?

- Semmi közöd hozzá - feleltem, és dühösen otthagytam.

3.

Senki Alfonz másnap a vízgyűjtőnél állt őrségen. Amikor hallotta, hogy közeledik az őrzár, letámasztotta puskáját, cigarettára gyújtott, és egy kilométerkövön helyet foglalt.

- Közlegény! Megőrült?! Vagy részeg? - kiáltott rá az őrzár vezetője.

- Részeg vagyok.

Biztosan tudom, hogy egyetlen kortyot sem ivott. De másnap már ott ült a cellulé-ben Levin mellett, aki közben mindenféle haléltelből kapott tőlünk. Megkedveltük a flegmatikus, toprongyos öreget. Ki tudja, miért? Az ellenszenvet és baráti érzést legtöbbször nem az okszerűség szövi az emberek között.

Azt hiszem, hogy ez igen okos mondás volt. Közben megérkezett az eszkort: negyven rab és huszonöt fegyveres kísérő.

Közben történt, hogy az őrmester íróasztaláról a kifizetés napján eltűnt a zsoldpénz azzal a kisebbfajta kék vászonzsákkal együtt, amelyből kifizetik. A légió, sajnos valóságos gyűjtőhelye a kétes egyéneknek. Szegény Potrien nem keveredett ugyan gyanúba, de a felelősség őt terhelte. A kapitány, akinek érthetetlen módon a bögyében van ez a kitűnő altiszt, most megragadta az alkalmat, hogy elintézte Potrient. Az őrmestert Oranból leváltják, és ő vezeti az eszkortot Igoriba.

Este Senki Alfonz becsomagolta öt kilóig engedélyezett holmiját. Levin szakácskönyvét is elvitte.

- Az minek?

- Levin megkért, hogy hozzam el. Talán sor kerül rá, hogy főzzön nekünk, és akkor felolvassuk neki a recepteket.

Többféle apróság számára Hopkins egy kisebbfajta kék zsákot ajándékozott neki. Ilyenben aprópénzt tartanak általában.

4.

- Nézd, Hopkins.... Ez a Senki Alfonz... Mégicsak... hm...

- Mit motyogsz?! - fordult felém dühösen. A köpcös egy idő óta mindenkivel veszekedett. - Nem érdekel az a hülye fráter!

- Mit tudod te, miért megy ő Igoriba? - mondtam komoran. - A férfi tettekéssége olykor a lélek legmélyebb rejtekén lakozik.

Ez, azt hiszem, igen szép mondás volt.

- Úgy beszélsz, mint egy félhülye. Mi van?

- „Keresd a nőt” - idéztem egy régi angol költőt. - Ezért megy Senki Alfonz Igoriba.

- Itt is kereshetek nőt magamnak, ha fontos. Azért még nem kell Igoriba menni. Szép kis szoknyavadászat!

- Talán... nem is neki... nekem kellene Igoriba mennem - tépelődtem szokott felhős mélabúmmal.

- Menjetek, ahová akartok! Féleszüek! - kiáltotta, és kis híján lenyelte a kialudt szivarvéget mérgében, miután hiába szipákolt, hogy feléledjen a parázs.

De bennem elhatározássá érlelődött a kétség. Nem fog csalódnai bennem a nemes hölgy! Este kijelenttem az őrmesternek, hogy elveszett a puskám. Pedig magam ástam el egy verembe az erőd mögött.

Másnap bevonultam ötkilós csomaggal a zsúfolt cellule-be.

- Üdvözlöm, uram! - köszöntött a nagy Levin. - Ön úgy jön nekünk, mint homárhoz a vörösbor.

Néhányan megjegyezték, hogy fogja be a száját, és ne izgassa az éhes embereket. Mogorvák voltak ezek a messziről jött elítéltek, sivatagi harcoktól fáradtan, útban Igori felé, ahol a pokol várja őket.

- Miért jössz utánam erőszakkal? - kérdezte Senki Alfonz.

- Átlátok a szitán - feleltem, és a szemébe vigyorogtam. - Nem fogod a hátam mögött eltántorítani tőlem Yvonne-t.

Vagy kilencen ültünk a ragadós, piszkos, férges kövön, és dideregtünk az estében. A szűk helyen mozdulni sem lehetett. Valaki Igoriról mesélt. Kongó! Szörnyű klíma, nedves fabarakkok, állatian durva örök...

Hopkinsnak több esze volt. Igaza van. Örültség oda elmenni.

- Rosszabb, mint a pokol - mondta a mély hangú, nagy fejű Colter, aki kántor volt valaha Koppenhágában.

- Csak egy jó van ott - magyarázta Levin -, hogy sehol sincsenek olyan fehér húsú teknős-békák. Hasonló állapotok vannak északon a vadhússal. A kilencvenes évek végén főztem egy özgerincet zöldséghasználattal, fokhagymással... Ezt én úgy csináltam, hogy egy jó fél kiló szalonnát nyáron kiolvasztok a sült felett...

Itt hónapok óta senki sem evett egy jó falatot. Ne csodáljuk hát, ha kissé mogorva emberek voltak együtt. Egy tagbaszakadt rab felemelkedett:

- Ha azonnal nem hagyja abba ezt a történetet - mondta figyelmeztetően -, kitolom az egyik szemét hüvelykujjal.

- A másik az én dolgom - szólt a kántor, akit az évek kissé világiassá tettek a sivatagban.

- De uraim, ez olyan csodás étel volt, mert én nem sütöm át egészen, hogy ízes maradjon, és...

Puff! Valaki fejbe vágta egy üres csajkával, de alaposan.

Mondom, kissé mogorva emberek voltak...

A fejbe ütés estére, sőt éjszakára is elhallgattatta Levint.

Reggel nyílt az ajtó, és egy ötkilós csomaggal Tuskó Hopkins lépett be, rendkívül zord arckifejezéssel.

- Halló! Tuskó! - kiáltotta Senki Alfonz örömmel. - Hát unatkoztál?

- Az urak nem érdekelnek - mondta, és leült a közepre, miáltal a falhoz szorulóknak kimaradt a lélegzetük.

- Talán véletlenül vagy itt? - kérdeztem gúnyosan.

- Igenis, ha tudni akarod! Kész véletlen. - Nagyon idegesen viselkedett. - Betört az egyik emeleti ablak.

- Azért még nem ítélik traveaux-ra az embert.

- De kiesett rajta az udvarra valaki. Régi haragosom. Marchande tizedes.

...Azért később mégiscsak kiderült, hogy mielőtt ezt a régi haragosát megfenyítette, Tuskó Hopkins sok bort ivott a kintinban, és eladta fél áron a havi zsoldját a kintinosnak. Tehát előre tudta, hogy a Manson erődben már nem kap zsoldot, mert traveaux-ra megy.

Negyedik fejezet

1.

...Nem volt igaza Senki Alfonznak. Mégiscsak jobb az unalmas erődben penészedni, mint a sivatagot róni naphosszat.

Egy liter poshadt vízzel a kulacsban. Amiből a felét este a kondérba kell önteni, különben nincs leves.

Meleg: ötven-ötvenöt fok.

A sivatagi bolha beeszi magát a köröm alá, hogy az ujj meggyűlik és gennyed.

Por, verejték izgatja a bőrt, amíg vörös lesz, viszket és éget...

Így mentünk egymás mellett: két katona és egy civil.

Mert Tuskó még mindig csak tiszteletbeli legionárius, akit állítólag Thorze-nak hívnak, és semmi dolga itt a sivatagban. De ha ezt feszegeti, mindig kellemetlensége lesz.

És hát Potrien apánk is jön Igoriba! Ő vezeti a transzportot. Fatális, hogy mik történnek szegénnyel, amióta eltűnt a kis pénzeszsák az asztalról a heti zsolddal.

Megfoghatatlan.

Ha nem volna feddhetetlen, régi katona, haditörvényszék elé állítanák. Így csak áthelyezték szegény fejét Igoriba.

Ott megy az élen, és ha végigjárta a sort, furcsán néz ránk, mintha haragudna valamiért. Az ötkilós csomagon kívül egész jól felszereltük magunkat. Szelim, a kilencvenéves kávéfőző kihozott mindenfélét a sivatagba utánunk, ahol már nincs vizsgálat.

Egy egész zsák aprópénzt kapott ezért tőlünk, hát szívesen tette.

Már két napja meneteltünk a Szaharában. Pokoli a meleg. Természetesen a szerencsétlen Francis Barré ügyéről esik szó.

- A fene egye meg a Török Szultánt - kiáltotta Hopkins, és úgy izzadt, mintha zsírból volna. - Hogy beszüntette az írást, a piszok!

- És elvette a leánytól Francis Barré levelének a másolatát.

Senki Alfonz összevonta a szemét, amikor gyanús barátunkat említette Hopkins.

- Ez a Török Szultán egyszer megjárja az ő egyéni útjaival - mondja elgondolkozva.

- Mindig gyanús!

- De mindig megmagyarázza!

Furcsa dolog ez a Törökkel. Mindent egyedül csinál az ő ravasz, titkolódzó módján, és állandóan gyanús, de végül mielőtt agyonvernék, tisztázza magát, és kiderül, hogy még hálával tartozunk neki.

- Elsősorban körülnézek ott - mondta Senki Alfonz -, azután írok a leánynak.

- Majd én írok - kiáltottam.

- Igaz - mondja Hopkins -, ő az író.

És köpött.

Este táborot ütött a csapat, és vacsora után lepihentünk. Furcsa előérzet izgalma feszült bennünk.

Sejtettük, hogy különös események sietnek felénk. Ilyesmit öreg kalandorok megéreznek.

Éjfél felé nagy zajra ébredtünk. Néhány katona el akarta ásni Levint. Álmában recepteket mondott, és a kiéhezett embereket teljesen felzaklatta ezzel.

- De uraim... - hebegte, amikor már a porba nyomták - egy hatfogásos halvacsorát álmodtam. Ez bárkivel megtörténhet.

- Itt ne álmodjon jó ételeket, a mindenségit!

- Álmodjon arról, hogy egyáltalán jó, ha van mit enni!

Komolyan ellátták volna a baját, ha Senki Alfonz nem lép közbe. Megfogta csendesen a legerőszakosabbnak a karját, és az illető ettől térdre esett, nagyot kiáltva fájdalmában. Két másik rab félre akarta lökni a spanyolt, és verekedés támadt. Hopkins meg én nyomban ott voltunk. Hűsz percig is eltartott, amíg megvertük hárman a transzportot.

Végül odajöttek a katonák, és jött Potrien.

- Mi történt?

- Kérem, engem el akartak ásni... - siránkozott Levin. - Ilyesmi, azt hiszem, még a légióban sincs rendjén.

- Ki verekedett? - kérdezte felcsillanó szemmel, mert hiszen tudta jól, hogy nélkülünk ilyesmi nem eshet meg.

- Ez a három úr megvédett.

- Úr? - kérdezte gúnyosan. - Az eszkort nem rabló gazembereket, hanem urakat visz? A három „úr” fél vízadagját megvonom holnapra.

...Ezt a Potrient üldözi a balszerencse. Valaki ellopta a kulacsát. Kemény büntetés a sivatagban, meneteléskor. Pedig már öt órakor hajnalban indultunk.

A Szaharában, csupa rab között, még ilyen galádság is előfordulhat. Arra természetesen nincs mód, még az őrmester esetében sem, hogy friss adagot kapjon a gondosan beosztott vízből. De ezt a Potrient nem is olyan fából faragták, hogy ilyesmire gondoljon.

Estig menetel víz nélkül.

A Szaharában!

Nem egy fiatal legény meghalna. De ez megy, mint a szálfa, kissé vérbe borult szemmel, olykor meg-megállva. De megy.

Mi nem szenvedünk annyira. Ez az ügyes Hopkins szerzett valahol egy üveg vizet. Egy teljes napi adagnak megfelelőt. Csoda, hogy honnan. De a leleményes katona mindenütt segít magán. Később énekelünk is, és ez kissé idegessé tette Potrient. Persze neki lüktetett egy ér a homlokán, és időnként mély lélegzettel lehunyta a pilláit. De menetelt. Elöl!

Vasból volt ez az ember. Mindegy, hogy barát-e vagy ellenség: le a kalappal. Kiléptem eléje a sorból.

- Mit akar, maga hosszú csirkefogó? - kérdezte fáradtan.

- Nekünk kevesebb víz is elég, mon chef. Felajánlunk egy italra valót őrmester úrnak...

Végigmért mély utálattal.

- Szóval a fél adag olyan sok lett... hm... Csak tartsák meg a vizüket. Nom du nom... Majd éppen ilyen csirkefogóktól fogadok el segítséget. Ha a köztársaság elnöke majd megkérdi: „Mondja, Potrien, tizenkét évi szolgálat után hogy masírozott át a sivatagon?”, azt felelem: „úgy történt, mon President, hogy néhány gyanús fráter megkönyörült rajtam.” De ha már itt van, parancsot kap maga és a másik két alak: az esti pihenőnél egyméteres sáncot kell építeni, támadástól tartok ma éjszaka. Maguk hárman elmennek köveket hozni.

Ez volt a válasza. Kiújult a háborúság közöttünk.

Keserves volt este, menetelés után cipelni a köveket. De mi sem voltunk szilvalekvárból. Másfél óra múlva, talpig hófehérben a portól, de ott álltunk előtte, mint a cövek.

- A sánchoz szükséges köveket összehordtuk, mon chef.

Végignézett rajtunk. Ő is tudja jól, hogy mi az a „teljesítmény”. Aki a sivatagban megáll a lábán, az acélból van.

- Rendben van! Takarodjanak... Canaille...!

Éjfél után mind a hármunkat felkeltett az örvezető. Dühös volt.

- Az őrmester... támadástól tart. A mindenségit. Magukat jelölte ki őrráratba. Gyerünk.

Kegyetlen út volt. Menetelés, kőkeresés után, sajgó tagokkal, mászkálni a dermesztően lehült Szaharában.

És reggel, amikor kemence lesz a sivatag, továbbmenetelni pihenés nélkül.

Másnap azért is énekeltünk, amikor indult az eszkort.

2.

Ezt a szegény Potrient a végzet kerülgeti. Déli pihenő volt, hosszú táborozás, amíg az elviselhetetlen forróság kissé alábbhagy. Az ember ilyenkor mindent ledobva magáról, alszik.

Valami gazember a jó öreg Potrien cipőjét fél méterrel odébb helyezte a sátor árnyékából, a napra.

Ostoba, durva tréfa a légióban, mert a rendkívüli hő gyorsan megszáritja a bőrt, a cipő összezsugorodik, és úgy kell felerőszakolni a lábra. Ilyen bakancsban menetelni pokoli kín. De még azonfelül eltűnt a bokavédője is, tehát a por beszívárog majd a cipő torkán és a fűző közein a fájó, felsebzett lábra.

Igazán aljas tréfa.

Az őrmester ugyan panaszhang nélkül menetel, de azt hiszem, sohasem felejtí el ezt a napot.

Mi elég jól kibírtuk a menetelést, mert kapcába csavartuk a lábunkat. Hopkins a déli pihenőn új rongyokat szabott ki magának erre a célra. Valahol egy hosszú bokavédőt talált az ügyes fickó, amit megfelelő módon összevágott kapcának.

3.

Az őserdő mindössze kilenc áldozatot kívánt, ami ritkaság. Előfordult már, hogy a teljes eszkortból senki sem érkezett meg. Mind ott pusztult az úton, dizentériában, sárgalázban vagy menetirányt tévesztve, valahol a vadon mélyén.

Fort Lamyból bennszülött vezető vitt Fort Monbrasig, innen egy katonai erősítés bizonytalan vidéken át a Kongóig. Közben a törpe pigmeusok és busmanok nyilai süvöltöztek felénk a bozót láthatatlan sűrűje mögül. Négyen mérgezett nyilaktól haltak meg, kettő valami ismeretlen rovar csípésétől, a többit elvitte a láz. Összesen kilencet.

De a nagy rész menetelt, aránylag egészségesen, a nedvesen forró, örökké félhomályos, penészszagú vadonban. Vágtuk az indát, törtük a cserjét, verekedtünk a dzsungel összefonódó csápjaival, tüskéivel, véresen a millió szúnyogtól és a laza, mocsaras talaj piócáitól.

Ez bizony nagy erőpróbája annak, hogy ki az igazi férfi.

Olykor sűrű zápor zuhogott naphosszat, és utána fuldoklott az ember a rothadt talaj súlyos gőzeitől. Elviselhetetlenül sajgott minden csontunk.

De végre a Kongó sziklás partján kelet felé menetelve megpillantottuk a világ legelhagyatottabb táján alakult büntetőkolóniát: Igorit!

Ahol a medrében vergődő vad folyam a legszeszélyesebb görbéit rajzolta, ott látszott egy viadukt, átszelve az egyik szakadékot. Sok apró pont nyüzsgött arrafelé, és kocsikat toltak egy iparvágányon.

Maga Igori is látszott. Fehér fal, lőrésekkel és mellvédekkel. Magas őrhellyel, hogy a poszt messzire láthasson a rengetegből kivezető ösvényekre.

Amikor az őrszem megpillantotta a közelgő csapatot, nyomban felharsant a kürt.

„Fegyverbe!”

- Ez lesz ezután a helyőrség! - dörögte közben Hopkins.

- Lehet, hogy lefogysz egypár kilót, és nem te leszel a legköpcösebb gazember ezentúl - mondta Senki Alfonz.

Hopkins néhány igen súlyos sértést mormogott magában. Tökéletesen értettem rosszkedvét. Jól tudtuk, hogy milyen kép fogad az erődben.

Iszonyúan lefogyott, csontvázszerű, élőholt rabok, elkeseredett, sárga pofájú, lélektelen örök. Mocsok, ragály, férges fekhelyek, állatoknak sem való környezet... Egy tábor, ahol az a fontos, hogy elborzadjon, aki ezt a szót hallja: Igori!

Ide jöttünk el. Egy nő miatt, akit nem ismertünk.

De megérkeztünk.

Az erőd kapuja kitárul, és bemegy az eszkort. Elénk tárul Igori. Azután meglepetések sorozata következik.

Mi ez? Büntetőtábor?!

Igori főterére nyílik a kapu. Tiszta, szép, fehér, pálmáktól szegett út. Rendes kis sárga épületek, barátságosan mosolygó katonák, és...

És sétáló rabok! De vidámak, kissé túltápláltak. És ahogy továbbmegyünk a törzsepület felé, mindig újabb és újabb rab, katona, csupa hízásnak indult egyén! A ruhájuk is rendes, barátságosan mosolyogva intenek felénk.

- Te... - súgja Hopkins - azt hiszem, eltévesztettük a menetirányt, és a francia Riviérán vagyunk, valamelyik drága szanatóriumban.

- Csak várd meg a végét - dörmögtem -, majd megtudod, hogy mi a rossz az egészben.

De hiába vártuk.

A kaszárnyaudvaron egy százados jött le megszemlélni az eszkortot. Barátságos, nyájas, kissé korán őszülő katona. Kedvesen mosolyog. Vastag, rövid bajuszt és monoklit hord.

- Az eszkort, mon colonel - jelentette Potrien. - Létszám: harminckét fogoly, huszonhárom kísérő és egy altiszt.

- Nagyon helyes - felelte mosolyogva a százados. - Hát kérem, itt nem lesz rossz dolguk. Az én elvem, hogy a büntetőtábor emberséges légköre visszaadja a rossz útra tért katona önbizalmát és becsületérzését. A szolgálat nem lesz sok és nehéz - mondta Potrien felé, mintegy utasításképpen -, azután mindenki azt csinál, amit akar. Szökni képtelenség. A legközelebbi emberlakta hely kétezer mérföld.

Barátságosan intett, és ment.

Potrien meredten bámult utána.

Ilyesmi lehetséges? Tizenkét évi szolgálat után valami újat látott. A helyőrség egyik napos altisztje megmutatta a barakkunkat. Tiszta, szép, világos faház. A férgek sem garázdálkodhatnak túlságosan, mert kőlapra épült az egész. Jó fekhely, és...

Mi a csoda... Dupla takaró. Büntetőtáborban egyetlen vékony pokróc sem jár!

Az őrmester farkasszemet néz a helybeli napossal, aki egykedvűen pipázik.

- Az ablakpárkány virágcserepeire ügyelni kell - mondta végül az egyik őr. - Azt a százados úr szigorúan megparancsolta.

- Végre egy szigorú parancsot is hallok a büntetőtáborban. - feleli gúnyosan Potrien.

- Miért? Talán azt szeretné, sergent, ha itt rakásra pusztulnának az emberek?

- Az ördög tudja, hogy van, de ez a hely mindenre inkább emlékeztet, mint büntetőtáborra.

- Itt még így sem valami kitűnő az élet. Mindenki reumás. A nedves évszakban sok a láz. A Kongó bűdös, és a vizes forró levegő eszi a szervezetet. Hát legalább emberi körülmények között élünk... Itt, ezt már most mondhatom, sergent, ne nagyon parancsolgasson, mert a százados azt szereti, ha ki-ki azt csinál, amit akar.

- Tán nincs is napiparancs? Szolgálat? Vagy a súrolást az őrmester végzi?

- De szép lenne - mondta lelkesen Hopkins, aki már pőrére vetkőzve feküdt az ágyán.

Potrien egy megsemmisítő pillantást vetett feléje.

- Hát - mondta a káplár -, azért szolgálat van. Tisztaság kell. Nagy tisztaság. Meg kapuőrség.

- És a vasút?

- Az vagy kétmérföldnyire van ide, és bennszülött négerek dolgoznak. Oda csak izgágákat vezényelnek ki időnként.

- És mit szól ehhez a repülőbizottság... Csak jártak már itt inspiciálni.

- Mióta én az eszemet bírom, kétszer. De csak egyszer érkezett meg. Szegény Duron tábornok vezette az elsőt.

- Akit útközben megtámadtak a bantu négerek valahol?...

- Igen. Lemészárolták őt is, meg a kíséretét is. Azután tavaly járt itt egy bizottság. Megnézték a tábort, és nagyon meg voltak elégedve. Akkor léptették elő a parancsnokot századossá. Dicséretet kapott.

- És... látták itt... sétálni... a rabokat?

- Azt... hát... ugye... tudtuk a jövetelt, és a rabok dolgoztak, meg néhány felesleges kényelmi holmit eltüntettek... De a tisztaság... a rend... aztán, amit a rabok mondtak, az tetszett. Mert igen kevés pénz van ehhez...

Potrien komor léptekkel bandukolt ki a legénységi szobából. Nem tetszett neki valami.

Az egyik rab elordította magát:

- Hé! Káplár! Hát uzsonna nincsen?

- Van, van, csak ne ordítson.

- Majd magától kérek engedélyt!

Azt nem lehetett mondani, hogy a fegyelem túl szigorú volt. No, de hol vagyunk még az igazi meglepetéstől? Rövidesen egy közlegény jött a következő legújabb felkiáltással:

- Ki mit akar?!

És a rabok uzsonnát rendeltek. Igen, kérem. Mint valami kávéházban. Kis híján leestem az ágyról.

- Nekem sötét kávé kétzersültsel - mondta az egyik tíz év traveaux-ra ítélt.

- Nekem teát, de alaposan rumozd meg, gazember, vagy a századoshoz megyek.

- Nekem egy liter vörösbort hozzál, és valami húst melléje.

- Ti mit akartok? - fordult felénk.

Vicces kedvem támadt.

- Teát rummal és sonkát vajás kenyérrel, valami képeslapot is hozzá.

Nem lepődött meg senki. A legény bólított.

- Milyen lapot akarsz? Mert az újakat csak holnap hozzák Léopoldville-ből.

Mi ez? Büntetőtábor vagy a párizsi Dóm kávéház?!

...És most egy ember közeledett, pőrén, ahogy az ágyról lelépett, tágra nyílt szemmel, mint valami holdkóros.

Levin!

- Ember - mondta suttogva -, előfordulhat itt, hogy én marinírozott halszeletet kapjak Turbigo módra kétfelé vágott tojással, egész kevés vörösborral párolva?...

És egész testében reszketett.

- Megpróbálhatom - felelte a katona vállat vonva. - Bár itt hülyék számára nincs diéta.

- Jaj, de kár! - sópázkodott Hopkins az ágyban.

- Mi, te? - kérdeztem.

- Hogy azonnal felharsan az ébresztő, és kutyagolhatunk tovább... Ki fogtok röhögni, ha elmesélem ezt a hülye álmot...

Bevallom, én is arra gondoltam egy perccel előbb, hogy ostoba álom az egész. De nem lett vége. Rövidesen hozták az uzsonnát. Mindenkinek azt, amit kért.

Én illusztrált lapokat is kaptam!

Jó, mi?

Aki teát kért, az megszagolta, hogy van-e elegendő rum benne. Nekem olyan sonkás kenyeret hoztak, amilyent Mansonban a parancsnok sem evett. De a legnagyobb pillanat volt, amikor Levinnek feltálalták a marinírozott halat kétfelé vágott tojással, Turbigo módra.

Először percekig sírt, azután lehunyt szemmel, áhítattal belekóstolt. A szertartásszerű jelenet hatása alatt csendben voltunk.

Az első falat után úgy nézett fel, szigorúan és döbbenten, mint akit megmérgezték.

- Emberek... - suttogta elcsukló hangon - aki ezt az ételt készítette, az Levinnél tanult... - Újabb kanállal kóstolt. - Francia, mert nem használ elég borsot... Nőtlen, mert nem édesíti meg a tartárt...

- És nem fiatal ember - mondta Hopkins. - Legalább negyvenéves.

- Honnan tudja?

- Erősen öszül...

És felemel egy hajszálat Levin tányérja széléről.

4.

- Hol van... aki... főzte? - kiáltott Levin.

A katona egy percig zavartan nézett.

- A kantinban... egy szakács...

- Látnom kell. Beszélni akarok vele! A tanítványom... Hogy hívják?

- Gourchy.

- Olyan tanítványom nem volt!

- Hol tanított maga? - kérdezte az egyik rab.

- Én Levin vagyok - mondta az ősz gourmand megvetően, és felénk fordult.

- Magyarázzák meg ennek, hogy mit jelent ez a név még ma is.

Mind a hárman lesütött szemmel hallgattunk arról, hogy Levin neve mit jelent még ma is.

Öt óra után kisétáltunk, és szemünk-szánk elállt minden lépésnél.

Egy térségben a rabok és az örök azzal a bizonyos krikett nevű játékkal szórakoztak, ami nagyvárosban a jobb módú polgárok körében divatos. Közben egy legény italt hordott ki a kantinból, és a játékosok nevetnek, lármáznak.

Valahol a rádió szól, és vidám énekhangok hallatszanak. Arrébb kuglipálya. Mindenhol pipa füstöl, mindenfelé hordják az italt, és a fullasztó hőségben zsírfényű, vidám arcok vigyorognak a telt poharakra.

- Mi? - kérdezte Senki.

- Hm... - jegyzi meg Hopkins.

- Hát igen - fejeztem be csendesen.

Megértettük egymást. Itt valami egészen furcsa ügy van a háttérben. A francia gyarmati hadsereg nem híres arról, hogy üdülőtelepeket létesít bűnös közlegényei számára.

Bemegyünk a kantinba.

Majd kiesek az ajtón! Soha ilyen kantint! Fényezett bútorok, kényelmes karosszékek, selyemfüggöny, bárpolc, képek a falon és egy néger mixer.

Istenemre, fémből készült koktélkeverőt ráz, és jégzilánkokat készít négy pohárba, citromhéjat is vág sorba, és végül betölti az italt.

Ez a büntetőtábor!

A sarokban zongora, és elnyűtt szalonruhában egy ember érzelmes dalokat játszik...

Ez volna Igori? Afrika legrettegettebb Compagnie Discipline-je? A szörnyű hírű büntetőtábor?

Most megfordul a zongorista. Nagy petyhüdt arcú, álmos szemű, sápadt, kövér ember... Mintha fejbe csaptak volna. Kvasztics.

Hopkins felkiált. De a zenész keresztülnéz rajtunk, mint aki sose látott bennünket, azután tovább játszik.

A *Tanár úr* volt. Kvasztics Fedor, a rovott múltú hajóorvos, aki legutóbb Afrika felét bejárta velünk egy bűnügyből kifolyólag.

Kvasztics! De hisz ez még *tiszteletbeli* katona sem volt!

Bizonyára oka lehet rá, hogy nem ismer fel bennünket. Ilyesmi lehetséges. Magunkfajta emberek gyorsan megértik egymást. Valamiért jobb, ha tisztulunk mellőle. Értjük. Nem kíváncsiskodunk. Elfordulunk a zongora irányából, és leülünk.

Kvasztics Fedor Oran kikötőjében mint bárzongorista és házi orvos ismert tagja volt az alvilágnak. A cári időkben az orosz flottánál volt orvos, azután mindenféle kábítószerrel egyre lejjebb vitték a züllés útján, amíg egészen posványba nem merült. Azóta jó barátságban van velünk. Íme, egy szomorú emberi sors.

- Mit szólsz? - kérdeztem Senki Alfonzról. - *A Tanár úr!*

- Valami szélhámosság történik itt. Igaza lesz Francis Barrénak. Ha a *Tanár úr* nem akarja, hogy megismerjük, akkor bizonyára oka van erre, és amíg nem magyarázza meg, addig nem foglalkozunk vele.

- Tehát nem ismerjük - dűnnyögte Hopkins, és a kantinos felé fordult, aki odajött az asztalunkhoz. - Mit lehet enni?

- Amit akartok...

...Hihetetlen volt, amit láttunk. Mintha valami kedves montmartre-i nyári vendéglőben volnánk pünkösdi vasárnapján.

- Ki az, aki zongorázik? - kérdezte Senki Alfonz, és Kvaszticsra mutatott.

- Egy zongorista. De orvos is amellet. A kórházban Winter tanár mellett gyógyít...

Hogy került ide Kvasztics? És mi ez itt, kérem? A rabok együtt isznak, kártyáznak az örökkel. Láttam egy súlyos kényszermunkára ítélt rabot, legkevesebb, ha száz kiló volt, de állítólag az esős évszak közben fogyott valamit.

- Nekünk... nincs pénzünk... - mondja Tuskó a vendéglősnek.

- Dehogyan nincs! A százados úr szerint ezen az istenverte helyen legalább pénze legyen az embernek. A gazdasági hivatalban ül egy káplár, az ad mindig, ha kell, amennyit akartok. De nincs rá szükség.

Itt mi van?! Összenéztünk, mint a hülyék.

- Mit csodálkoztok? - kérdezi egy vékony kis káplár mellettünk, és halkán dúdolgat.

- Mondja káplár... ez mióta van így?

- Legalább öt éve. Nem szabad, hogy híre menjen, mert mindenki ide kívánczna. Ezért majd olyan leveleket kell írni, hogy rosszul bánnak veletek, meghaltok rövidesen, meg ilyesmit.

És dúdol egy keveset, amint becsukja a száját.

- Csuda dolog ez!

- Igen! Ez csuda! - bólintott a vékony káplár. - Csak nem kell kérdezősködni, nem kell a száját másra használni, mint evésre, akkor csuda.

Az utolsó szó után máris énekel. Ez egy idióta!

- És ha valaki tudni akarja, hogy miért van ez a mennyország?

A káplár elkomorodott.

- Aki tudni akar valamit a mennyországról, az odakerülhet.

Senki Alfonz nevetve vállat vont.

- Nem vagyok kíváncsi természetű, és a barátaim se. Hozzál vörösbort, vendéglős!

A káplár koccintott velünk.

- Rendben van. Értjük egymást. Azt mondják, hogy aki kíváncsi, az hamar megöregszik. Nahát, itt ez fordítva van: aki kíváncsi, az fiatalon meghal Igoriban...

Oly vékony volt az az ember, olyan alacsony és bárgyú képű, mintha fejletlen kamasz járna katonaruhában. Peckesen továbbment és dúdolt.

- Ez a káplár pofozni való pofa - jegyzem meg.

- Ki mondta, hogy ez káplár? - kérdezi Senki Alfonz.

- Láthattad a rangjelzésén.

- Altszti tanfolyamra csak azt veszik fel, aki legalább egy méter nyolcvan magas.

Ördöge volt! Erre én is rájöhettem volna.

Most egy suhanc lépett be a kantinba. Ezt az arcot már láttam valahol! Kissé sápadt, szomorú fiatalember volt, katonaruhában. Csinos kölyök volt, és egészen fiatal. Hogy kerül az ilyen a légióba? És hogy jön a Compagnie Discipline-hez? Nem látszott a szemén, hogy felismer bennünket, pedig nekem úgy rémlett, hogy találkoztam már vele.

- Te! Ezt a kölyköt már láttam valahol!

- Én is! - mondta Hopkins.

- Én nem ismerem - mondta Senki Alfonz, és vállat vont -, de fiatal katona, az biztos.

- Hé, fiú! - kiáltottam. - Gyere csak ide!

Ijedten nézett ránk.

- Mit akarnak?

- Hol találkoztunk mi már?

- Igazán nem emlékszem - felelte, és gyorsan kiment. Amikor hátrafordult és meglátott bennünket, sietni kezdett.

- Álljon meg, kérem! - szólt utána Alfonz.

Riadtan engedelmeskedett.

- Mi hárman Manson erődből jöttünk - mondta. - Ez itt Thorze, ez John Fowler, és én vagyok Senki Alfonz.

Egy másodpercig ide-oda jártatta a tekintetét rajtunk.

- Nem tudom - hebegte -, sietnem kell...

- Várjatok! - mondta Senki Alfonz, és a suhanc után ered.

Mit akar ettől a kölyöktől? Már este van, rég elmúlt a takarodó ideje, de itt senki sem törődik ezzel.

Részeg, nevető, daloló emberek ténferegnek mindenütt. Rikácsolás, verekedés, hörgés, zsvivaj tölti be a fojtogató forró éjszakát...

Bemegyünk Hopkinsszal a barakkba, és lefekszünk.

- Hol van Potrien? - kérdezem.

- Talán hiányzik neked?

- Nem... de úgy eltűnt egyszerre.

Jó félóra múlva jön Senki Alfonz. Nem szól egyikünkhöz sem. Lefekszik.

- Hé, te - mondja Hopkins. - Talán kegyeskednél ugatni valamit?

- Mit?... Nem történt semmi.

- És mi a terved?

- Az, hogy alszom, ha hagytok - felelte dühösen.

- És a leány? - kiáltottam. - Aki bízik bennünk?

- A leány majd segítséget kér, ha szüksége lesz ránk.

- Miféle hülyeségeket beszélsz! Oranból kér segítséget?!

- Miért Oranból?

- Mert ott van! - kiáltottuk egyszerre.

- Tökfilkó. Egy perccel ezelőtt beszéltél velem. Az a fiatal fiú a katonaruhában Yvonne Barré!

5.

Yvonne Barré! Hát persze! A fényképről volt ismerős, amit Francis Barré táskájában találtunk!
Gondolhattam volna.

Amikor Senki Alfonz azt mondta, hogy John Fowler, akkor olyan különösen nézett rám...
Furcsa csodálkozással és meghatottan. Beszélnem kell vele!

Másnap délelőtt jól nyitva tartottam a szememet, és mindenfelé kerestem. De sehol sem láttam.

A főtéren, a törzsépület előtt néhány tiszt sétált. És egy-két parafa kalapos civil. Ezek bizonyára mérnökök...

De a *suhanc* Yvonne Barré nincs sehol. Az egyik fordulónál siettemben beleütköztem egy hosszú mérnökbe...

Valami mentegetőzést akartam mondani, de torkomon akadt a szó.

A Török Szultán!

Ott állt előttem!

De milyen káprázatos, előkelő külsővel! Hosszú szárú csizma, parafa kalap, vászonkabát, és ami szinte kétségessé tette a személyazonosságát: tiszta ing!

A Török Szultánon!

Az oldalán természetesen bőrtok függ, mert akárcsak Tuskó Hopkins, ő is szerette az ilyen előkelő holmikat. Nem is látszik rajta meglepetés, ahogy rám néz:

- Szervusz, Csülök! Hát te mit csinálsz itt?

- Eljöttünk Senki Alfonzal meg Tuskó Hopkinszal - mondom -, mert utánajárunk néhány dolognak.

Gyorsan odasúgja:

- Ezek azt hiszik itt, hogy én gazember vagyok.

- És nem?

- Jól figyelj! Ha egészen a bizalmukba férkőzöm, akkor nyert ügyünk van... A fő, hogy a látszatot fenntartsam...

- Miféle látszatot?

- Azt, hogy egy követ fújok velük. Elértem, hogy befogadtak ide tettehársnak, ami elsőrangú állás. Egyelőre bíznak bennem. Ez a fő... Ne nézz hátra! Vigyázz! Most a látszatért goromba leszek veled. Aki mögötted jön most, ez a főrabló.

És látszólag mellbe vágott hirtelen.

- Aszondom - kiabálta hangosan -, hogy itt ne törődj semmivel, ami nem a te dolgod.

Kissé köhögtem:

- Én nem is törődöm...

- Hallgass! Jól ismerlek! - és úgy belém rúgott látszólag, hogy lila színű lett előttem minden. Aki mögöttem jött, most egy vonalba ért velem. Hatalmas, félszemű alak volt, éppolyan ruhában, mint a Török, de korbácsot fogott a kezében, és szivarozott.

- Ismerlek titeket jól! De most majd elbánok veletek! Itt nincs semmi szaglászás - üvöltötte gyanús barátom, és ütött.

A félszemű futólag odanézett, és továbbment.

- Elveszett emberek vagytok nélkülem, Csülök. Hidd el - mentegetőzött. - Minden a látszat.

Itt a főtér közepén olyan pompás angolkert volt egy hatalmas, szabályos gömbölyű aszfaltcsík közepén, hogy Párizs valamelyik úri negyedébe is beillett volna. A kör szegélyén sok apró, szépen épített kőház, kocsmá, trafik, cukrászda, patika!... Az ember csak ámul. Ez volna a Kongó-vidék?...

Igori?!

- Te, mondd... itt mindenki vásárolhat?

- De mennyire! És pénz sem kell hozzá. Gyere...

Bevitt a trafikba. Egy elefántszerűen elhízott legionárius ült a polc mögött. Szuszogva felemelkedett, és dühös arccal ránk förmedt:

- Na, mi kell?

- Új ember jött - mondta a Török nyájasan. - Adj neki, kedves Graham, öt doboz egyiptomit, tíz havannát, egy tucat képes levelezőlapot és néhány biztosítótűt...

Egy perc, és ott fekszik előttem... Öt doboz: Turmac, Laurens, Simon Arzt, Giubecq!... És tíz igazi sötét havanna, faládikóban, minden szivaron egy-egy celofántok!...

Egek! Ez itt az a vad vidék?! Ahová csak elszánt emberek jönnek nagy ritkán, jól felszerelt expedícióval?

Álmodom?...

- Na, mit bámulsz - mondja a Török, és látszólag a gyomromra üt. - Ha megbecsülöd magad, te piszok, akkor jól élhetsz!

- Te miért kerültél ide? - kérdem az elhízott trafikost, amikor lélegzethez jutok, mert egy ideig görcs szorította a gyomromat.

- Eredj már a fenébe, fárszt a beszéd - feleli lihegve, olyan kövér.

- No, ez nem valami finom boltos... - mondom, amikor kiérünk.

- Hadd csak. Még Európában is beválna, ha ingyen árulná a havannát. Kevés vevő maradna ki a modora miatt... Nem szeretnek elárusítani, pedig muszáj, ha kijelölik rá. Akarsz cukrászsüteményt? Itt a cukrászda...

- Hihetetlen!

Bemegyünk egy tükörfalú fényes padlójú helyiségbe, plüssfotelek, néhány bordó szőnyeg és képek a falon... A levegő hűs, mert nyolc-tíz ventilátor jár...

Éppoly kövér alak jön elő, mint a trafikos. Itt mindenki elhízik. Nem csoda.

- Mit akartok? - kérdi barátságtalanul.

- Ezt a sötét frátert szeretném jól tartani, hogy lássa, milyen itt annak, aki megbecsüli magát... Te szédelő!

És látszólag leköpött.

- Mit akarsz! - mondja dühösen a rab-cukrász.

- Fagylaltot - mondom, miután megtöröltem az arcomat.
- Kinyögheted hamarabb is - dörmögi, és szitkozódva elmegy tőlünk.
- Úgy látszik, nem szívesen dolgozik - jegyzem meg.
- Ne csodáld - feleli a Török -, végre is a kényszermunka senkinek se öröm.

De már jön vissza a cukrász. Leteszi elénk a fagylaltot, és ezt mondja:

- Ne!...

Szép tónus egy cukrászdában. Egy íróval szemben!

Amikor újra kiérünk, már alkonyodik. Egyszerre kigyúl sok villanygömb... A kis díszter ragyogni kezd, és zene szól. Hangerősítővel egy európai állomás dzsesszenéjét adják rádión.

- Mondd... ki csinálja ezt, és miért? Talán örült az illető?

- Azt hiszem, minden idők legokosabb gazembere a legnagyobb üzletet csinálja itten Igoriban. Még nem látom tisztán... Vigyázz... valaki jön mögötted... - és látszólag fejbe csap, hogy a nyelvembe harapok, és zúg a fülem.

A vékony, hülye mosolyú káplár, aki időnként dúdol, most előrejön mellettem.

- Ha itt spionkods, hát a szemedet szedem ki! - ordított a Török Szultán, és látszólag jól pofonütött.

A káplár továbbmegy, én felemelem a sapkámat, és leverem róla a port.

- Ez a kis káplár - mondja a Török Szultán - a legaljasabb hírnök. Fonál a csúfneve... mindig hallgatózik...

- És mi az emberek célja itt?

- A foglyok boldogok. Nincs szaharai szolgálat. A mennyországban élnek Igori pokla helyett, ez a céljuk.

- De hát csak egy hülye tud így élni: vakon, süketen elhinni, hogy ez a mennyország.

- Úgy ahogy mondd! Hülye légy, akkor a mennyekben élhetsz! Nézd meg azt a jelmondatot a falra festve.

A kapu felett belülről, a homlokzaton ez állt nagy betűkkel:

<p>FIGYELEM! MEGSZÍVLELENDŐ! <i>„Boldogok a lelki szegények, mert övék a mennyek országa!”</i></p>

- Inkább azt festették volna a homlokzatra - mondom -, hogy aki gondolkozni mer, azt elviszi az ördög.

- Így mégis szebb. Az ördögöt nem jó falra festeni... Megbeszéltek valami tervet? - kérdezi.

- Senki Alfonz aszongya, ki kell jutni az erődből, hogy beszéljünk Francis Barréval.

- Az nagy beteg... Amit lehet, a látszat megőrzésével, azt megpróbálom értetek.

- Azért, tudod... hm... te mindig ilyen gyanúsán manipulálsz.

- De elérek valamit, ez a fő - felelte, és látszólag térdén rúgott, hogy elsötétült előttem minden. Nem néztem hátra. Jól tudtam, hogy újra jön valaki mögöttem, akiért szükséges a látszat-kérdés.

- Mégis jó lenne - jegyeztem meg -, ha nem kevernéd itt a dolgot, mielőtt velünk megbeszéled.

- Csak bízd rám, nem kérek tőled tanácsot - felelte, és újabb két pofont adott.

- Most pedig eredj már te nyavalyás!

Az utolsó pofontól újra lerepült a kalapom, és elszédültem. Hátrafordultam, de akármerre néztem, nem jött senki.

- Kit látsz közeledni? - kérdeztem.

- Én? Senkit.

- Hát akkor miért pofoztál?!

- Mert bosszantasz a hülyeségeiddel - mondta, és otthagzott.

Ötödik fejezet

1.

Elmondtam az esetet barátaimnak. Senki Alfonz végigdől az ágyán, és szokása szerint nem szól semmit. Tuskó annál inkább.

- Ezt a Török Szultánt mégis csak lilára verem egyszer!

- Most ártatlan - védtem gyanús barátunkat. - Neki fontos itt a látszat. És nem lehet vaj a fején, ha idekísérte Yvonne-t.

- Nem kísérte. Yvonne egyedül jött - mondta Senki Alfonz csendesén. - Yvonne Barré egyedül jött. Azt mondta nekem éjjel, hogy ne bízunk a Török Szultánban, miatta őrzik Yvonne-t. Nyomban leleplezte a leányt, amint meglátta.

- Disznó!

Mi van itt, kérem? Hát miért rugdosott ez engem egy óráig a *látszatért*?

- Francis Barré fogságban van - folytatta Senki -, ha a lány bármiféle gyanús dolgot tesz, megölik a fivérét, és bizonyára őt is, ezt az éjjel mondta nekem Yvonne Barré, ezért került el minket.

- És hogy jött ide a leány?

- Szerzett egy futár-parancsot. Úgy látszik, egész jó katonai összeköttetései vannak. A futárt Igoriba küldték, hogy szerezzen értesülést Francis Barréről. Ezzel a félig hamis írással jött el. De váratlanul szemben állt a Török Szultánnal. Ez nyomban leleplezte. Most tehetetlen, mert a fivére életébe kerül, ha rajtaérik valamiféle próbálkozáson. Megígértem neki, hogy kijutok valami módon az erődből, és beszélek, ha lehet, Barréval. A leány nem mozdulhat, amióta a Török Szultán leleplezte.

- Ezt a Törököt megfojtom - mormolta Tuskó Hopkins, és elővett egy szivart. A kantinban ugyanis megtöltötte a látcsótokot szivarral. - Egyszerűen megszökött a leánytól azzal a másolattal, amit Francis Barré leveléről küldtünk, és itt a zavarosban halászik.

- Beszélni fogok a Törökkel - mondta Senki. - Mégsem hiszem, hogy ilyen aljas. Gyanús, de nem aljas.

Váratlanul őrjárat érkezett, és a százados követte szokott kíséretével: a félszeművel és néhány mérnökkel.

- Ez az a három! - rikácsolta valaki, ránk mutatva.

A Török Szultán volt!

- Maguk kicsodák? - kérdezte a százados.

- Azért jöttek ide - ordította a Szultán -, hogy szaglásszanak. Itt a levél, amit ez az alak írt annak a leánynak! - És felmutatta Senki Alfonz levelét.

- Többé nem fogjátok összekeverni a lapjaimat! A pokolba mennek! Ezt a csirkefogót - mutatott rám - kivallattam tegnap. Ezek azért jöttek, hogy Francis Barré után szaglásszanak!

Senki Alfonz mereven nézte a Törököt.

- Kik ezek? - kérdezte a százados, miután elolvasta a levelet, és nagyon elkomolyodott.

- Ez itt - mutatott rám a Török - egy ostoba, de ravasz skót. Hülyeségeket firkál, és hiú bolond.

Micsoda hazugság! Én és hiú!

- Ez meg itt Tuskó, a világ legnagyobb tolvaja.

- De hogy tudok pofozni! - mondta hévvel Hopkins, mint aki ezt mentségére hozza fel, és bal kézzel adott egyet a Török Szultánnak... De egy olyant... Még évek múlva is elfog a lelkesedés, ha erre a pofonra gondolok.

A Török Szultán ledöntött két mérnököt, felborította az asztalt, és a feje tetejével kiszakította az ajtót, úgy esett a földre.

Nyolcan ragadták meg Hopkinst, és ő kapott vagy húsz pofont. Na de mi volt ez ahhoz az egyhez képest?!

- Megállj - kiáltotta a százados. - Majd erről leszoktatlak.

- Ezek veszélyesebbek ötven rendőrnél! - kiáltotta a Török Szultán.

- Akkor a vasúthoz velük. Dolgozni fognak!

- Nem lenne jobb elintézni őket? - kérdezte a félszemű...

- Nem - mondta keményen a százados. - Igoriban nincs halálos ítélet, már sokszor mondtam.

Felénk fordult.

- Önök is vegyék tudomásul: Igoriban nem ölnek meg senkit. Ez bizonyos esetekben nagyobb kegyetlenség, mint a gyilkolás. Rövidesen tapasztalják. Én minden legionárius számára mennyországot létesítettem itt. Aki ezt megzavarja, az éljen úgy, mint ahogyan abban az Igoriban élt volna, ahová eredetileg küldték. De kivégzés nincs. Legfeljebb ilyen esetekben, mint az önöké, siettetjük a természetes elmúlást.

Valóságos programbeszédet tartott.

- Megszökni nem lehet innen - mondta rosszindulatún a félszemű, aki, úgy látszik, a leggonoszabb ember volt itt. - Észak felé, nyugatra és keletre a dzsungel, dél felé ott a Kongó, ahol vigyáznak magukra a krokodilusok...

- És vigyázok én! - mondta a Török Szultán.

- Te még csúnyább vagy, mint a krokodilok - jegyezte meg Hopkins, és leköpte gyanús barátunkat.

Erre ő kapott a Török Szultántól egy pofont, szintén az I.a minőségből, olyant, amilyenre évek múltán is csettint a nyelvével a magamfajta író, ha eszébe jut.

2.

Jó messze az erődötől, a Kongó menti sziklaoldalon folyt a vasútépítés. Az úri életű rabok természetesen itt csak az őrszolgálatban segítettek, korbáccsal és bottal.

Fehér ember alig dolgozott, csak akik notórius kötekedők voltak, loptak, szökni próbáltak, vagy (ez volt a hét főbűn) akik másra is kíváncsiak voltak, mint arra, hogy mi van vacsorára. Ahogy rólunk feltételezték a Török Szultán piszkos árulása folytán.

Ki dolgozott hát? Az egyik fegyveres kísérőnk, jóindulatú őrnek látszott, felelt erre a kérdésre:

- Bennszülöttek végzik a munkát. Valamelyik erdei törzs királya adta el népének színe-javát pálinkáért meg egyéb kellemes holmiért.

Népének színe-java után ítélve ez a király a világ legsilányabb alattvalói felett uralkodik.

Egy kövér szenegáli őrmester vett át bennünket. Az arca baromi kegyetlenséget fejezett ki.

- Csak gyertek - mondta vigyorogva. - Épp szükség van itt az európaiakra a kórházban. Az a nagyorrú már itt járt, és elmondta, hogy kémek vagytok! Hogy oda tegyelek benneteket a hullabarakkhoz.

Mentünk a kórház felé. Milyen aljas áruló ez a Török! Mert kétségtelen, hogy ő volt a „nagyorrú”, aki befeketített az őrmesternél. Az említett barakk valamivel távolabb állt. Éppoly csúf, piszkos deszkatákolmány, mint a többi. A közelében túrhetetlen szag rontotta meg a levegőt. Egy halk, nyöszörgő, jajgató kórus zaja szüremlett ki a moszkítóháló nélküli ablakon.

- Ezeket az őrmester küldi - jelentette egy altisztnek a kísérőnk -, kórházzsolgálatra osztották be őket.

- A mindenségit! Minek ide ápolónak a fehér ember? - mondta ez kedvetlen arccal. - Lejáratja a tekintélyünket! Van más büntetés is.

- A nagyorrú akarta. Kémek.

- És ha hóhérok...! Hát jó... én nem bánom!

Átvett bennünket, és követtük a kórházba.

Pokol!

Sérült, fekélyekkel borított, tífuszos maláriás bennszülöttek fekszenek gyékényen összezsúfolva. Millió légy szállong mindenfelé. Hulladék, féreg, elviselhetetlen szag, nyögés, jajgatás...

És fehér köpenyben...

A „Tanár úr”! Kvasztics!

Itt is zongorista és orvos volt egy személyben. A fejét vakarja, és tehetetlenül néz körül. Mellette egy alacsony, hófehér szakállas, nagy homlokú ember, drót szemüveggel. Zavaros tekintete nyugtalanul jár ide-oda.

- Higgye el, kolléga, ez itt az ulcus pepticum egy tipikus esete... Lehet, hogy megoperálom az illetőt - mondja éppen Kvaszticsnak.

- Kérem, ne tegye... - könyörgött az óriási sápadt Kvasztics, és puffadt, szeplős kezét összetette.

- Én vagyok a főorvos...! - kiáltja gögösen, és ránk néz. - Önök betegek?

- Nem - feleli Senki.

- Mindegy - mondja jóságos, megnyugtató hangon -, majd azok lesznek, és én megoperálom önöket. Winter tanár vagyok.

Ez bolond! Kvaszticsra néztünk. Sóhajtva bólított. Aztán odasúgja nekünk:

- Ma vagyok itt először. Borzalmas!

Winter tanár továbbment a vizitje során.

- Önnek mi baja?! - kérdezte az egyik jajgató néger beteget.

„Ön”-nek szólítja a bennszülöttet! Ki hallott ilyent!

- Semmi! - kiabálja rémülten a beteg. - Semmi baj! Simbu egészséges... Nem bántani!

A Simbu nevű szemén látszott, hogy magas láza van.

- Ki fogom húzni a fogait - mondja mosolyogva az ősz tanár. - Magának gennyes góca van valahol, és ez a fogától jön.

- Kérem, kolléga - mondja Kvasztics -, ez tiszta malária... Tapintsa meg a máját...

Winter tanár jóságos mosollyal csóválja a fejét:

- Ez egy peryostitis áttétele... Azonnali extraháció még megakadályozhatja a szepszist... - és már továbbmegy. Kvasztics álmos, vöröses, nagy szeme nyugtalan lesz. Azután ránk néz...

- Igen, ez ilyen kórház. Mit csináljak? - mondja, mintha felelne valakinek, pedig nem szólunk.

- Jöjjenek velem...

Előrement, és mi követtük. A barakk elhagyott udvarára vezetett bennünket.

- Nem bírom soká! Ez a Winter örült, és operál! Egy konyhaasztalon! Rossz műszerekkel...! Őli ezeket a szerencsétleneket... Istenem!...

Az ajtófélfának dőlt és megtörölte a homlokát.

- De hát... nem tudják, hogy örült? - kérdezte Senki.

- Tudják. De itt valami mesevilágot rendeznek... Mindenki élhet a mániájának. És ez a Winter mániákusan operál... Hagyjuk... A Török üzent maguknak.

- Az a gazember! - kiáltottam. - Aki miatt itt vagyunk!

- Na és - csodálkozva nézett rám -, maga nem mondta a Töröknek, hogy szeretnének kijutni az erődből?

- De mondtam... hm.

- És azt is mondta, hogy beszélni akarnak Francis Barréval?

- Ezt mondtad a Töröknek? - kérdezte Senki Alfonz.

- Igen de...

- Hát kint vannak az erődből - mondja Kvasztics a szemközti deszkabódéra mutatva -, és ott fekszik betegen Francis Barré.

3.

Összenéztünk. Most mi van? Az ördög vigye ezt a Török Szultánt, hogy sose tudja az ember, hányadán áll vele.

- Vigyázzanak! Én is résen leszek. Ha jön valaki, kihívom magukat - mondta Kvasztics, és elsietett.

Benéztünk a kunyhó ablakán... Francis Barré ott feküdt az ágyon.

Megtaláltuk!

Amit vállaltunk, az sikerült! Lehet, hogy az életünkkel fizetünk érte, de sikerült. Lassan benyitjuk az ajtót... Ott állunk a betegszobában. Aránylag tiszta volt. Az, hogy ágy állt benne, és a beteg egyedül feküdt, Francis Barré kiváltságos helyzetét mutatta.

Szegény ember nagyon-nagyon sokat szenvedhetett. Az arca már apró volt, mintha a sírban fonyadt volna ilyené. Két pálcavékony karjából kiszögelltek a könyökök, és fekete üregek mélyén kis nedvesség csillogott: két szem. Senki Alfonz az ágyhoz lépett:

- Barré...!

Az apró, sárgás, nedves arc fáradtan mozdult, a beteg félhangosan felelt:

- Kik... Önök?

- Legionáriusok. A húga megkért bennünket, hogy keressük fel magát...

- Ha vár... egy kicsit... elviheti a halálhíreket - feleli fanyar, de szelíd gúnymosolyával a bölcs, megbékélt nagy szenvedőknek.

- Nem biztos, hogy kijutunk innen - mondja Senki Alfonz. - Ha mégis sikerülne, szeretném leleplezni ezt a gázságot, ami itt folyik...

- Ó... Ha megszabadul... az apám... Yvonne elvezeti az apámhoz... Annak mondja el... Ő hatalmas...

Úgy látszik, sejtelve sem volt arról, hogy a húga is itt van.

- Ki az apja?

- Én nem vagyok Barré, hanem... De ezt majd Yvonne...

- Ne beszéljen egyszerre sokat. Fárasztja...

- Nem fáraszt... már úgyis vége... kérdezzen, uram.

- Ki ez a százados? Tud valamit róla?

- Nem százados. Velem lépett a légióba. Rakhmárban szolgáltunk öt évvel ezelőtt. Pittmannak hívják... Skót... Együtt szöktünk... Ő, Thorze meg én Rakhmár oázisból... öt évvel ezelőtt.

- Ez a Thorze hol van most? - kérdezte mohón Hopkins.

- Nem tudom... Három irányba szöktünk, hogy egyikre ne jusson üldöző. Thorze-t elfogták... Engem is... A többit Pittmantól tudom... Mert elmondott itt nekem őszintén sok mindent, amikor azt akarta, hogy a cinkosa legyek...

- Hogy került ide századosnak ez a Pittman?

- Egy sejjel szövetségre lépett... úgy, hogy törbe csalt legionáriusokat... Ez a sejk segítette a szökésben... Pittman elért egy oázisba. A sejk révén az arab lakosok mellette voltak... Az oázison éppen átutazott... a Kongó-vasúthoz kiküldött katonai szakértő... Fleurien főhadnagy... A körözés alapján... - kifulladt, de újra kezdte - el akarta fogni... Pittman szökni próbált... A főhadnagy rálőtt, megsebezte... De a sejk arab hívei kiszabadították Pittmant, és megölték a főhadnagyot... aki útban volt... Igoriba... Akkor készítették a terveket a vasúthoz. A főhadnagy jelentésétől sok függött. Pittman eljött ide a főhadnagy írásával Igoriba... Akkor itt... csak mértek. Azóta itt él a főhadnagy nevében... Már százados... És itt... mindenki bűntárs lett... És a legionáriusoknak meseországot... varázsol...

- De miből? És mit csinál itt?

- Ezt... én sem tudom... Két évig csinálták a terveket... Büntetésből áthelyezett emberek voltak... Könnyű lehetett bűntársakat találni... valamihez.

- Nem is sejti, hogy mi a célja?

- Homályos... A vasútépítéshez sok-sok millió kell... és biztos, hogy csálnak, lopnak... de nem értem, mert azért... halad az építkezés.

Kimerülten lihegett.

- Kíván valamit...

- Én... már... semmit.

Kvasztics jött sietve.

- Menjenek innen - szólt idegesen. - Jön a százados avval a félszemű gazemberrel.

Gyorsan visszamentünk a kórházba.

- Mégsem jó, hogy idekerültünk - mondta Senki Alfonz útközben Kvaszticsnak.

- Hol lenne jobb?

- Szeretném, ha kijutnánk a vasútépítéshez, mert így semmit sem tudhatok meg.

- Majd beszélek a Törökkel.

Mire a százados jött, már ott szorgoskodtunk a szörnyű közös teremben.

4.

Vele volt a félszemű, a Török Szultán és néhányan, akik vagy mérnökök voltak vagy csak úgy szerepeltek, mintha azok volnának.

A százados, akiről most már tudtuk, hogy Pittman és szökött legionárius, kellemes arcú, mosolygós, jóindulatú embernek látszott.

- No mi az, tanár úr? - kérdezte tréfásan Wintert.

- Sok műtetem volt... Sok a dolog. Estére előkészíték egy extrahációt...

- Hát csak szorgalmasan. És ön?

- Kérem, százados úr... - a tanár felé nézett, aki távol volt. - Winter tanár működését nem bírom elviselni.

- Ugyan, kérem! Ő éppolyan orvos, mint amilyen zongorista ön.

- Az én játékom esetleg hamis, de senki sem hal bele.
  - Mindegy. Ne zavarjuk egymás szórakozását. Itt mindenki azt teszi, amit akar...
  - Ha nem tetszik, mehet a pokolba! - kiáltott a félszemű. - Ki hívta?
  - Örüljön - ripakodott rá a Török Szultán -, hogy az én révemén jól élhet! Oranban jó volt, ha lophatott! Nézd csak! Majd úgy jár, mint ez a három itt.
- Odajött, és belém rúgott. Most azonban jól tudtuk, hogy mindez csakugyan látszat.
- Amíg ez a három ember itt van, addig fegyveres őr álljon Barré ajtaja elé - mondta a százados. - Éjszakára a munkásokkal hálnak.
  - És golyót nekik az első gyanús jelre - tódította a Török -, különösen ennek a köpcös gazembernek! - és belerúgott Tuskóba.
- Hopkins elfehéredett a dühtől. A századosék továbbmentek.
- Én mégsem bízom a Törökben - mondotta Hopkins, amikor egyedül maradtunk.
- Senki Alfonz igen komor arccal valahová a levegőbe nézett.
- Ki kellene jutni innen - ismételte. - Az építéshez. Ott van a titok megfejtése.
- Kvasztics elsietett mellettünk. És eközben cédulát adott át Senki Alfonznak.

„Fijug!

Mosstan nek. Tek ittenn marradni nemre zón. Ha már beszél. Tetek a Francival. Mitt akkkartog! Hova jutni?! Ha ruglakk is titttteket ne töröljettek velle. Csak a látszadértt. Van.

*Kiváló tiztelettel:
Kvazditssal üszennyeteg.”*

- Már megint kezdi - mondja Hopkins. - Ez a levelezés is idegesítő szokás a Töröktől.
- Sorra itattuk a nyöszörgő négereket. Irtózatossá vált a karbolszagú, fojtott hőség vagy nyolcvan bennszülött beteg között, döglletes levegőben. És millió légy döngött...
- Ennek napoznia kell - mondta Winter az egyik betegre. - Vigyék a napra - intett nekünk.
  - Tanár úr! A napon most legalább hetven fok van! - mondta Senki Alfonz.
  - Mindegy, barátom... Ide sok ultraviolet kell. Ehhez maga nem ért. Csak vigyék - magyarázta mosolyogva, és rajtam végigszaladt a hideg.
  - Nem visszük - mondta Senki Alfonz. - Ez gyilkosság!
  - Akkor én majd megoperálom magukat - biztatott nyájasan.
  - A tisztelt nagynénjét és más, tetszés szerinti felmenőit! - felelte Tuskó Hopkins. Néhány kíséreléssel éppen visszajött a százados, akiről most már tudtuk, hogy nem tiszt, hanem egy Pittman nevű szökött legionáriussal azonos.
  - Kérem! - jelentette dühösen Winter. - Az ápolók megtagadták az engedelmisséget.
  - Százados úr! - védekezett Senki Alfonz. - Csak azt mondtam, hogy nem vagyunk hajlandók egy beteg négert a hetvenfokos napra tenni! Ez gyilkosság.
- A százados cigarettára gyújtott, és mosolygott.

- Hát, tanárom - mondta Winternek -, itt kevés a megértés az ön gyógyeljárásaival szemben. Mit csináljak?

A százados gonoszságában volt valami nagystílű fölény, ez bizonyos. Nem fűjt fel mindent. De most berohant a Török. Egyenesen hozzám siet izgatottan, és megrúg. Miért mindig velem óvja a látszatot?

- Gazemberek! Megdőglötök... Százados úr! Ez a három ember beszélt Francis Barréval!

- Micsoda?

Most igazán rávettem volna magamat a kétszínű bitangra, de a félszemű és a másik mérnök revolvért rántott.

- Várni - szólt rájuk a százados. - Mi volt ez?

- Most beszéltem Kvaszticcsal. Elárulta, hogy ezek benn voltak Barrénál!

Ilyen egy szemét! Tuskó arca lila volt. Ha most kezébe kapná a Törököt, a nyakát harapná át.

- Maguk beszéltek Francis Barréval?

- Igen! - felelte Senki Alfonz.

- Felkötni őket! - kiáltotta a félszemű.

- Úgy van! - tódított a Török.

A százados unottan nézegetett bennünket.

- Itt nem végeznek ki senkit - mondta aztán. - Kimennek a vasútépítéshez, de a „Teknöbe”. - Szinte udvariasan kérdezte: - Tudják, hogy mi a „Teknö”? Egy kis kiszáritott holtága a folyónak a sziklák között. Iszap, százezer döglött hal, siklók, piócák és férgek tömege. Árnyék semmi. És természetesen ott van a moszkító és legyek fő fészke. Hetenként száz munkás megy váltásra. Vissza egy sem jön. Ez a „Teknö”. Vigyétek őket!

Három ór közrefogott, és búcsúzóul Winter megjegyezte:

- Hát nem lett volna jobb, ha a napra teszik azt a beteget?

- Nem! - mondta Senki, mire Winter mosolyogva legyintett:

- Ön bolond, uram. Operáltassa meg magát.

Hatodik fejezet

1.

Közrefogtak az örök, és mi követtük őket. A bágyasztó, nedves forráságban minden lélegzetvételtől nyilallt és szűrt a tüdő...

Micsoda éghajlat!

Míntha abroncsot kovácsoltak volna a homlokunk köré, és ez a szorítás összelapítaná a koponyát, úgy sajgott a fejem.

- Hová visznek? - kérdezte Senki Alfonz, mert nem az építkezés felé mentünk.

- A pályaudvari kirendeltséghez.

- Mi?... Az is van...?

Csupa új dolog, kérem.

- Majd meglátják! Aki a „Teknöbe” megy dolgozni, annak beírják ott a nevét. Mert a Teknöben van az álomkór, a malária meg a tífusz fő fészke... Aki odakerül, azt megjegyzik, hogy ne helyezték később máshová véletlenül.

Szép kilátások!

Most elhaladtunk az egyik, töltésnek szánt, úgynevezett teracement alatt. Jól látszott a munkatelep. Mocskos, bűdös deszkabarakkok. Fojtó por szállongott a katlanszerűen kivájt sziklaoldalból. Kevés poshadt víz, korbács, jajgatás, sebek, rothadó hal szaga a konyhaszerelvény körül, teljesen leromlott, bőr és csont négerek, és lent a Kongó partján krokodilok sütkéreztek undok nyüzsgéssel.

Már hosszú sávon kész volt a töltés. Egy keskeny résen kis vasúti híd szeli át a Kongót, és feljebb síneket raknak egy elég nagy épületnél. Az a pályaudvar. Futólépések zaja hallatszik mögöttünk.

A Török Szultán jött sietve a félszeművel, és vigyorogva elénk állt.

- Megállni! - Nagy kampós orra még csúfabb volt, mint egyébként. - Kikutatunk benneteket, barátocskáim.

A félszeművel együtt a zsebeinket nézik. De ott nincs semmi terhelő. Ez, úgy látszik, dühösíti a Törököt. Hopkins oldalán ott függött a messzelátó bőrtokja. Kinyitotta, és elvette a köpcös szivarját.

- Itt nincs szivarozás! Itt el kell pusztulni, te kutya, te pofon ütöttél.

- Hallgasson, Boulanger - mondta a hosszú félszemű. Úgy látszik, nagyobb úr volt, mint a Török. Az őrhöz fordult. - Két ember rájuk vigyáz állandóan, az első gyanús mozdulatra löni.

- Igenis, főmérnök ör.

A vigyorgó Törökkel együtt elment. Bennünket őreink a pályaház épületébe vezettek. Már messziről rekedt, hülye nótázás hallatszott. Itt újabb csodálatos meglepetés várt ránk. Érthetetlenül tökéletes pályaudvar, amilyen talán még Oranban sincs. Szép, hatalmas épület. És sok zománcozott pályaudvari tábla:

VASÚTI ÉTTEREM

mellette:

ÁLLOMÁSFŐNÖK

Azután minden falrészén külön:

IGORI

IGORI

IGORI

Minek ebben az átkozott fészekben egy nem létező vasúthoz ilyen állomás? Megint valami örület. Rövidesen megkapjuk erre a kérdésre a választ. Egy pillanatig úgy éreztem, hogy elvesztettem az eszemet. Két társam is döbbenetben állt.

Egy megafon tölcseréből hang hallatszott:

„Vigyázat... Vigyázat... Az algíri expressz négy óra negyvenkor beáll... Negyedik vágányon. Vonat indul: öt óra húszkor... Igori-Sidi-bel-Abbés-Stockholm-Tokió... Első vágány... Halló! Halló! Figyelem... Hét óra ötkor csatlakozás a rizspálinkához egy üveg ginewer...”

Összenéztünk.

- Ilyent még nem értem meg - hüledezett Tuskó.

- Én sem, bevallom. Sehol egy sín. És mik ezek a menetrendszerű alkoholjاراتok?...

Visszajön az ór.

- Gyerünk! Egy-kettő.

Elindulunk. Egy ajtóhoz megyünk, amelyen az áll kiírva:

PÁLYAUDVARI KIRENDELTSÉG!
IGORI!

- Mondja, ki énekel itt? - kérdezem az egyik katonát.

- Az állomásfőnök.

- És miféle vonat indul...?

- Expressz a pokolba! Ne kérdezzen annyit!

A pályaudvari kirendeltség holtrészeg volt. Az a vékony kis káplár ült itt egy íróasztalnál, akivel a káplárban beszéltem. Ő volt az állomásparancsnok. Négy-öt tántorgó, hőségtől verejtékező katona ödöngött itt ingujjban.

- Na, ti mákvirágok?! - sipította a kis káplár. - Most megjárjátok... Hé! - és ahogy becsukta a száját, máris dúdolt.

- A *Teknőbe* kerülnek - mondja az ór.

A káplár dúdol, és hüvelykujjával hasunkat bökdöste sorba.

- Itt csupa hülye van... - súgta csodálkozva Hopkins.

Azután halkán zümmög, és beírja egy könyvbe a nevünket. Az örök elvezetnek mindhármunkat.

...Mintha égne a föld, fullasztó gőzpárák emelkednek egyre a pörkölő napsugarak nyomán a talajból. Zsíros íz, fülledt alkonyat telepszik a gutaütött, barátságtalanul sivár tájra...

Az állomásfőnök most kiesik az ajtón, és négykézláb mászva igyekszik felállni, de hiába, újra meg újra leesik... Ilyen részeg embert még nem láttam. És aranygombos piros sapkában van, kék egyenruhában, de inge nincs...

Apró, komikus alak, ráncos kis arca mint egy citrom. A kerítésbe kapaszkodva, nagy nehezen feláll, és vigyorog...

- Öt óra... tízkor... nem jött a whisky... késése van... - holtrészegen nézi az óráját. - Nyolc perc... késés...

- Majd megérkezik, állomásfőnök úr - mondja az ór.

- Maguk... Maguk... izé... tolassanak innen... Mert öt óra húszkor... befut az első idegroham...
- És kedvesen ránk vigyorog a póznát ölelgetve. - Olyankor lövöldözök... Nevem... Vaszilics Fedor... és valami Emánuel is... Várnában...

Továbbmegyünk. Mint valami örült káprázat, olyan mindez ebben az alkonyatban, amikor a nap duzzadtan süllyed az égen, és égető sugarai, mint hosszú vékony korbácsok verik az átkozott Kongó-vidéket.

- Mindennek a Török az oka - mondja Hopkins fogcsikorgatva.

Ez igaz.

De Senki elgondolkozva ráncolja a szemöldökét.

- Tudja az ördög...

- Hát nem ő árult el?

Senki Alfonz nem felel. Dörmög. Váratlanul lövések hangzanak...

Mi az?

- Öt óra - magarázza az ór. - A pályaudvarra beállt a dühöngés.

Hallottak már ilyet?!

2.

Azonnal munkába állunk, pedig már hatra jár. A *Teknő* egy kiszárított holtága volt a Kongónak, százezerszámra tele döglött halakkal, kolerás, fullasztó léghő nehezedett rá. A szűnyegfelhő percek alatt véresre csípett mindenkit, és hemzsegték rajtam a piócák...

Itt nem bírhatja sokáig az ember.

- Mozogj, a mindenségit!

Néhány kegyetlen hóhér verte a foglyokat, és a négereket, tíz szuronyos ór felügyelete mellett... És a nap még mindig ott ég vörösen a dzsungel felett. Milyen gonosz lassúsággal hanyatlik le a fák közé, mintha tudná és élvezné, hogy minden perc kínszenvedés, amíg az útja tart.

A párolgó, iszapos folyóág dúsan lehelte a halált, és tízpercenként hullottak el ájultan a munkások. Ezeket verték, rúgták, és ha semmi sem használt, egy órára árnyékba vitték őket. Aki még így sem bírta, az meghal és kész.

Ez már a valódi Igori! Ahogy elképzelik messze helyőrségekben a legionáriusok a legszörnyűbb Compagnie Discipline-t!

Egy mérnök zsinórral jelöli ki, hogy meddig kell egyenesíteni a partot. Ezt a részt csákánnyal vágtuk. Egy másik csoport az iszapot vitte el taligán, és a Kongóba döntötték...

Hét órakor egy kolompszerű harangozás jelére bementünk a barakkba.

A férges, rothadó deszkájú barakk sarkában félreültünk. Négerek voltak itt összezsúfolva néhány fehérrel. Állati emberek, mind felsebezve a köszilánkoktól, bekenve avas kókuszolajjal.

- Most nézzük a levelet - mondta halkán Senki Alfonz.

- Miféle levelet? - kérdezi Hopkins.

- Hát, amit a Török Szultán a börtökba tett, amikor elvette a szivarodat.

- Az az alak ne levelezzen velem!

- Nono! Azért csak nézzük meg.

Jellegzetes Török Szultán-levél volt!

„*Fiúg!*

Iddögözben mek duddam: Itten 1. nad gasszsákot gészülnek sinálni. Zsuppa. Életveszélyes alag. Ellsőő sorba Én. Merr mosst márr bizznag. De azért sekideg Tinnegteg.x.? Mer felledeg vagyog. Ellintészztem, amit Senkki Alfonc mondott. Beszélni személlyezsen fogok. Attik viggy áz a tok. Maggatokra. A Degnő rossz hej. De nem dudhattam hogy, - ide tessz. De amitt Alfonc Gvazdittsnak mondott, most ginn vaggytok étszerrmunkán, ahhoty Alfonc akkarta!

*Maraddtamm:
Giválló disz telettell.”*

- Megint kezdi a zavaros, piszkos ügyeit - vélte Tuskó Hopkins.

- Én igazán azt mondtam... Kvaszticsnak, hogy jó lenne kijutni a kórházból a munkához. És... most kinn vagyunk...

- Szóval elárult bennünket a Török, vagy segítségünkre volt? - kérdeztem idegesen.

- Nem tudom... - mondja Senki, és ő is nagyon ideges...

Most ki tudja, hogy hányadán állunk a Törökkel?

Romlott hús a vacsora. A bennszülöttek büze és ricsaja egyforma súllyal ül fáradt agyunkon.

Később végigdőlünk a foszlott gyékényen, és elalszunk...

3.

...Sokat kiálltam életemben, de azt hiszem, amit ez a munka jelentett a *Teknőben*, az túltesz minden szenvedésemen. Minden perc érezhető iszonyú súllyal múlt... A hatalmas folyó a halált hordozta magán.

Valahol a közepe táján egy zöld zátony emelkedett ki a Kongóból. Cölöpökre épült kunyhó állt ezen. Dél tájban átment egy csónak, négy fegyveressel, a vékony káplár vezetése mellett.

- Azt hiszem, ott őriznek valakit - mondta Senki Alfonz.

A sziklás partot törtük csákánnyal, égetve fröcskölő szilánkesőben. Tuskó Hopkins egyszerre megragadta a karomat.

- Odanézz!

Odanéztem, és kis híján felkiáltottam...

Levin...! Az örült szakácmester ott állt a mérnökök között.

De hogy megváltozott! Gondozott haj, borotvált arc, sárga bricsesz, mint a többin, és parafakalap.

- Na, gyerünk! - kiáltotta egy káplár. És lecsapott ránk a bikacsőkkel.

Gaz vadállatok! Tovább csákányoztunk. Levin, mint egy jelenés eltűnt a mérnökökkel. Sűgva kérdeztem Senki Alfonztól:

- Te érted?

Nemet intett, és gondolkozott. Időnként a távoli hidat és a síneket nézte.

- Jó lenne előkeríteni Levin szakácskönyvét - mondja aztán.

Megbolondult? Mit akar a szakácskönyvtől?

A déli forráságban két óra pihenést kaptunk. Minden csontunk fájt. Szúrt. A vízadagot beosztani pokoli kínt jelentett. És a folyó... a halálfolyó, amint gőzölögve rohan a szűk mederben... Időnként hangos csattanás hallatszott, amint a közeli parton egy-egy krokodil összecsapta hatalmas állkapcsát.

- Pszt...

Mögöttünk egy bokorból intett valaki.

Levin!

- A mangróvefánál várom magukat, a *Teknő* felett.

Odamentünk a fához. Az örök nem sokat törődtek a rabokkal pihenő alatt.

- Jöjjenek velem... gyorsan... Az őrt elküldtem valamiért.

- Mi történt magával? - kérdezi tőle Senki Alfonz.

- Erről nem beszélhetek, uraim, és ne is kérdezzék. De azért szívvel-lélekkel segíték maguknak, ahol lehet, mert örök hálára kötelezték nemes barátságukkal.

Az igaz, hogy elásták volna élve a sivatagban, amilyen idegesek ezek a legionáriusok, ha nem állunk a pártjára.

- Nézze - mondom -, a katonák itt mindig hű bajtársak voltak... és igazán...

- Nem, nem! Amit maguk tettek értem, azt nem lehet elfelejteni! - feleli könnyes szemmel, és megragadja Senki Alfonz kezét. - Az életemet mentették meg.

- Nono... - szabadkozik Senki - talán mégsem.

- De igen. Ha nem hoztak volna be pénteken halat a börtönbe, belehalok.

Mi?... Hallgattunk. Ez a rántott halért hálás, amit a Manson erődben kapott tőlünk!... Azt talán már el is felejtette, hogy a Szaharában az életét mentettük meg.

- Most jöjjenek velem - mondta. - Gyorsan!

- Hová vezet?

- Csak jöjjenek bátran, majd meglátják. A fontos az, hogy ne legyen baj belőle. Maguk hoztak halat nekem a börtönbe! Maguk a barátaim!

A sziklák mögött egy szerszámházikó állt, ide irányított bennünket Levin, és miután beléptünk, nyomban eltűnt.

A Török Szultán várt ránk, és egy fiatal katona: Yvonne Barré.

Hopkins nyomban rá akarta vetni magát a Törökre, de lefogták.

- Ne fogjátok! Eresszétek csak a nyavalyást! - kiáltja barátunk, aki legalább olyan erőszakos, mint gyanús.

- Könyörgök, uraim... - rimázkodott a lány.

- Aki nem marad nyugton, annak betöröm a koponyáját - állt közénk Senki Alfonz.

Végre annyira jutottunk, hogy beszélünk néhány szót.

- Elsősorban... köszönöm... Nem is tudom, hogy mit mondjak, Istenem... Önszántukból eljöttek ide, szegény Francisért.

És zokogott. A Török Szultán csendesen mondta:

- Francis Barré az éjszaka meghalt.

- Most már vége... - suttogta Yvonne. - Hiába volt... De látta... Hogy gondolok rá... és barátai is vannak... ez bizonyára jólesett neki... és én újra nagyon... nagyon köszönöm.

És zokogott keservesen. Szegény...

Sokáig nem szóltunk. Letörölte a könnyeit... Szomorúan álltunk. Lassan erőt vett magán.

- Most... maguk... miattam bajba jutottak - mondta.

- Ez a legkevesebb - felelte Senki Alfonz -, mi mindig veszélyes környezetben élünk. De önnek haza kell jutnia innen...

- Én hazavezetem - mondta a Török.

- Szeretném tudni, hogy mi a te szereped itt, és hogy kerültél ide? - kérdezte csendesen Senki Alfonz.

A Török kissé piros lett.

- Eleinte üzletnek láttam... A levélmásolatban, amit küldtél, azt írta Francis Barré, hogy itt gázság történik, és mindenkit megvesztegetnek mesebeli összeggel... Erre összeálltam Kvaszticcsal. Gondoltam, hadd vesztegessenek meg mesebelien. Annyi pénzem még volt, hogy kis karavánt szervezzek, amivel Igoriba jövök...

- Hiszen egy kis vagyont kaptál tőlünk, amikor a gyémántbánya-ügy volt.

- Igen - felelte rosszkedvűen -, de azt elrullettozza az ember. Azzal jöttem ide a századoshoz, hogy Francis Barrét keressük a család megbízásából. És erre... Szóval úgy volt, ahogy írtatok... mesebelien vesztegettek...

- És miért leplezted le Yvonne Barrét, amikor megérkezett?

- Hogy ne csináljon ostobaságokat. Azután ez a Fonál kikutatta a csomagját, és női holmikat talált. Hogy a százados bizalmát elnyerjem... inkább én árultam el Yvonne-t.

- Az igaz, hogy a káplár kutatott a holmimban... Ő maga mondta... - jegyezte meg Yvonne.

- Szóval te velünk vagy?

- Igen. Csak muszáj a látszatra vigyázni. Ha én gyanús leszek, akkor vége.

Hopkins sóhajtott. Tudhattuk volna, hogy ha megmagyarázza, akkor még kezet is csókolhattunk neki a disznóságaiért.

- Ide figyelj! Mi tudjuk, hogy ezt a századost Pittmannak hívják, és szökött légiós, aki megölt egy tisztet. Erről tudj meg valamit.

- Jó... utánanézek.

- És tudd meg, hogy mi van ott a szigeten, szemben.

- Valakit őriznek. Nem tudom, kit.

- Oda szeretnék jutni...

- Majd megpróbálom, és...

Nem fejezhette be. Senki Alfonz rekordügyességgel elkapta a Török nyakát, a falhoz csapta és belerúgott, aztán két olyan pofont adott neki, hogy a nagyorrú arcát elöntötte a vér...

Yvonne felsikoltott, és mi sem értettük.

Miért?! Hiszen most már igazán bebizonyította, hogy ártatlan! Le akartuk fogni, még Hopkins is, de hát ki tudja Senki Alfonzot lefogni?

Úgy verte a Törököt, mint a répát. A ruháját letépte, pofozta, rúgta, és végül kihajította a kunyhóból.

Mintha a földből nőtt volna ki, odaért az őrző. Lövésre kész puskák között álltunk.

A Török ronggyá verve, szédelegve állt.

- Mi történt? - kérdezte az egyik katona.

- Meg... támadtak... - hebegte feldagadt ajkai közül -, azonnal hívjátok a századost... Megkeserülöd, kutya...

Erre még egy pofont kapott, hogy valósággal szaltózva esett a bozótra.

A százados éppen a közelben volt. Jött a félszeművel együtt.

- Maguk? Megint maguk?

- Százados úr! - üvöltötte a Török, akinek nem volt már emberi vonás az arcán. - Ezekkel nem fog bírni. Életveszélyes szaglászók!... Most végleg lelepleztem őket... Az imént kicsaltam egy titkot belőlük! Azt mondják, hogy maga Pittman, és szökött katona! Úgy tettem, mintha mellettük volnék... Francis Barré elárulta, hogy ön szökött legionárius...

Yvonne felsikoltott. Ó, a gazember! Miért nem vertük agyon?!

Hopkins felordított:

- Kutya!

- Lövesse le őket! - mondta a félszemű. - Itt nem lehet habozni.

- Úgy van - kiabálta a Török. - Dögöljenek meg az ilyen kutyák! Ha nem vigyáz, hát kiszaglászna mindent!

- Azt hiszem - mondta a százados -, a helyes eljárás, ha elvitetem ezeket is a szigetre. Halálos ítélet nincs. Aki megtud valamit, az a szigetre megy. Van olyan jó, mint a halál.

Miközben megyünk az őrzárattal a folyó felé, megkérdezem Senki Alfonzot:

- Honnan tudad előre, hogy a Török mégis áruló?
- Nem tudtam, hogy áruló...
- Akkor miért ütötted?
- Láttam az őrzáratot közeledni... és a látszat miatt.
- De miért kellett olyan szörnyen összeverni?
- Hogy még jobban a bizalmukba férközzön.

Kérem! Nagyon helyes álláspont. A módszert a Töröktől tanultuk.

4.

A csónak őreinkkel együtt ismét visszafordult, miután hármunkat a partra tett.

- Miért nem öltük meg a Törököt?! - dühöngött Hopkins.
- Nem tudom, hogy bűnös-e? - felelte idegesen Senki Alfonz. - Azt mondtam neki, hogy a szigetre akarok jutni. És ide juttatott...

A fene ezt az alakot.

A mocsaras sziget cölöpépítménye előtt állunk. Valamikor egy kegyes férfiú élt a kunyhóban, önkéntes száműzetésben, hogy megtérítse a busmanokat.

Ma börtön, amelyből nincs szökés.

Sok ezer börtönőr veszi körül a rabokat. Krokodilok hemzsegnék a vízben. Másodpercenként felbukkannak a zavaros, bugyborékoló folyóból.

Naponta egyszer átjön a csónak, élelmet tesz le a kunyhónál, és az egyik ór benéz az ajtón.

A kunyhóra egy táblát erősítettek ezzel a felírással:

<p>FIGYELMEZTETÉS! <i>A kunyhót elhagyni tilos!</i> <i>Aki kilép, azt a túlsó partról az őrök lelövik!</i></p>

Egy figyelmeztető lövés máris eldörren. Gyorsan belépünk. Kör alakú kis helyiségben vagyunk. Néhány durva pad is van benne. Bennszülöttek hallgatták itt a misszionárius miséjét. Az asztalon olajlámpa, a falon egy Mária-kép, régi, szakadt, de még kivehető a szűzanya arca. Az egyik padon egy fogoly ül. Ruháját penész lepi, borostás, és fogyott is valamit. Nini! Hisz ez Potrien!

- Halló! Sergent! - kiáltja vidáman Hopkins. - Micsoda öröm! Megtalálta már a bokavédőjét?

Potrien felnézett. Megvetően, nyugodtan.

- Maguk hogy kerültek ide? - kérdezi.
- Kerestük a mi kedves őrmesterünket, mert nem bírjuk ki maga nélkül.
- Tartsák meg az ostoba tréfáikat.

A padlón egy sikló futott végig gyors zörrenéssel. Undok, nedves, rossz szagú hely volt ez a kunyhó.

- Tudja mit - mondja Senki Alfonz -, mesélje el, mon chef, hogy magát miért zárták be, és akkor mi is elmeséljük, hogy miért vagyunk itt.

- Mit kell mesélni? Látták, ha van szemük, hogy valami nincs rendben. A százados meg az a félszemű civil nem egyenes úton járnak, felhívtak még az érkezés napján az irodába, és azt ajánlották, hogy ne törődjek semmivel, kapok húszezer frank havi „zsoldot”, és jó dolgom lesz. Amikor ezt visszautasítottam, és látták, kivel van dolguk, egyszerűen áthoztak ide.

Nagyon elkeseredettnek látszott. Nem a hemzsegő bogarak és hangyák miatt, nem is a mocsaras, bűdös sziget fullasztó légköréért.

Elkeserítette, hogy a légióban ilyesmi lehetséges.

De mi az, ami itt történik?

Ő sem tudta, mi sem. De az bizonyos, hogy itt nagy dolgok történnek. Tuskó Hopkins önkéntelenül az oldalán függő tok felé nyúlt. De a szivarokat elvette a Török Szultán. A fene ezt a „látszat” dolgot.

A lámpa alig pislogott, a faggyúban sercegő rongydarab felett döglött moszkító borították vastagon a kifeszített dróthálót.

- Jó estét.

Sovány, beteges külsejű, ősz ember állt az ajtóban. A másik szobából jött. Potrien nyomban felugrott.

Azután mi is feszes állásba vágtuk magunkat. A szakadt, elnyűtt vászonruhán még jól látszott a rangjelzés.

Egy tábornok volt, aki belépett!

- Csak maradjon, őrmester - mondta a magas, ősz ember mély, de fáradt hangon. - Itt nincs helye a formáságoknak. Ki ez a három ember?

- Kettő közülük megkapta a becsületrendet, és jól verekszenek... De én nem bízom bennük.

- Ez azért van, mon sergent, mert öregszik - mentegetődzött Senki Alfonz.

- Maga ostoba! Duron tábornok előtt áll!

Duron tábornok! Akit állítólag megöltek a bennszülöttek!

A tábornok felvette az izzó, füstölgő faggyúmécsest, és végignézett bennünket.

- Miért kerültek a büntetőtáborba?

- Én az őrségen állva a fegyveremet letettem, és cigarettával a számban vártam az ellenőrző patrolt.

- Így volt - mondta Potrien. - Azt hiszem, megőrült kissé.

- Nem. Egy Francis Barré nevű katonának a húga írt levelet, hogy keressük meg a bátyját. Megtudtuk, hogy ide került Igoriba, és elhatároztuk, hogy utána jövünk. Ezért mind a hárman elköveztünk valamit, hogy ide kerüljünk.

A generális meredt arccal nézett rá.

- Maga... azért dohányzott az őrségen... - Hallgatott. Egy hatalmas vörös patkány lappangott a kunyhó háttérében, és a csendben élesen neszelt lihegő fűvése. - És... maguk is... Francis Barré miatt jöttek? Szántsándékkal? Igoriba? - fordult felénk a tábornok.

- Én a puskámat eldugtam, hogy együtt legyek a barátommal Igoriban is.

- Én megragadtam az alkalmat, hogy ha már elkövetek valamit, hát legalább kellemes legyen a bűntény, és egy régi ellenségemet kihajítottam az ablakon, amelyet sajnos nem nyitottam ki előzőleg, mert úgymint állandó keresztuzat volt. Ez az illető természetesen azonnal gyengélkedni kezdett.

- De nem a keresztuzat miatt - magyaráztam az ügyet Duron tábornoknak -, hanem az üvegszilánkok és a kövezet felsebeztek.

A tábornok nem figyelte, amit beszéltünk. Az elgyötört, sovány férfiarcon most átmelegedett a pergamenszerű bőr. A szeme különösen csillogott. Keményen összezárta az ajkát, és nyelt egyet. Valami keserű szoríthatta a torkát.

- Maguk ismerték Francis Barrét?

- Személyesen nem. Yvonne Barré, a húga írt nekünk, és elhatároztuk, hogy utánajárunk ennek a szerencsétlen fiúnak.

- Egy ismeretlen hölgy kérésére idejöttek szándékosan?...

- Érdekelt bennünket a dolog, és - mondta Senki Alfonz a jelszavunkat - oly mindegy, hogy hol kerül halálos bajba az ember.

- Őrmester! - mondta Duron. - Hihető, amit ez a három ember mond?

- Én kérem, annyira sem becsülöm ezeket a világcsavargókat, mint a kilőtt puskagolyót, de azt őszintén meg kell mondanom, hogy nagyon egymás után követték el a vétkeiket, és elég érthetetlen volt az őréség a cigarettázás meg a többi...

A tábornok sorba megfogta a vállunkat, és megrázott bennünket egyenként:

- Talán meglesz egyszer a jutalmuk érte... hogy nem hagyták el a szerencsétlen, idegen Francis Barrét.

- Sajnos - mondta Senki Alfonz - hiába volt minden. Szegény ember tegnap délután meghalt.

A tábornok nyitott szájjal, meredt szemmel állt.

- Meghalt... - suttogta. - Szegény... szegény Francis...

És a szemében összefutott valami zavaros csillogás.

- Tábornok úr ismerte Francis Barrét? - kérdeztem.

- A fiam volt... - felelte csendesen.

Hetedik fejezet

1.

...Fülsiketítő kuruttyolással millió béka zengte éjszakai dalát. Néha egy kellemetlen hangú állat vinnyogott, és a kunyhó minden deszkája sercegett a rágcsálóktól.

Micsoda döglesztő szag, halálosan bágyasztó, fülledt langyosság. A tábornok besüppedt arcán a koporsó színe ült, a lerakódó párák nyúlós zománca alatt. Hiszen mondta Francis Barré, hogy nem ez az igazi neve... hogy katonai összeköttetésük van... De ki hitte volna, hogy ez a nyomorúságokban annyit szenvedett közlegény egy ilyen katonai hatalmasság fia... Érthetetlen!

Soká hallgattunk. A tábornok a padlóra meredt. Talán félórát is elvoltunk ebben a kegyelettel, gyásszal telített csendben. Azután furcsa, fojtott hangon beszélni kezdett:

- Nyolc évvel ezelőtt a fiam beleszeretett egy lányba... aki ellen kifogásaim voltak. Azért... mesélem el most, hogy talán megszabadul valamelyikük... Tudják hát a valót, és mesélik majd... Ne legyen semmiféle undok feltevés... Szóval Francis hiába próbálta beleegyezésemet megkapni. Egy napon eltűnt otthonról. Csak mostanában derült ki, hogy Barré álnéven a légióba állt. A Colomb-Béchar-i büntetőtáborban sem fedte fel kilétét. Nem akart szégyent hozni rám. Évek múltán Mansonból írt Yvonne-nak, de azután ismét eltűnt. Én régen megbántam, hogy ellene voltam a házasságnak... Elhatároztam, hogy felkutatom és hazahozom Francis. De féltünk a botránytól, hát a lányom mint Barré húga kereste fel a nyomát, és ő maga is az Yvonne nevet használta, ha eljárt a fiú ügyében.

- Mademoiselle Yvonne Barré... tehát a tábornok úr leánya?

- Igen. Yvonne Duron. És Francis, aki meghalt... Francis Duron...

Tenyérébe támasztotta a homlokát. Nem zavartuk meg a csendet. Vergődve mászó krokodilok cuppanása hallatszott alattunk a kunyhó cölöpei közül, és a békák elnémultak egy másodpercre.

Ilyenkor a fában őrlő bogarak nyikorgása vette át a vezérszólamot, és egy-egy loccsanás alattunk, mert a dagály hullámai elöntötték a szigetet.

- Egy héttel ezelőtt értesültem, hogy Yvonne elkövette ezt az örültséget... Idejött... Istenem...

- Azt hiszem - mondta Senki Alfonz -, hogy Duron kisasszony ellen nem terveznek semmiféle gázságot, csak túsznak tartják.

- Adja az Isten, hogy úgy legyen... magamért már nem aggódom. Ez a százados valami furcsa emberszeretetet hord magában a lelke mélyén... Megengedte a lányomnak, hogy felkeressen egyszer...

- Különös alak - jegyeztem meg.

- Igen... - bólíntott a tábornok. - Nekem szivarokat is küld naponta... Havannát...

Erre Hopkins nyomban felvett egy szivarvéget, és a látcsótokba tette.

- És tábornok úr hogy került ide?

- Amisz-Bakharban tartózkodtam hivatalos ügyben, amikor megjött a lányom értesítése, hogy Francis Igoriban van.

- Én írtam - mondta Senki Alfonz. - Egy Levin nevű katona poggyászában volt Francis Barré levele, amit az az ember olvasatlanul eltett. Mi hárman betörtünk a raktárba, és megszereztük.
- Hát mégis maguk voltak! Most lelepleztem! - kiáltotta Potrien.
- Ez legyen a legnagyobb bűnügy, amit Igoriban leleplez.
- Yvonne levele nem hagyott nyugodni. Elindultam Igoriba! Jól ismertem az utat, csukott szemmel eligazodom ezen a vidéken. Az őserdőben foglyul ejtettek bantu kísérőimmal együtt. A hadvezetőségnek bizonyára ügyesen valószínűsítették halálom hírével a megjegyzéssel, hogy a gyilkos törzset megbüntették. A leányom most már hiába várt értesítést. Nem jött hír sem Francisról, sem rólam. Kétségbeesésében idejött. Ő is csapdába került.
- Csak azt szeretném tudni, hogy mit csinálnak ezek itt? - mondta Senki Alfonz.
- Az ügy lényegéről nem beszélhetek - sóhajtotta Duron tábornok. - Sok minden homályos előttem, de tudom, hogy mi a fő motívum. Nagy csapás Franciaországnak. Valóságos katasztrófa lehet.
- Azért zárták ide tábornok urat, mert ismeri a szélhámosságukat?
- Nem sejtene semmit. Ez a százados, úgy látszik, nem gyilkolt meg senkit, de ha tudná, hogy ismerem a kártyáit, talán kivételt tenne. Én ugyanis, mielőtt fogságba kerültem, az utolsó pihenőnél körüljártam kísérőim nélkül a vidéket. Beszéltem néhány barátságos főnökkel, és a Magró-hegységről messzelátóval végignéztem a vasúti munkálatokat... Ők azt hitték, amikor fogságba kerültem, hogy nem láttam semmit. - Belenyúlt a zsebébe, és egy faggyúval lepecsételt borítékot vett elő. - Itt a jelentésem. Ebben egy új panama-botrány van! Franciaország világraszóló kompromittálását zártam a borítékba. De nem hiszem, hogy valaha útnak indíthatom innen.
- Ha ezt a levelet beadná valaki a legközelebbi erődbe, az megfelelne a célnak? - kérdezte Senki Alfonz.
- Nem! Ezt a levelet a gyarmatügyi miniszter, a vezérkari főnök, de Surenne kormánybiztos vagy hasonló, egészen kivételes ember veheti csak a kezébe. Egy új Stavisky-ügy készül itt, aminek nem szabad kipattannia...
- Szóval... Innen Marokkóig kell eljutni a levéllel?
- Úgy van. És minden segítség nélkül, mint szökevénynek. Hogy ezek itt ne gyanítsák a valót. Mert ha megsejtik, hogy leleplezték őket, akkor hiába volt minden. Csak az segíthet, ha lecsapnak rájuk, és elfojtják az egész ügyet itt a dzsungelben... - Csontos, nagy kezét keményen összeszorította.
- De miért nem adhatná át valaki, aki esetleg kiszabadul innen, az első afrikai erőd tisztjének?
- Akkor száz kézen megy át. És sok afrikai erődben szolgál büntetésből áthelyezett tiszt, gyenge jellemű, lebukott ember... És... Nos... szerintem még fenn a fejnél is van büntársuk... Olyan nagyszabású a csalás, annyi pénz felett rendelkeznek... Húsz olyan embert ismerek a köztársaságban, akinek nyugodt lélekkel adnám a kezébe ezt a jelentést.
- Kár... - jegyezte meg Senki Alfonz - hogy mindössze húsz olyan ember él a köztársaságban, akinek excellenciád a kezébe adná a levelet.
- Miért?!
- Mert azt hiszem, hogy én nem vagyok a húsz között, és ez a két alak sem, akikkel megvert az Isten, hogy állandóan a nyakamon lógnak.

- Hogy érti ezt?

- Mert mi szívesen megkísérelnék elvinni a levelet Marokkóba. Nem, fiúk?

- Miért ne? - mondta a köpcös vállat vonva, és tömpe, vörös orra megvetően vibrált egyet.

- Olyan mindegy, hogy merre megy az ember - jegyeztem meg szellemesen.

- Nézze csak... - mondta a tábornok. - Ha nem sikerül, amit terveznek, vagy útközben elfogják magukat, és éppen az én jelentésemből kerül a nyilvánosság elé ez az ügy, az nagy csapás lenne nekem.

- Mademoiselle Duron - felelte Senki Alfonz - olyan kedves volt, hogy a Három Testőrhöz hasonlított bennünket.

- Elsősorban engem - jegyeztem meg szerényen.

- Ki volt a Három Testőr? - kérdezte Potrien. - Én minden régi katonát ismerek a gyarmaton.

Szegény Potrien. Mit tud az irodalomról egy ilyen öreg őrmester? Még azt sem hallotta, hogy a Három Testőr régi história! Húsz éve is elmúlt, hogy megtörtént.

- A Három Testőr - mondta Senki Alfonz - elhozott Buckingham hercegtől egy gyémántot. Az életüket kockáztatták, és nem közölhették az üldözőkkel, hogy mi járatban vannak.

- Hát kérem, ilyet mi már csináltunk - legyintett Hopkins. - Az életünk kockáztatásával elhoztunk egy gyémántot, sőt még zsebórákat is, és nem mondhattuk el az üldözőknek, hogy mi járatban vagyunk. Megjegyzem, azért sejtették...

...Virradt. A szürkés égbolt egy mozdulatlan darabja a végtelen titokzatos közönyével nézett be az ablakkeret szakadt moszkítóhálóján át.

Mindenfelé apró mozgások... A szoba sarkában, a szalmatetőn... És csuromvíz a ruhánk... Pedig forró éjszaka volt, egy csepp sem esett. De a levegőben a penész nedves forrósága úszik, és átítatja a vásznat...

Nehéz sóhaj itt minden harmadik-negyedik lélegzetvétel, de csak nem hengeredik le a láthatatlan kő a mellkasról. A tábornok két tenyerébe hajtja a fejét. Mély halántékgödrei finom elefántcsontszínűek. A halál árnyalata ez. Megtörli nyirkos homlokát, és sóhajt.

- Azt hiszi, kiszabadulhatnak innen?

- Gyerekjáték. Akad itt annyi ép deszka, hogy egy tutajt készítsünk. Az erőddelel szemben, a Kongó túlsó partján nincs semmi, csak őserdő. Oda átjutunk, ha kinyomjuk a kunyhó hátsó falát, csak a krokodilokkal szemben kell kissé erélyesnek lennünk, azután gyerünk észak felé, a folyó mentén.

- Hogy... nekem nem jutott eszembe! Tutaj...! Hát persze!

- Tábornok úr nincs abban az állapotban, hogy nagy útra induljon. Potrient is itt hagyjuk excellenciáddal, mert nem maradhat egyedül.

- Talán maguk közül maradjon itt valaki, hé! Én mégiscsak jobban elvezetek egy kis csapatot!

- Nézze őrmester úr - szólt szelíden Hopkins. - Egy bizonyos koron túl...

- Ide hallgasson, én képen vágom, maga csirkefogó - förmedt rá az öreg.

- Az a helyzet, mon chef - mondta a tábornok -, hogy ez a három ember összeszokott. Jól megértik egymást.

- Ezt tudom - bólogatott szomorúan az őrmester. Csakugyan tapasztalhatta, hogy értjük egymást.

A tábornok még habozott.

- Komolyan vállalkoznak rá, hogy elviszik a jelentést Marokkóba, de Surenne kormánybiztoshoz?

- Excellenciád kiadja a parancsot, és mi végrehajtjuk, vagy meghalunk - mondtam. - Ha néhány ténykedésünk esetleg bírói eljárást vont is maga után olykor, mint katonák beváltunk.

- Azt hiszem én is... - mondta a tábornok. - És most... pihenjünk...

2.

Sajnos a legtöbb fa már rothadt volt. De itt is, ott is akadt egy deszka, amit megkímélt az idő. Ezeket lefeszítettük.

Már korán reggel égetően tüzelt a nap, és a kunyhó falai úgy ontották az éjszaka beszívott nedvesség gőzét, hogy a szétmálló törzsek furcsa szagától görcsösen köhögünk. De azért elhelyeztük a kiválogatott deszkákat egy szomszédos szobában. Csak azután feküdtünk le a fárasztó éjjel után a padlóra. Véresre mart testünk már érzéketlen lett a nyüzsgő rovarok ellen, csak a pókcspés dagadt sebe égetett sokáig gyulladtan, kéken. De azért aludtunk, verejtékezve súlyos, rossz alvással, és arra ébredtünk fel, hogy a Török Szultán rugdos bennünket.

- Hé! Bitangok! - ordította.

Néhány katona állt körötte, arrébb Yvonne, kissé riadtan, és távolabb Levin teljesen felpofozva. Mi történhetett az öreggel? Elverték, az bizonyos.

- A leány itt fog maradni az apjánál! Ez az alak meg veletek.

És a látszat kedvéért belerúgott Hopkinsba. Hopkins a látszat kedvéért úgy vágott hozzá egy asztalt, hogy a Török kiszakította az ajtót és a kunyhó elé esett.

Ez a Tuskó amennyire lehetett, segítette a Töröknek a látszatot úgy-ahogy fenntartani.

A katonák négyen álltak ott fegyverrel, de mielőtt bármit tehettek volna, Potrien rájuk szegezte a pisztolyát.

- Aki nem takarodik rögtön, azt lelövöm. En avant!

Az arca piros volt, és vékony bajusza támadóan meredt kétfelé, mint feltűzött szuronyhegyek. Az öreg Potrien minden bogara ellenére, férfi volt a talpán, ez látszott.

- Csak gyertek ki - ordította a Török Szultán a katonáknak. - Jelentünk mindent a századosnak. Kíváncsi vagyok, ki mer löni! Maradjatok kint! Bemegyek egyedül!

- Ha maga egyedül jön, nem bántjuk, de hagyja kint a katonáit, és beszéljen tisztességesen - kiáltotta Potrien -, mert lelövöm.

- Ne merjen rálöni! - súgta gyorsan Hopkins, és a megrúgott lábát tapogatta... - Ez az ember a barátom, a fene egye meg.

A Török belépett. Most magunk között voltunk, a katonák kint álltak. Kissé vérzett az arca meg a homloka.

- Ez aztán a látszat... - mondta diadalmasan. - Úgy bíznak bennem már, hogy azt hiszik, én vagyok a legaljasabb rabló.

- Ezt bizonyítanod kellett? Nem volt elég rád nézni? - kérdezte hitetlenkedve Senki Alfonz. Aztán bemutatták a Török Szultánt a tábornoknak: - Boulanger úr, a Török Szultán, gyanús barátunk.

A tábornok, aki eddig a leánya mellett állt, egyik karjával átkarolva az ijedt Yvonne-t, odalépett a Török Szultán elé.

- Maga... nem az ő emberük?

- Már nem. Bevallom, azért jöttem Igoriba, hogy ezt az üzletet lehetőség szerint kihasználjam. De most már látom, hogy sajnos a tisztességes oldalon kell harcolnom, ami ritkán jövedelmező.

- Miért küldték ide önt és Levint? - kérdezte Senki Alfonz Yvonne-tól.

- Kérem - kezdte siralmasan Levin, és harsányan kifújta szögletes tülökorrát. - Itt nem jól főznek. Egy minősíthetetlen burgonyát a szakács fejéhez vágtam, úgy érzem, hogy teljes joggal.

- A tárgyira, ember!

- A szakács nem bírta kiheverni a sérelmet. Bosszúból kihallgatta a beszélgetésemet Mademoiselle Duronnal.

A Török folytatta:

- Én a szobám padlóján egy hallgatózó lyukat fúrtam, ez a nyílás a százados előszobájához vezet. Ma ott vár a szakács, és meséli egy barátjának, hogy ez a piszok Levin összejátszik a leánnyal és a három spionnal, akiket a szigetre vittek. De ő most feljelenti. Erre elsősorban Levinhez rohantam. Szegény megjárta alaposan. Nagy verést kapott.

- Kitől?

- Tőlem. Ha már baj van, legalább erősödjön a helyzetem, mert csak a bizalomkeltéssel nyerhetünk. Ha nem teszem, a szakács jelentése alapján amúgy is kiderül minden, de én is gyanús lettem volna esetleg.

- Maga nekem így is gyanús - mondta nyíltan Potrien.

- Mit akarnak? - mondta sértődötten a Török. - Maguk nem gyanúsak, de valamennyien itt ülnek tehetetlenül.

- Eddig, ezt elismerem, nem lehet semmit rád bizonyítani - mondta Senki Alfonz. - Azután akárhogy is van, bízunk kell benned. Egy fontos jelentést, a tábornok levelét fogjuk magunkkal vinni. Ha gazember vagy, úgyis hiába...

- Füttyölök rád! Mindig a magam útját jártam, most is azt teszem, és végül én fogom elvinni a levelet...

- Ide hallgass Török! Most kezedbe teszem a nyakunkat, mert én bízok benned. Mi kinyomjuk a konyhá hátsó falát, és tutajjal menekülünk. Azt hiszem, Levin, magára számíthatok.

- Uraim, én önökkel megyek, ha kell, a pokolba is. Ehetetlen a koszt. Mansonban csak rossz ételeket főztek. Azt még kibírom. De itt jó ételeket rosszul főznek, és abba meg kell halni. Tegnap feladtak egy negyvenöt dekás bécsi szeletet...

- Elég!

- Elég, de rossz, mert dohos volt a morzsájuk.

A Török Szultán megrúgta Levint, ezúttal nem a látszat kedvéért.

- Lemegyünk a folyópartra - folytatta Senki Alfonz -, és ahol a Kongó felső szakasza eléri az őserdőt, ott átvágunk a Szahara felé.

- Hm... ez nem rossz.

- Próbálj fegyvert, iránytűt és tartalék élelmet idecsempészni. Nehéz lesz?

- Fenét. Nem törődnek itt semmivel. Majd kieszelek valamit.

- Te is jössz?

- Én a magam útján járok, ezt jól tudjátok.

- A leányomat is magukra bízom - mondta a tábornok. - Először csalódnék az emberismeretemben, ha rossz kezekbe kerülne maguknál.

- Amíg én élek, excellenciás uram - felelte Senki Alfonz szokatlan lelkesedéssel -, addig egy tiszteletlen szó sem érheti Mademoiselle Duront.

- És én! Talán még a sírból is eljőnnék, hogy védelmezsem - mondtam egy remekíróhoz méltó elszántsággal.

- A hangosfilmeket talán hagyjuk későbbre - szólt közbe Hopkins az ő bárdolatlan módján. - Most arról van szó, hogy holnap éjszaka útnak indulunk.

- Nagyon jó - helyeselt a Török -, anyagszállítmány érkezik a vasútépítéshez, és ilyenkor általános a zűrzavar, nem törődnek majd veletek. Szerbusztok! - és indult.

- Várj - mondtam -, a bizalom...

És úgy vágtam szájon, hogy magával szakította az ajtót, aztán nagy robajjal a várakozó katonák közé repült.

Ha áldozatok árán is, de a látszatot óvtuk. És valamennyiünk közérzete javult most, hogy rendszeresen verhattuk a Török Szultánt.

3.

Délután a tutajt készítettük. A deszkákat egymáshoz kötöttük, és mindenfelől kihúzogattott rozsdás szögekkel is megerősítettük. Hitvány kis tutaj volt, de a túlsó part mindössze néhány méter. Talán addig nem zúzza szét a folyó sodra és a mederből kiálló sziklák?

- Mit csinálnak, ha a maguk Török Szultánja nem hoz élelmet és főként térképet?

- Megyünk, akárhogy is! - mondta Senki, és ragyogó szemmel nézett a lányra.

Azt hiszi talán, hogy eltérítheti tőlem Yvonne-t?

- Én majd rajzoló maguknak térképet - mondta a tábornok. - Meglehetősen ismerem a terepet - és mosolygott. - Meg kell próbálni mindent a magunk erejéből, mert, ha nem tudnák, kérem, én egy Monte Christo vagyok.

Szóval a Duron név sem az igazi? Vagy Monte Kristóf a név, és Duron csak olyan nemesi cím, mint a Vicomte? Nem érdeklődtem, mert az ember, ha művelt író, jobb, ha leplezi a tudatlanságát. Estére elkészült a tutaj.

Már csak erősítettük itt is, ott is. Yvonne Senki Alfonzal beszélgetett, és mosolygott. Az volt az érzésem, hogy felőlem érdeklődik. Igyekeztem kissé felhősen szomorú, érdekes arc-kifejezéssel ránézni, de ez a barom Tuskó Hopkins, aki a tutajt kalapálta mellettem, olyan csapott véletlenül a hüvelykujjamra, hogy fölördítettem.

- Marha! Egy író kezét teszed tönkre?!

- Hát akkor ne báméskodj, mint valami bágyadt púpos teve - mondja ez a közönséges alak. Mit álljak oda egy ilyennek? Most a tábornok szivarcsutkáit gyűjti a látcsótokba. És bagónak rágja. Milyen műveltsége lehet ennek, aki azt sem tudja, hogy úriember nem vesz fel szivarcsutkát, vagy ha mégis, akkor nem rágja, hanem szívja?! Különben megveszett ezzel a látcsótokkal. Egész nap fényesíti, zsírozza, mintha díszszemlére készülné vele. Levint nem engedi a közelébe, amióta ez kijelentette, hogy finoman cserzett bőrdíszműből szükség esetén tűrhető ragut tud készíteni.

Különben is, Levinnél a régi bajok ismétlődnek.

- Ön kicsoda? - kérdezte a tábornok, amikor leült közénk.

- Tábornok úr - jelenti férfias leplezésével a tragikus ténynek -, én Levin vagyok... Személyesen!!!

- Hm... Igen?.. - A finom modorú tábornok kissé zavarban volt. - Mintha már hallottam volna... De nem emlékszem...

- Örülök, hogy tréfál velem, tábornok úr - mondja egy kigúnyolt mártír mosolyával.

Az excellenciás zavartan nézett ránk. Igazán szégyellte, hogy nem ismeri Levint.

- Hogy is mondjam... rémlik előttem, de mégis... ha megmondaná.

- Rajta, urak! - fordult felénk öntelt, diadalmas mosollyal. - Mondják meg őexcellenciájának, hogy ki is hát Levin?!

Valamennyien nagy zavarban voltunk. Végül az őrmester szitkozódva ugrott fel, és rárivallt Levinre.

- Mondja meg végre, hogy ki maga?! Tudja meg, hogy a kutya sem sejti!

- Gúnyolódásuk nem sért. Az irigységet megszoktam - felelte megvető kacajjal, és hátra-simította ősz fürtjeit.

Azontúl nem szólt senkihez. Egy távoli sarokban ült gögösen, elfordított fejjel, és hallgatott.

Úgy látszik, hogy sohasem tudjuk meg, ki volt ez a nagyszerű ember.

Kénytelenek voltunk lepihenni, mert a faggyúméc s lángja a folyó bogárvilágának zömét a kunyhóba vonzotta, és valamennyiünkről csorgott a vér. A tábornok és leánya sokáig suttogtak a szomszédban.

Én nem tudtam aludni. A férgeket már megszoktam valahogy, de Yvonne képét szüntelenül magam előtt látom a sötétben.

Hogy is írta a második levelében?

„...Vajon ez a nagy író méltónak találja magához?... Milyen érdekes ember lehet...”

Ez a Senki Alfonz is sokat forgolódik.

- Mi bajod? - kérdezem suttogva.

- Semmi...

- Mondd... Beszélt rólam?
  - Kicsoda?
  - Yvonne.
  - Hát... Beszélt.
  - Mit mondott?
  - Hogy... kedves fiú vagy.
  - És?
  - Mit és? Azt mondta, kedves és szeretetre méltó vagy! De hagyj aludni, mert odavágok valamit.
- Dühönghetsz, jó fiú. Tudom, hogy honnan fúj a szél... Engem szeret!
- Csoda?

4.

Reggelre elkészült a térkép. Kitűnő munka volt. A tábornok egész éjjel dolgozott a fagyú-mécs mellett, a rovarok dacára.

- Itt a nyílnál könnyen átjutnak a Kongón, ahonnan csak egy rövid őserdei út választja el a Szahara dél felé kiszögellő csücskénél Nemasz-Rumba oázist.
  - Kitűnő - ámuldozott Senki Alfonz. - Ön igazán egy Monte Christo.
  - Ki az, hogy folyton emlegetik? - kérdezi Tuskó Hopkins, ez a műveletlen. Szégyelltem, hogy ilyen barátom van.
  - Monte Christo rab volt If várában - magyarázza Yvonne.
  - Az melyik helyőrség? - kérdezi Potrien.
  - Marseille közelében volt valaha. Ott tartották fogva Monte Christót és egy öreg abbét, aki mindenféle holmit készített a cellájában. A lepedőjére írt, az ágy lábából vésőt csinált...
  - A Sing-Singben ilyesmi nem fordulhatott elő - szóltam közbe -, kímélni kellett a felszerelést.
  - Ez régen volt - mondta Yvonne.
  - Úgy van - bólintott Hopkins -, ez az új igazgató most rendet csinált.
  - És mi lett a fegyencekkel? - érdeklődött Tuskó.
  - Amikor Farria abbé meghalt, Monte Christo a halott helyére feküdt, és a tengerbe dobták egy zsákban a tetem helyett. Ott aztán felvágta a vásznat, és elmenekült.
- ...Ez bizonyára a tábornok apja lehetett, az öreg Monte-Duron. Ezért mondja a leánya, hogy „Te egy Monte Christo vagy”.
- És most - mondta Senki Alfonz - itt a Kongó mellett mi újra eljártsszuk a régi történetet. A tábornok úr is elmondhatja majd, ha kiszabadult, hogy tért vissza a halotti lepelből, mint Monte Christo. És büntetni fog!

Megbolondult ez a Senki Alfonz? El akarja játszani ezt a „történetet”? És a tábornok éppúgy tér vissza a halotti lepelből... Csak nem akarja a tábornokot lepelbe vagy zsákba varrni? Ha a Kongóba dobják, megeszik az öreget a krokodilok.

Hülyeség! Szerettem volna még a néhai, idősebb Monte-Duronról kérdezősködni, de gondoltam, nem öröm a tábornoknak, hogy az öreg fegyházban ült, minek feszegezzük. Nem...?

De ez a dolog a zsákkal nem ment ki a fejemből. Tuskón is láttam, hogy idegesíti valami. Odajött hozzám.

- Te jónak tartod, hogy ezt az öreg urat a vízbe dobják? - kérdezte halkán.

- Tiszta marhaság Senki Alfonztól. Nem értem, miért változtatott az eredeti terven, hogy tutajra ülünk, és a tábornokot itt hagyjuk Potriennel!

- Ezt mondom én is. Egy ilyen öreg urat a folyóba dobni... És hová a csodába ússzon a Kongón?

- Nem is szólva a krokodilusokról.

- Azt hiszem - mondta Levin, aki mellettünk ült -, én értem, hogy mit terveznek. A tábornok bizonyára súlyos beteg, és nem akarják, hogy szenvedjen, hát bebeszélték neki ezt a hülyeséget. Most majd kíméletesen áttolják egy zsákban a másvilágra.

Ez elég kézenfekvőnek látszott.

- A mindenit... - dörmögi Potrien az ablaknál. - Ez mit keresett itt...

Mi is kinéztünk a sivár vidékre... Egy csónak távolodott a szigettől, és mintha a sovány káplár ülne benne.

- Ha hallgatódzott, elvesztünk - mondta Senki Alfonz.

- Azt hiszem, csak az ennivalót hozta korábban - jegyzi meg a tábornok.

Csakugyan ott volt a nagy batyu a küszöbön. Ettől megnyugodtunk.

- Itt az ideje, hogy felkészüljünk az indulásra - mondta Potrien.

Sietve végeztük a hátralevő munkát.

Lassan alkonyodott már. Ideje volt, hogy kifeszítsük a kunyhó hátsó falát, mert a tutajt csak itt lehet vízre bocsátani. Senki Alfonz nekifeszült. De meg sem lazíthatta még, amikor kivágódott az ajtó, vagy negyven ember rohant be a félszemű vezetésével és ránk vetették magukat. Mondanom sem kell, hogy keményen védekeztünk. Potrient valaki fejbe vágta egy léccel... Hopkins két emberrel lekaszált nyolcat, és minden keze ügyébe eső tárggyal csapkodta a támadókat. Nekem csak az egyik pad jutott, de Senki Alfonz a kunyhó hátsó falát hozta... Hiába! Sokan voltak, és egyre többen jöttek. Yvonne sikoltva vergődött a félszemű markában... Néhány perces küzdelem után ott feküdt tehetetlenül. Még a lányt is megkötözték.

Akkor belépett a százados, a félszemű, a főmérnök, a kis sovány és...

És a Török Szultán!

- Na, jómadarak - mondja a Török -, segíték nektek a szökésben, ahogy megígértem! Most végre leszámolok veletek! Százados úr! A tábornok zsebében egy pecsétes levél van, amit ezek ki akartak csempészni innen.

Ő maga húzta ki a tábornok zsebéből a levelet, és átadta a századosnak!

...Ó, uram, de szívesen meghalnék, csak még egyszer a kezembe kerülne a Török Szultán vékony nyaka és rettentő ádámcsutkája.

5.

- És most lelőni őket, mint a kutyákat! - kiáltotta a félszemű.

- Én döntök! Érted? - mondta csendesen a százados, és végigmérte nagyon hidegen.

A félszemű elhallgatott. Úgy látszik, a nyájas százados meg tudta alapozni a tekintélyét.

- Tegnap megint jól beugrattam őket - röhögött a Török. - Mindig újra beadom nekik, hogy velük vagyok, és csak látszataból kémkedek... Erre elárulják a szökést meg a levelet!

Szinte szétrobbantam a dühtől!

- Először a levelet akarom olvasni - mondta a százados idegesen. Feltépte a pecsétetes borítékot, és átfutotta az írást. Azután megvetően mosolygott.

- Azt hiszi, tábornok úr, hogy ez árthatott volna? Veszélyesebbnek hittem önt. Még ha eljuttatná ezt a levelet oda, ahová szánta, akkor sem érne célt vele. Mindössze magát kellene eltüntetnünk, és néhány gyanús nyomot. Nem. Ezért nem lövöm önöket főbe. Itt nincs kivégzés. Elég lesz, ha ezt a tutajt megsemmisítem, mert újabb tíz szál használható deszka nincs ebben a kunyhóban.

...A tutajt szemünk láttára négy katona elvitte; és a Kongóba dobta. Ezzel véglegesen lezárult mögöttünk az Igoriból kivezető út!

És éppen a Török Szultán csapta be mögöttünk az ajtót. Ó, add uram, hogy egy percre eljátszadozhassam a torkával. Azután szívesen meghalok.

- Gyerünk - mondta a félszemű a századosnak. - Tudja, hogy várnak az anyaggal.

- Majd én vigyázok - mondta a Török Szultán. - Százados úr, most már az életemről van szó, mert ha egy pillanatra megszabadul valamelyik a három ember közül, akkor nyomban megöl... Ez tegnap rám támadt! Most lekvittelem!

Akkorát rúgott belém, hogy csak úgy döngött.

A százados visszahúzta:

- A kegyetlenkedést nem szeretem! Maga itt marad velük, Boulanger. Ha befejezték az áru rakodását, fegyveres őröket küldök át, és ezentúl egy pillanatra sem maradnak egyedül.

- Nyakunkat törik még, meglátja! - dörmögte a félszemű.

- Maga rémeket lát.

A Török előhúzta a pisztolyát.

- Lövésre kész fegyverrel várok itt. Mert ezek megkötözve is veszélyesek.

A százados és a félszemű a katonákkal együtt elsietett, és csónakba ültek. Láthattuk a nyitott ajtón át.

- Na, hogy vagytok? - fordult pökhendien felénk a Török.

Úgy vergődtem tehetetlenségemben, hogy húsomba vágott a kötél.

- Úristen! Csak egy pillanatra letéphetném ezt a rongyot.

Csodálkozva nézett rám.

- Hát mért nem szólsz? - kérdezte, azután eltette a pisztolyát, odajött hozzám, és elvágta a kötelet...

Értik?!

Talpra ugrottam, és ott álltam... Előtte!

- Most... most... - lihegtem.

- Most csukd be az ajtót, mert a folyóról esetleg belátnak a szobába.

Ezután sorra elvágta a köteleket. Végül Hopkinsét... és Senki Alfonzét is!

Hárman álltunk szorosán mellette, hogy mozdulni sem tudott. Potrien reszkető kézzel előhúzta a revolverét.

- Azt hiszem - suttogta egészen különös arccal Senki Alfonz -, most nem lesz időd megmagyarázni.

- Mit van akkora szátok? - kiáltotta durván. - Azt hiszitek, félek hármatoktól? - és elővett a belső zsebéből egy konyhakést. - Na gyertek! A mindenségit!

- Te piszok! - mondta Hopkins, és elindult.

- Na, gyere!

A tábornok és a leány közbeléptek. Senki Alfonz cigarettára gyújtott, és hűvösen nézett a szeme sarkából.

- Nyugalom! - mondta a tábornok.

- De csak jöjjenek! Lássuk!... Ezek mindig erősek...

Tuskó nagyot rúgott feléje, mert ketten fogták, a tábornok és Levin.

- Hát beszélj! - mondta Senki Alfonz.

- De ne beszéljen ez a piszok! - hörögte viaskodva a köpcös -, mert megmagyarázza, és megint elmarad az agyonverés...! Eresszenek!

- Na, eresszék!... A mindent! Majd megmutatom, hogy ki a piszok!

- Nyughasson! - viaskodott velem Potrien.

Tökéletes zűrzavar volt.

- Csend! - mondta Senki Alfonz. Szünet támadt. A spanyol szinte nyájasan, suttogva mondta a Töröknek:

- Beszélj...

- De a mindent! Nekem ne mondja senki, hogy piszok! Engem még nem vittek rendőrök a fürdőbe!

- Csend legyen! - mondta Senki Alfonz. Egy mozdulat... A leggyorsabb pillantás sem követhette... egy kiáltás, és a Török Szultán kése nála volt.

- Beszélj, de gyorsan... nagyon... gyorsan...

- Mit beszéljek, na?! Tegnap este átküldték a káplárt csónakon, hogy éjszaka hallgatózzon. Ezt a szobám padlóján át hallottam, ott lyukat fúrtam. Biztos voltam, hogy beszéltek a szökésről... Ha én is gyanús leszek, vége mindennek. Lerohantam, és beszéltem Kvaszticcsal. Azután... felmentem a századoshoz. Meg kellett előzni a Fonált, mert esetleg rólam is kihallgat valamit. Azt mondtam a századosnak, hogy tárgyalatok velem, és én látszólag belementem, mellétek álltam. Elmondtam a szökést, a tutajt... Mit akarsz?

Senki Alfonz előtte állt. Nyugodtan. Arcát a Török arca elé tartotta. Szinte szótagolva mondta:

- És... a levél... Miért adtad át a tábornok úr levelét?

- Ezt gondolod?

Benyúlt a zsebébe, és elővette a levelet, öt sértetlen pecséttel, felbontatlanul!

Nyolcadik fejezet

1.

Ez... nagy mutatvány volt.

A tábornok boldogan kapott a jelentése után.

- Ez az!

Először életemben láttam, hogy Senki Alfonz meglepődik valamin.

- Hát mit adtál oda?

- Amit már készen tartottam, és gyorsan kicseréltem.

- De miféle levelet adtál át?

- Kvasztics írta tegnap azt a levelet. A tábornok tudatja benne, hogy fogva tartják itt, és gyanús neki, hogy túl rendesen bánnak a fegyencekkel. Az igaz, hogy a vasút épül, de négerk dolgoznak, és a rabok uralkodnak. Azonnal vizsgálatot kér.

- Ez nagyszerű - suttozta a tábornok. - Így nem tudják a gazemberek, hogy ismerem a család lényegét, és benne maradnak az egérfogóban akkor is, ha maguk szöknek...

- Közben visszajött a káplár de elkésett a szenzációval. Persze mindent hallott, még azt is, hogy a tábornok térképet csinál, és Csülök lopja Hopkinstól a tábornok úr szivarvégeit, mert ittlétére nem akar kérni ilyesmit.

- Mondtam, hogy ne hagyjuk magyarázni - dühöngött Hopkins -, mert még majd kezét csókolhatunk neki!

- Ha hagyom...

- De hogy szökhetünk meg? Nincs tutaj...

- Kinek kell tutaj? - kérdezte a Török és füttyentett...

A másik szoba hiányzó falán át behallatszott a víz harsogása, de most halk kiáltással valaki felelt a füttyre...

...A vízen egy nagy bárka tűnt fel, megrakva mindenfélével, és Kvasztics Fedor, a rovott múltú hajóorvos ült a lapátok mellett.

Yvonne nagyot sikoltott örömeiben, és megölelte a Török Szultánt.

Most mi volt ez megint? Hogy ismerje itt ki magát az ember ezzel a csavargóval?

- Félek, hogy egyszer elkéssel a magyarázattal - mondta Senki Alfonz.

2.

A Török Szultán napról napra több holmit akasztott magára. Sípot, térképet, iránytűt, látcsövet, lepkegyűjtőt és természetesen látcsötököt.

Az iránytűt és a térképet nekünk adta. Felajánlotta a lepkegyűjtőt is, de erről lemondunk.

- Még rakodnak - mondta. - Most menjetek.

- Mit rakodnak?

- Egy kis iparvágányt húztak fel idáig valamelyik hajózásra alkalmas szakasztól és onnan szállítják az építkezéshez szükséges anyagot meg minden egyebet, amit Matadiból küldenek. Egyszer havonta jön ez a kis vasút...

- Siessenek - mondta a tábornok. - Semmit sem szabad kockáztatni...

Potrien levette a kabátját. A Török Szultán letette a sápját, térképét, lepkegyűjtőjét és látcsőtáskáját, hogy szintén ingujjra vetközzön. Hopkins a lepkegyűjtőt és a látcsótokot nézegette titokban, hogy esetleg megtalálja a szivarjait. De a Török látcsótokjában igazi gukker volt.

A csónakot Potrien és a Török Szultán fogták a cölöpkunyhó oldala mellett, mert a víz sodra iszonyúan erős volt. És kedves krokodilok csapkodtak körülöttünk.

A tábornok megölelte a leányt. Én szálltam be elsőnek. Tuskó Hopkins, ahogy megbeszéltük, elvette Potrien revolverét, sőt magára akasztotta az őrmester katonai érdemkeresztjét is, végül a féltve őrzött üres látcsótokot, amelyben a tábornok szivarsutkáit őrizte.

- Siess, te lajhár! - ordította a Török.

Hopkins is a csónakba ugrott, végül Yvonne, és azután elengedték a szorító kezek, megbillentünk... A Török a kunyhó szélén állva egy hosszú léccel tolt bennünket a folyó sodra felé, mert evezni még nem lehetett. Végre nekilendült a csónak...

- Szerbusztok! - kiabálta a Török Szultán, és a felszabadult hosszú léccel négy-öttször úgy vágta fejbe Tuskó Hopkinst, hogy csak úgy zengett a deszka.

- Csak látszat - nyugtatta meg az üvöltő köpcöst. A következő pillanatban a folyó elkapta a csónakot.

3.

Alaposan megragadtuk az evezőt, hogy a szűk mederben veszettül csapkodó, rohanó Kongó ne penderítse ki ladikunkat a folyó közepére.

Kiálló szirtekbe döfködtük kétoldalt az evezőt, hogy elkerüljük a hajótörést, és a part felé irányítsuk a csónakot.

A telihold fényében, mint üvegtörmelék ragyogott a sok hirtelen feltűnő pikkelyes fej, amint kibukkan és eltűnik a kavargó örvénygyűrűk között.

A sziklák körül magasra felesapódó tajtéktornyok jelezték, hogy ez a világ legzabolátlanabb folyója.

Az egyik evező homokzátonyba hatol, és eltörik. A csónak megfordul a középpontja körül... Senki Alfonz evezője jobbra-balra csap, mint a villám, hogy a másik lapátot is pótolja.

- Végünk - súgja Kvasztics.

Ha kisodródunk a folyó közepére... akkor ottvesztünk... De szerencsénk van. Nagyot zökken a csónak... Megfeneklettünk.

- Zátony?

- Nem. A parton vagyunk. De most ellepi a dagály - mondja Senki Alfonz. - Egy órán belül lefut alólunk a víz...

- Leviszi a csónakot...

- Feljebb toljuk.

Nekidől az evezőnek, és benyomja a mederbe. A csónak recseg... feljebb csúszik a homokpadra... még... még... Arányos, nyúlánk alakja kimagaslik a feszülő evezőn. Most megint olyan, mint valami óriási macska, mintha gumiból volna minden izma, ízülete. Nem feszül, hanem nyúlik az erőfeszítésben. Nem ismerek hozzá hasonló legényt, rajtam kívül...

Visszaül, és mosolyogva Yvonne felé fordul.

- Hogy bírja eddig az utat?

- Idefelé rosszabb volt! A forró Szaharán át...

- Azt hiszem, visszafelé még forróbb lesz a Szahara - felelte Alfonz, és megtapogatta zsebét, ahová a hatalmas lepecsételt borítékot tette. Várjuk az apályt. Kellemetlen, forró éjszaka volt. Az őserdő felől gazdátlannak látszó szempárok villantak meg a sötét háttérből, és harsogott a víz.

Közben Kvasztics megismerkedett Levinnel.

- Engedje meg, nevem doktor Kvasztics Fedor. Zongoraművész.

- Örvendek. A zeneakadémiai doktorátust mindig nagyon értékeltem.

- Nem függ össze a két cím. A zenétől független az, hogy doktor vagyok. Egyetemet is végeztem.

- Mit végzett még, doktor úr?

- Kényszermunkát. Ne vegye megbántásnak, de ön elfelejtett bemutatkozni.

- Nem mondták neki, hogy én Levin vagyok?

Hopkins nyel.

- Még nem mondtuk. Majd most - felelte gorombán. És szárazon odaszólt Kvaszticsnak: - Ő Levin.

Meglepő dolog történt. Kvasztics egy pillanatra felugrott a csónakban.

- Ön Levin? Istenem! - kiáltotta mindkét kezét nyújtva. - Csakugyan Levin? Ez lehetséges?

Levin könnyes szemmel rázogatta a sápadt, morfinista orvos nagy, szeplős, petyhüdt kezét.

- Igen! Igen! Barátom! Én Levin vagyok.

- Ó! Milyen szerencse.

És megölelték egymást!

Megkövülten néztük a jelenetet. Kvasztics Fedor tudja a Levin-titkot? Hát ez mégsem elmebaj? Levin csakugyan volt valaha, valahol más is, mint ápolatlan és falánk?

- Ó, hogy önt itt kell látnom - siránkozott Kvasztics. - A nagy Levint, akiről annyit hallottam.

- Bizony, barátom! - felelte Levin, és sóhajtott.

- És mi juttatta ide?

- Cherchez la femme.*

- Sohasem hittem volna.

- Én sem - sóhajtott Levin, és meghatottan szorongatta az orvos kezét -, valamikor másképp indult a pályám.

- Kedves nővére Ruszcsukban lakik még ma is?

- Miféle nővér?... Én árva gyerek vagyok.

- Tessék?... Maga nem volt a cári balett kosztümtervezője?

Levin felsikoltott.

Azután eltaszította Kvasztics kezét. Úgy látszik, idegrohamot kap.

- De hát... miféle Levin ön?

- Elég...! Éretlen tréfálkozásban leli örömét! Nem képes arra, hogy önérzetemben sértsen, mert alantas ösztöneiből fakad.

És nem szólt többé...

Az éjszakában lassan múlt az idő. Egyre súlyosabb, légtelenebb forróság feszült a folyó fölé. Ködbe mosódott a holdvilágfény, és a színezüst sugarak füstszerű, fénytelen sugárzással lappangtak az emelkedő páratömb között.

Izgalmas félórát töltöttünk a csónakban. Ha felfedezik a szökést, akkor nem menekülhetünk. Egérfogóban ülünk. A negyvenöt fokos éjszakai hőségben dideregtünk. A csont, a tüdő, a gyomor fázik, az ízületek hasogatnak és zúg a halánték...

- Hajtsa a vállamra a fejét, és próbáljon aludni - mondja Senki Alfonz, és a leány szó nélkül engedelmeskedik.

Ez talán az én jogom lenne, de itt a csónakban nem lehet most helyet cserélni. A visszavonuló víz hangosan csobban. Yvonne már félálomból felriad.

Senki Alfonz átkarolja, és megveregeti a vállát. A lány újra ráhajtja a fejét, és elalszik...

Lassan virrad. Szárazra kerül a hajó. A halottfehérre vált, mozdulatlan partot végig, ameddig csak a szem ellát, krokodilok lepik be undok nyüzsgéssel.

4.

Elhatároztuk, hogy az első napon olyan gyorsan megyünk, ahogyan csak lehetséges. Sajnos Levin, de különösen a hatalmas, kövér Kvasztics, nem bírták az iramot. Viszont Yvonne nagyszerű lány. Büszke vagyok a vonzalmára. Úgy jön velünk egyenletes gyors tempóban, hogy egy kiszolgált legionárius is megirigyelheti.

- Gyermekkorom óta sportolok - mondta, amikor dicsértük. - Bárcsak szegény Francis is ilyen lett volna. De ő költő akart lenni.

- Az írás nehéz mesterség - jegyeztem meg találóan, mint e foglalkozás nagyra hivatott ismerője. - Sok műveltséget, fáradságot és tintát igényel.

---

* *Cherchez la femme*, helyesebben: keresd a nőt. Egy Lohengrin című regényben fordul elő, ahol a lovag nőt keres magának, majd hattyú lesz, és énekelnek. *A szerző.*

Délben zápor zúdult ránk. Valósággal fájt a vastag sugarú felhőszakadás pacskolása, és a harsogásban saját szavunkat sem hallottuk. De mentünk.

Levin mindenfelé elbukdácsolt, botlott, zuhant, mert a vízfüggönytől elvakultan fáknak, bozót-nak ütköztünk. A poggyászban található egyetlen vízhatlan ponyvát Yvonne-ra terítettük, és mi valamennyien áztunk a roppant zuhany alatt, amely túlharsogta a hangunkat.

- A mindenit - lihegett Levin -, mikor szerelik fel a legionáriusokat esernyővel?

- Ha lehetséges is az ilyesmi, még mindig kérdéses, hogy a szökevény rabok és különösen civil tettestársaik számíthatnak-e erre a kedvezményre - üvöltötte a víz moráját túlerőlködve Kvasztics.

- Önnel nem beszélek. Otromba kigúnyoló.

- Esküszöm, hogy nem tudom, ki ön, és legszebb napja lenne életemnek, ha közölné!

- Elég! Távozzon mellőlem! Ne kényszerítsen arra, hogy ön miatt elhagyjam a dzsungelt!

- Csak szeretné - jegyezte meg kedélyes ordítással Tuskó Hopkins.

Estére elértük az első folyókanyart. Az eső egy pillanat alatt elállt. Itt, a félelmetes ellentétek vidékén, mindent az átmenet hiánya tesz elviselhetetlenné. Alkony nélkül lesz este, mintha egyetlen gigászi lámpa hunyna ki az égen.

Egyetlen vízhatlan ponyvánkat leterítettük, és a térképet tanulmányoztuk, összevetve a tábournok vázlatát a Török Szultán katonai térképével.

- Most körülbelül itt vagyunk - mutatta Senki Alfonz.

- Észak felé néhány nap alatt elérjük a Szaharát.

- Kérdés, hogy Fort Lamyból üldöznek-e? Itt van - mutatott a térképre Senki Alfonz. - Ha szerencsésen elkerüljük Fort Lamyt, akkor Nemasz-Rumbánál pihenhetünk. Nincs helyőrség.

- Reméljük, hogy több vaj van az igoriak fején semhogy köröztessenek.

Levin ülve elaludt. Kvasztics széles fehér holdvilágarca közömbös és fáradt volt, mint mindig. Legfeljebb sóhajtott olykor, mert nélkülözte a morfint, amihez Winter tanár mellett ismét hozzájutott.

- Ha köröznék - vélte Hopkins -, baj lesz.

- Akkor is sikerülni fog! - mondta bizakodva Yvonne.

Senki Alfonz azonnal lelkes lett:

- Úgy van, akkor majd kifőzünk valamit.

- Két tojást - motyogta Levin, aki a főzés szóra felriadt.

...Három óra pihenés után folytattuk az utat. Élelmünk volt annyi, hogy tíz napra beosztva szűkösen elég legyen. Csak erővel is bírjuk. Délben elértük a hidat. Függő, köves anyag volt, korhadt és foszladozó hánckötél fonatokkal erősítették meg. Alatta, negyvenméteres szakadék mélyén, rohant a Kongó.

- Először Yvonne megy át. Csak egy ember lehet egyszerre a hídon...

Yvonne bátran elindult. A középről mosolyogva visszanézett. Azután áthaladt. A híd néhány fonata elszakadozott.

- Itt baj lesz! Nem bírja ki ötünket - mondta Hopkins.

Most átment Levin, kissé rezgő térdekkel. Ahányszor a híd mozdult, a hajába markolt, és felsikoltott. Szinte ritmikusan tette ezt.

Ő volt az első férfi, akit sikoltozni hallottam. Olyan ideges volt, mint több híres filmszínész. A híd fonott végei most nem hasadtak tovább. Ki tudja, hány éve nem járt ember ezen a vidéken és ezen a hídon.

- Gyerünk! - mondta Hopkins Kvaszticsnak.

- Csak menjetek. Én vagyok a legkövérebb, és ha leszakad a híd, akkor szegény lány ott marad azzal a világhírű hülyével.

Ilyen fiú volt ez a hatalmas, petyhüdt Kvasztics, aki mint egykori hajóorvos, rovott múltja előtt igazi úr lehetett. Egy úr, ha börtönviselt, akkor is úr marad, mert a börtön nem mossa el a nemeslelkűséget. (Szemelvény a szerző személyes tapasztalataiból.)

- Hát akkor először menj át te - mondta Senki nekem.

- De...

- Csend! Neked Yvonne mellett a helyed.

Ebben igaza volt! Átmentem, egyenesen, gyorsan. Sajnos láttam a híd közepéről, hogy ismét levált kissé az egyik csomóra kötött háncsfonat a kavicsos part faláról...

Kibirja ez Tuskó Hopkinst, a Tanár urat és Senki Alfonzot?

Már jön a köpcös. Jól látja, hogy válik le a híd egyik fonala erős szakadással, de jön rendületlenül, szuszogva, hetykén félrekapott kalappal. Mire átér, már csak öt-hat csomó tartja a hidat. És odaát vitatkoznak. Mit beszélnek annyit?... Yvonne mellettem áll, a karomat fogja, s a túlsó partra mered.

Szent Isten!

Kvasztics jön! Senki Alfonz előreküldi! Ha leszakad a híd, három hét gyalogút, amíg találkozhat velünk egy újabb hídnál.

Feszült pillanatok. Mint valami szobor, a fák közül egy mozdulatlan antilopfej lesi az eseményeket távolról.

A hatalmas ember jön... Nyugodt és dölyfös járással... A híd szakad... Átjött, de csak két fonat csomóra kötött háncs tartja már a hidat.

Ezen nem juthat át ember.

- Várj! - kiáltottam át. - Majd kitalálunk valamit, és... Ne!

Ugrik... hatalmas léptekkel; egy... kettő... három... Ez valami földöntúli súlytalan futás, ahogy rohan szökellve felénk.

Itt van! Átért!

Yvonne úgy szorította a karomat, hogy a veszélyes pillanat dacára boldogan dobban meg a szívem. Szeret!

Senki Alfonz épp hogy elkapja, mert a lány megtántorodik...

- Yvonne... Nincs semmi baj - mondta nevetve. - És tessék erőt venni magán. Ez jó jel volt. Velünk a szerencse.

- De erről majd máskor beszélgetünk - vág bele szokott durvasággal Tuskó Hopkins -, szeretnék már Marokkóban lenni...

5.

Továbbmegyünk a dzsungel belseje felé, háttal a folyónak, amerre az iránytű pontosan északot jelez. Senki Alfonz és Yvonne messze előremennek. Mi kissé hátramaradunk.

- Azt hiszem, még nem üldöznek - mondja Kvasztics, és az elhagyott folyó felé néz.

Tuskó Hopkins a börtökba nyúl. Ettől természetesen semmiféle veszély nem választhatta el. Kivesz egy messzelátót belőle. Mi ez?!

- Megtekintem azonnal - mondja. - Ugyanis, amíg a Török nekivetkőzött, hogy Potriennel a csónakot hozza, elloptam a tokját látcsővestől, és otthagytam neki az enyémet. Ezzel tartoztam a szivarokért!

És a szeméhez emeli, de azonnal vigyorog.

- Ilyen hengegő pasas! Nincs üveg a látcsőben. Pléhdarabokkal fedte le a nyílást. Az csillogott messziről, ha a szeméhez vette.

- Elloptad a Török messzelátóját? - kérdeztem.

- Csak látszatot keltettem.

- Micsoda?

- Azt a látszatot keltettem benne, hogy az otthagytott üres börtököm az övé. Így sikerült kicserélnem, és enyém lett a látcső. Neki maradt a sok szivarvég.

Mennyi látszatügy volt ebben a kalandban!

Este Yvonne lázas lett. Hasonlóan Levin és én. Dideregtünk kinin nélkül. Mert azt nem bírt szerezni a Török. Lehetetlen volt a helyzetünk.

Én azért mentem, Yvonne-t egy rögtönzött, ponyvából készült hordágyon Tuskó és Senki Alfonz vitték, ha végképp kifáradt, de Levin mindent elejtett, bukdácsolt, énekelt, és állandóan egy zászlóalj kuktának vezényelt a trópusi láz önkívületében.

- Vigyázz... Tepsit elő! Pulykát tölts!

Kvaszticsot bíztuk meg Levin állandó hurcolásával, ha végképp nem bírt talpra állni. Mert itt aztán nem volt megállás. Ha a dzsungelben elfogy az élelem, akkor harangoztak mindannyiunknak. Tüskén, bokron át, a földön vonszoltuk Levint egy-egy bokájánál fogva, amikor Kvasztics kifáradt, ketten. Közben poggyászt is cipeltünk, de mindegy! Csak előre mindig, a légió jelszavával, ami őserdőben és sivatagban az örök irány:

„Marchez ou crevez!”

Menni vagy meghalni.

Amikor beljebb értünk a sűrűbe, kezdődött a kézitusa a dzsungel tüskéivel, iszalagjaival, vastag, kúszó rotangokkal, a toronymagas, torz, elefántvastagságú törzsek alján. Örökös félhomályban, ahová sohasem süt nap, és minden növény kacskaringós, lidércnyomásszerű alakzatokban nő, fojtogatja egymást a dzsungel özönlő dús flórája összeszövődve, és a megölt ellenfél elsárguló testén végigfut a magas felé, ahol a fényt sejtí.

A süppedő, átható szagú erdőalja titokzatos rovarokkal, csúszómászókkal van teli. Verjük, vágjuk az indát, bokrot, összehajló ágakat, hárman, mert ehhez Kvasztics is gyenge. Ehhez még egy átlag jó erőben levő legionárius sem elég, csak három ilyen, mint mi.

És ha kivágtuk véres bőrrel, halálos erőfeszítéssel az utat, akkor hurcoljuk magunkkal a többi. Levin már nem szól. Sárga arcán két vörös folt, mint odahullott, nagy festékpettyek. Piszkos, ősz haja a homlokán át sötét szemgödrére hull, és csak liheg.

Egy tisztáson, ahol megpihenünk, Kvasztics a bokáját nézi Levinnek. Duzzadt kissé.

- Ez szívgyöngeség - mondja az orvos. - Azt hiszem, nem bírja már.

Hogy jön a szív a bokához? Részeg ez a Kvasztics?

- Akkor táborozzunk - mondja Senki.

- És... mi lesz velünk, ha elfogy az élelem? - kérdezi Tuskó.

- Mit tudom én? Itt hagyjuk tán meghalni, mint egy kutyát? Velünk volt.

- Hm... Igazad van.

- Nem kell soká táboroznunk - mondja csendesen a Tanár úr, és tapogatja Levin pulzusát.

- Mi van?

- Agónia. Praemortális állapot. Szóval elkészült.

Yvonne távolabb fekszik a sátorlapon dideregve, Hopkinst valami ismeretlen rovar megcsípte, és most egy nagy kék csomó gyűlik a tarkóján.

Senki Alfonz lehúzza Yvonne csizmáját, és a lábát masszírozza. Köröttünk nyomasztóan szűkre szorul a dzsungel sötét, félelmetesen sűrű alja. Néma, mozdulatlan, titokzatos sűrű...

- Végy... egy deka... vajat... - suttogja Levin, és nyögve sóhajt. - Én... Istenem... A nagy Levin... most az egyszer jól... megégette a nyelvét!... Nna! Köszönöm!...

Szinte értelmesen néz körül csillogóan fényes vizionáló szemével, és keserűen nevet.

- Mi van... cimborá - mondom keserű torokkal.

- Uram! Most nincs semmi!... A nagy Levin... megeszi, amit főzött... Pfuj... de kozmás egy élet volt... És Uram Istenem... Desszertnek... ezt az elátkozott Kongó... földet... szervírozták...

Visszahanyatlik és hörög. Megitatjuk. A szűkös vízadagot most nem méricskéljük. Iszik, amennyit akar. Még a nyakán is lecsurog.

Azért mégis furcsán ülünk, még Hopkins is... No nézd csak... a bogaras, vén Levin annyira a szívéhez nőtt az embernek. Miért?

Velünk volt... Nagy szó az itt, kérem, ha valakire elmondják, hogy: „Velünk volt...” Benne van minden...

Nagyon magasan, a mesebelien óriási fakoronák felett ritkás rész lehet, mert most egy csillag kandikál le, mintegy feleletül a nyomasztó aggodalmunkra, hogy íme, ilyen magas, fényes és örökké egyforma tünetények is vannak felettünk, amilyen a csillag! A csillagok bizonyára valami jó megoldást, boldog, végső meglepetést tartogatnak, ha az élet ilyen céltalan, szomorú, sivár, és főként már fogyóban van.

Kvasztics felhúzza Levin szemhéját. Odavilágít a zseblámpával, és egy rejtélyes szót mormol:

- Methastasis... - és hozzáteszi a másik szaknyelven is. - Kialszik a mécsese...

Hajnalban eltemettük a Kongó mellett, az őserdőben Levint. A híres, nagy Levint. És most, úgy látszik sírba vitte a titkát, amit gögös mosollyal, egy főherceg sértett önérzetével őrzött meg, ha érdeklődtünk.

6.

Fort Lamy már nem lehetett messze. És igyekeztünk nagy ívben elkerülni az erődöt. Pedig fogytán volt minden, és Yvonne állandóan lázas. Én is didergek a dzsungel nyomasztó hőségében.

- A leányt Fort Lamyba kell szállítani - mondja nekem Senki Alfonz.

- Én is azt hiszem...

- Kvasztics! Maga szintén nehezen bírja. Vigye el a leányt Fort Lamyba, jelentkezzen önként.

- Miért kell engem mindig bezárni?

- Nem lesz baja. Ez egy tábornok leánya - mondom. - Yvonne, Monte-Duron tábornok leánya.

- Mit beszélsz? - kérdezi Senki. - Ki az a Monte?

- Ha a tábornok apját ilyen néven dobták a tengerbe, akkor őt is így hívják.

- Micsoda hülyeség ez?

Most Tuskó Hopkins is kitört.

- Én is úgy tudom! Te beszéltél erről, amikor a tábornokot majdnem a vízbe dobtátok egy zsákban.

Senki Alfonz ránk néz, azután nem szól semmit. Úgy látszik, ő is belátja, hogy igazunk van. Csak szeret vitatkozni és oktatni.

- Maga meg akarta ölni a tábornokot? - érdeklődik Kvasztics.

Senki Alfonz érthetetlen okból kifolyólag ordítani kezd:

- Ha nem hagyjátok abba nyomban ezt az ostobaságot, akkor fejbe ütök valakit.

- Te mondtad - üvölt vissza Tuskó Hopkins. - Ne nézz hülyének mindenkit!

Senki szó nélkül otthagyt bennünket. Persze, most kínos neki az eset.

A leányt felváltva visszük ketten. Nem gyengült le nagyon, csak lázas. Ha kininünk volna, akár folytathatná is az utat velünk. De így nagyon elerőtlenedik a láztól. Vágjuk a dzsungelt, visszük a leányt, és támogatjuk Kvaszticsot. Meddig bírjuk ilyen hitvány felszereléssel?

- Állj! - kiáltja Senki Alfonz. Az indának feszülő kések lehanyatlanak. - Emberek.

A csoda! Emberek, itt a vadonban? De ennek a Senki Alfonznak a szeme és a füle igen finom műszer.

- Várjatok - mondja, és már hasra bukva elkúszik a folyondárok alagútja alatt. Elmúlik jó tíz perc. Yvonne látta a jelenetet. Szólni is akart, de ez a Senki Alfonz olyan gyors, mint a mókus, vagy inkább, mint a leopárd. Most a lány mellkasára szorítja a kezét, mintha a szívdobogását fojtaná el, és abba az irányba néz, amerre Senki Alfonz eltűnt... Végre egy zörrenés... Előtűnik újra a spanyol.

- Katonák táboroznak itt... Egy műszaki osztag gyakorlatozik. Négy sátorral vannak.

- Na és?

- Odaviszi Kvasztics Yvonne-t.

- Nem megyek - mondja a leány.

- Nincs ellentmondás, kérem! Itt én vagyok a tábornok. Első a levél.

Yvonne elmosolyodik.

- Téved. A levél már jó helyen van.

Senki Alfonz a zsebéhez kapott, és előhúzta a pecsétetes borítékot.

- Itt van!

- Az nem a jelentés. Mialatt maguk az útra készülődtek, Monsieur Boulanger megsúgta nekem, hogy az igazi borítékot ő vette magához.

Dermedten összenéztünk.

7.

- Azt mondta - folytatta Yvonne, és mi döbbenetben ültünk -, hogy ő este a kis anyagszállító vonattal szökik, és a Kongó halászkikötőjéből hét nap alatt Matadiban van. De magukkal nem akar vitatkozni. Ha akarja az apám, elviszi a levelet, de csak akkor, ha becsületszavunkat adjuk, hogy maguknak nem szólunk. Én három napra tettem ígéretet. Most már megmondhatom.

Senki Alfonz felbontotta a borítékot.

A Levin tanítványai által nyomtatot szakácskönyv hullott ki belőle és egy levél.

„Ketless Fijugg.

Én dippenneteg nem! pisszom. Sem nem sengibben sem nem pisszok. Márrr egyszer nem hall. Gaddatokk Rám. Di erőszakosog vagytog. Tsüllög. Assz a be. kébszellt hüjje eccer máár. Egy fontos írást ki. Adott. I Hölty pozorgánnak. Eszérrt ém viszem a tá. Borrnokbejelenléss? ét. Vassut assz biztosapp mindd. dudaj. Este. Ha a 100-ados és a 1/2 szemmüs alsszig. Én bucclog. Vasuttal. Iborfággányon.. Sokxencsét negteggis

*Kiválló diszttelettel:
jól gittóltam velleteg.”*

Úgy ültünk, mintha fejbe ütöttek volna.

- Kár volt titkolni. Én is helyeseltem volna - mondta Senki Alfonz -, ha elmondja a Török, hogy mit akar. Az ő útja gyorsabb és biztosabb.

Yvonne szeme felragyogott.

- Boldog vagyok, hogy nem haragusznak.

Ez túlzás, mert Tuskó Hopkins úgy rágott egy pálmahajtást, mintha a Török Szultán nyaka lett volna.

Yvonne hízelegve megcirógatta züllött és köpcös társunk gondozatlan állát.

- Nézze... nem volt már idő újabb vitára... Aranyos Hopkins, maguk nem a levelet viszik. Sokkal nagyobb dolgot művelnek... A három testőr feltámadt, hogy odaálljon önzetlenül egy gyenge, szerencsétlen nő mellé.

Hopkins a simogatás következtében vörös lett, pislogott, és törülgette a verejtéket a homlokáról.

- Hiszen - mondta - nem is azért, de ez a Török, ez... mindig valami homályos úton járt... ennek mindig valami extra jut... az eszébe...

És köhögni kezdett, mert véletlenül lenyelt egy darab pálmát.

- Ha így áll az ügy - mondta Senki Alfonz -, azt is bevallhatom, hogy nem sok remény volt rá, élve eljutni a levéllel a rendeltetési helyre.

- Ez biztos - mondta Hopkins. - Ezt én is tudtam.

- Tehát, miután a levél nincs nálunk, most valamennyien jelentkezhettünk a katonáknál, és megvárjuk, hogy mit hoz a sorsunk. Azt hiszem, nincs mitől tartanunk, különösen, ha a Török Szultán simán továbbítja a tábornok jelentését.

- Magam is így látom - helyeseltem rövid, de érett megfontolás után.

- De engem ne áruljanak el - mondta Yvonne. - Duron tábornok leánya nem szeretné, ha társadalmi köreiben híre menne, hogy négy férfival járta a dzsungelt. Mert csak én tudom, hogy a három nemes testőr volt körülötte, és egy lovagtársuk.

Lovagtársunk éppen aludt, és kerek feje a mellére csüngve lengett jobbra-balra. Elindultunk kissé kedvetlenül. A tisztás felé ritkultak a fák, simán mehettünk. Egyszerre csak Hopkins oldalba bökött:

- Te érted ezt a dolgot a három testőrrel? - kérdezte halkán.

- Hm... az úgy van... - dühös lettem. - Te nagyon műveletlen vagy, Tuskó! Az ilyet tudni kell.

- Ezt a trükköt szegény Levintől tanultad.

- Azt hiszed, nem tudom?

- Azt.

- Hát jó. A három testőr egy színdarabban fordul elő, ami arról szól, hogy egy nemes hölgy atyját bezárják, és három jó házból való altiszt összead a zsoldjából kosztra és lakásra valót, amíg az öreget jó magaviseletéért a letöltött büntetés kétharmada után feltételes szabadságra helyezik, de minden héten jelentkeznie kell a rendőrségen... Ezt a színdarabot azonban te nem ismered.

- Ezt? - mondta gúnyosan. - Ezt együtt játszottuk! De mi van a gyémánttal, amit elhoztak Londonból, meg a zsebórákkal?

- Az a főtárgyalás-jelenetben van, amikor az atya elé kiteszik a bűnjeleket. Ezt tudnod kellene.

Rövidesen egész közlőből hallottuk a hangokat, azután egy poszt lépett elő.

- Halt! Qui va la!

Öt perc múlva ott álltunk az egyik sátorban. Műszakiak gyakorlatoztak itt, két tiszt volt egy kis osztaggal. Huzalokat szereltek a tisztáson, és egyik pálmáról a másikra telefonáltak egymásnak.

A tiszt közömbösen fogadott bennünket. Szökevények Igoriból. Szegények. Szép kis útjuk lehetett. Körözésről nem tud, pedig ő a rádiós tiszt, csak Yvonne lepte meg nagyon.

- A hölgy? Hogy került hozzátok?

- Eltűnt öcsém után mentem, aki Igoriban volt fogoly.

- Úgy?... Ön természetesen nem fogoly. Parancsol teát? Fáradjon... a sátramba...

- Szeretnék a barátaimmal lenni, amíg lehet...

- Úgy?... Na, mindegy... Reggelre itt lesz értük az őrző, addig velük lehet... Én nem akarom büntetni őket... Úgyis sok bajuk lesz.

Nem hittük volna, hogy így ér véget az expedíció. Egy kis sátorba kerültünk, és posztot állítottak a bejáratához. Kaptunk kinint, teát, még cigarettát is... De igen szomorúan üldögéltünk.

Valamelyik fáról egy recsegő hang hallatszott.

- Halló!... Halló!... Műszaki kiképzőcsoport, Jerome tizedes... Simon adjutant megbízásából!... Szőkevények jelentkeztek Igoriból. Őrizetbe vettük őket. Három katona, egy polgári személy és egy leány... Simon adjutant... Őrzőket kérünk... Igen...

Jól tudtuk, hogy legkésőbb hajnalra itt az őrző.

- És ha... A Török Szultánt üldözik Igoriból? - kérdeztem.

- Nem mehetnek vonattal utána, mert az egyetlen kisvasúton ő szökik. Biztos útja van.

- És ha... sürgönyöznek? És kikutatják? Akkor a tábornok jelentése elveszik!

Yvonne elmosolyodott.

- Az a ravasz fickó jól eldugta az írást. A látcsövébe tette, és ott lóg a börtökben az oldalán! Két csillogó bádogdarabbal zárta le a látcsőnyílást.

Kilencedik fejezet

1.

Képzeltetik.

Tuskó Hopkins csuklani kezdett, és minden csuklás után úgy kimeresztette a szemét, mintha belülről telifújónak levegővel.

Előttem elsötétedett a világ.

- Mi van magukkal? - kérdezte Yvonne ijedten.

Nem! A zörgő, suttogó, rekedt hang, amelyik megszólalt, nem Tuskóé volt. Csak az ő szájából jött.

- Az írás... - hápogta. - Nálam van!

Akkor már valamennyien talpon voltunk. Yvonne falféher lett. Senki Alfonz szokása szerint nyugodt volt.

- Ülünk le szépen. Reggelig van időnk. Hopkins, végy erőt magadon, és mondj el mindent.

Figyelmesen hallgatta a történetet a látszattávcsővel és az üveg helyett beillesztett fém-darabokkal...

- És... megnézted már?

- Nem...

Remegő ujjakkal szedte ki a távcsövet. Talán mégsem?!

Egy drámai perc...

Aztán ott feküdt előttünk a levél, a tábornok jelentése!

Nagy csend volt.

Ha megsemmisítjük, akkor a bűnösök folytatják azt a bizonyos szörnyűséget. Ha megtalálják nálunk, akkor illetéktelenek kezébe kerül egy fontos államtitok, és nem teljesítettük a parancsot.

Yvonne a kezét tördelte.

- Én vagyok az oka...

- Ugyan kérem... - nyugtatta meg Senki Alfonz. - Nincs még baj. Reggelig három ilyen fickó, mint mi, sokat tehet... Csináltunk mi már nagyobb hecceket, ugye, fiúk?

Akárhogy van is, ez az ember tud lelket önteni a társaiba. Kissé visszatért a remény. Hopkins arca újra emberi lett, amennyire általában az volt...

- Kérdés, hogy egy embert fejbe tudunk-e ütni úgy, hogy egy mukkot se szóljon - mondta suttogva Senki Alfonz.

Hopkins idegesen vállat vont.

- Miféle gyerekségeket beszélsz? Úgy ütök fejbe bárkit, ahogy parancsolod.

- Helyes... Yvonne, ön katona leánya. Csak akkor érhetünk célt, ha nem válogatunk az eszközökben.

- Bízhat bennem... Nem leszek gyenge...

A sátor hasítékán keresztül láttuk, hogy sötét van. A katonák régen vacsoráztak már, és mélyen alszanak a fárasztó gyakorlat után.

- Bajtárs - szólt ki Senki Alfonz az őrnök -, ez a szegény leány itt rosszul van...

Nagy bajuszú, szuronyos-puskás katona lépett be.

- Mi kell?

Senki torkon ragadta. Az aránylag kis fehér kéz egy pillanat alatt úgy tapadt a katona nyakára, hogy pisszenni sem tudott. Nyomban bíborszínű lett, a fegyveréhez kapott... De Hopkins revolverének agya máris koppant a fején.

Lehanyatlott.

Kvasztics felriadt álmából, meglátta az ájult őrt, és fáradtan körülnézett.

- Csak menjetek nyugodtan... - mondta - az őrt megvizsgálom, és ellátom kötéssel.

- Az nem elég - súgta Tuskó -, a száját is tömje be, ha már ápolás alá veszi.

Senki Alfonz magára kapta a katona puskáját, derékszíját és sapkáját, azután a sátor elé lépett, hogy az őrnagy ott legyen, ha esetleg kinéz valaki.

Hopkins és én már tudtunk mindent. Kicsúszunk hason a sátorból. Sötét. Valahol a közös sátor végén lámpa ég, előtte gúlában a fegyverek.

Néha egy fel-alá járó poszt árnya látszik. Senki Alfonz sziszegve mondja:

- Ha leütöm az őrt, a gúlaiba rakott puskákhoz... azonnal!

És elindul az őrnagy felé. Ez látja az árnyat, azt hiszi, hogy a másik őrnagy... Odasétált. Senki mögéje ér, szabályosan lecsap a puskáira... Nyögés, zuhanás...

Már felrúgjuk a fegyvergúlát, és ott állunk hárman, szuronyos puskával a kezben... Csend. A katonák a sátorban nem ébredtek fel nehéz álmukból. Legalább tizennégyen vannak. De fegyvertelenek. És mi puskával.

- Most figyelj. Nem kímélhetünk senkit, de lehetőleg ne haljon meg egy se. Azért, ahol egy fejet látsz... üss rá!

- Mit akarsz?

- Ezt!

Két nyisszentés! Elvágta a sátor merevítő köteleit...! A hatalmas ponyva lezuhan az alvókra, és Senki elfut...

Hová?

Nincs idő tünődni, mert az álmukból felriadt katonák vakon vergődnek, itt is, ott is kidudorodik a ponyva alól egy fej.

És ahol kidudorodik, oda lecsapunk a puskaaggal, Hopkins vagy én. Az óriási ponyva a pánikban egyre jobban köréjük csavarodik... Ketten kigurulnak alóla... Egy rúgás... egy csapás. Legalább nyolc embert ütöttünk le. Egy altiszt kicsúszik pisztollyal a kezében, vaktában lő, de máris eszméletlenné teszi a puskaagy...

Most már hárman is kiszabadulnak, és ott a negyedik rohamkéssel... Kettőt elintéz a puska agya, az egyik rám veti magát, és felborulunk, ezt oldalról Senki Alfonz fejbe csapja... Hopkins egy jelzőpóznával lekaszál még kettőt, és...

- Elfogytak... - lihegi a köpcös.

Tizenhat ájult, harcképtelen katona feküdt a földön tíz perc múlva. Ez a trükk a ponyvával zseniális volt. Az ellenfél kétharmad részét úgy ütöttük le, hogy biztonságban voltunk.

Mindössze egyetlen lövés dörrent, az altiszt adta le az imént.

Senki Alfonz egy összekötözött tisztre mutat. A földön fekszik.

- Elmentem a hadnagyért, az külön sátorban aludt.

Ez mindenre gondol!

- Gyorsan csomagoljatok fel vizet, élelmet és amit lehet. Öt öszvér is van.

Most már elsőrangú felszereléssel mehetünk tovább. Van kinin is bőven, élelmiszer és teherhordó állatok, kötszer, függőágy, sátor és minden, amit a legjobban felszerelt gyarmati hadsereg egy osztága magával visz az őserdőbe.

- A maradékot semmisítsétek meg, hogy az üldözőknek vissza kelljen menniük az erdőbe felszerelésért. Ez huszonnégy óras egérút.

Siettünk. Felcsomagoltunk mindent, ami kellett.

- A kábelt és a huzalt ne dobd el - mondta Hopkins, amikor az egyik öszvérről le akarom csatolni a szerszámtáskát. - Azt el lehet adni, ha északabbra jutunk. Nincs pénzünk.

Ez igaz. A táskát tehát dróttal, szögecsekkel, fejhallgatókkal, szerszámokkal meghagytuk, mert Hopkins reméli, hogy értékesíthetjük.

Yvonne jött rémült arccal, alig bírt szólni, és egész testében remegett.

- Mi az? Mi történt?

- Kvasztics... - hebegi fogvacogva.

A sátorhoz mentünk. Ott ült a „Tanár úr”, ahogy aludt, mellére lógó fejjel, egy nagy, vörös fölttel az inge bal oldalán...

Holtan!

Az altiszt egyetlen lövése az alvó Kvaszticsot találta. Pont szíven. A hatalmas, ősz előkelő „Tanár”-hoz méltó, úri halál volt ez, amelyről az alvó nem is álmodott egy másodperccel előbb, amikor kilőtték az ostoba golyót.

Vagy nagyon is okos golyó volt, amely ezt a jobb sorsra született embert álmában és gyorsan átsegítette egy egészen más világba, amely esetleg jobb is, mint a miénk?

Ki tudja ezt?

- Bolond egy... dolog... - mondtam nagyon szomorúan, mert ezt a finom embert... ezt szerettem. És a többieket is, azt hiszem. Egyet s mást végigcsinált velünk, és mindig csendes volt, mindig nyugodt és jó modorú.

- Eltemetjük - mondta Senki Alfonz.

És hiába volt élet-halálról szó, hiába tudtuk, hogy menetel már Fort Lamyból az őrzőjárat; szépen eltemettük Kvaszticsot csakúgy, ahogy Levint. Egy kicsit álltunk ott csendben, amíg Yvonne imádkozott. Lehet, hogy mi is mormogtunk valamit, és Hopkins tömpe, vörös orrán meg-rándult a bőr, mintha viszketne...

Megint elhagyott bennünket egy ember, aki hozzánk tartozott.

Velünk volt!

2.

Mivel rendszeresen szedtük a kinint, és Yvonne az egyik öszvérre ült, gyorsabban, jobb kedéllyel folytattuk az utat. Igyekeztünk az időt kihasználni, amíg az erődből érkező őrzőjáratnak vissza kell mennie élelemért. Ez az üldözés amúgy sem aggasztott bennünket. Kis csoportot nem küldhetnek a fegyveres szökevények után.

De a rádió elébünk vághat! És a hadsereggel fogócskát játszani a Szaharában, nem biztat sok kilátással.

Azért csak előre! Lesz, ami lesz!

Több mint két hete, hogy úton voltunk. Újabb tíz nap múlva kibukkantunk az erdőből, és megpillantottuk távolból az első dombhullámot.

A Szahara! Most jön a sivatagi út, a küldetés lehetetlenebbik része.

- Hogy fogunk átjutni szerinted a Szaharán Oranig? - kérdezte Hopkins.

- Mit tudom én - felelte Senki Alfonz.

- Nem is gondolkoztál a dolgon?

- Öregem, ha mi nagyon gondolkoznánk azon, hogy mit lehet tenni és mit nem, akkor most nyakkendővel kereskedhetnénk valami nagy városban, és nem lenne becsületrendünk.

Ebben sok igazság volt. Yvonne mosolyogva fordult felénk:

- A Három Testőr nem gondolkodik.

Megint kezdi!

- Kérem, mademoiselle, nem mondaná meg, hogy mi van ezzel a három fegyőrrel, akiket időnként felemlít? - kérdezte idegesen Hopkins.

- Egy világhírű regény hősei, akik életüket kockáztatták egy hölgyért. Olyan emberek lehettek, mint maguk.

- Hol voltak bezárva?

- Nem zárták be őket, hanem nagy kitüntetést kaptak.

- És mindenki énekelt - fejeztem be az írók szokása szerint a történetet. - Én ilyesmiben jártas vagyok.

- Te egy hülye vagy - vélte Hopkins, azután Yvonne-hoz fordult: - És a gyémánt, a zsebórák meg az ezüsttálcák ügyét, amit Londonból hoztak, eltussolták?

- Ugyan, hagyjátok már abba! - mondta dühösen Senki Alfonz.

Ennek nem tetszik, hogy más ember is művelt. Az őserdő szélén, de a fák védelme alatt tábort ütöttünk. Távolról feltűnt Nemasz-Rumba oázis néhány árva pálmája és hitvány sárkunyhója.

- Meg kell kísérelnünk, hogy bemenjünk az oázisba, mert tevé nélkül nem jutunk messzire a Szaharában - mondta Senki Alfonz.

- Valamelyikünk előremegy - ajánlottam. - Ha valami baj van, a többi még mindig menekülhet.

- Én megyek előre, - mondta Senki.

- Ezt kikérem magamnak! - üvöltötte Hopkins. - Itt ne játszunk fővezéresdit! Ne képzeld olyan úrnak magadat, hogy csak egyszerűen előremész!

- Hát mit akarsz?

- Húzzunk sorsot - és elővett egy pénzdarabot. - Az megy, aki kettővel szemben veszít.

És feldobta.

- Fej! - mondta Senki, és nyert.

Hopkins újra dobott. Én is nyertem. A Köpcös szó nélkül eloldotta az öszvért, amelyen a huzalok zörögtek, és felült rá.

- Figyeljétek azt a sárga, hegyes tetejű házat az oázis végén. Ha ott megállok és intek, akkor egyikőtök jöhet, nincs veszély.

Hopkins elkocogott a számaron. Idegesen hallgattunk sokáig... Már csak ketten voltunk. Vagy nem lesz baj a köpcössel?

Eltelt egy félóra... A sárga, hegyes tetejű háznál semmi...

- Baj van - jegyzi meg Senki, kissé halk hangon. Yvonne a zsebkendőjét tépte a fogával.

- Ha egy óra múlva sem jön elő, akkor nagy ívben elkerüljük az oázist - mondta a spanyol.

- Itt hagyjuk Tuskót? - kérdeztem elhúlten, mert ilyesmit Senki Alfonzról tételeztem fel a legkevésbé.

- Igen! Ha kell, engem is itt hagyunk, és Yvonne-t is. Ha remény van rá, hogy egyikünk élve eljuttatja a levelet a vezérkarhoz, akkor ez az egy teljesíti a parancsot, a többiek élete árán is. Vagy más a véleményed?

Megint csak igaza van. Lassan eltelt az óra.

- Készüldni - mondta Senki, és felállt. Az arca igen komor volt, de habozás nem látszott rajta. Csak a szája remegett meg néha.

Elkerüljük az oázist és szegény Hopkinst sorsára hagyjuk.

Ej, ez keserves élmény, talán a legkeservesebb mindazok között, amelyeket a világ minden táján megértem. Mert miye van a magunkfajta embernek más az életében, mint egy-egy igazi cimborája...?

Hát van ilyen, hogy elhagyjuk örökre a goromba köpcöst?...

Nehezen emelkedik a mellkasom, mialatt felteszem a nyeret az öszvérré... Senki a sátorlapot szereli, és merőn néz le a kötélre. A szája vértelen, halvány a bőre. Azután odajön hozzám, a vállamra teszi a kezét. Nézzük egymást.

- Így van, öregem - mondja rekedten. - Vállaltuk. Holnap te következel, vagy én...

- Igazad van.

Megszorítjuk egymás kezét.

- Oda... Oda nézzenek! - kiáltja Yvonne. Aztán Senki Alfonz is felkiált...

...A Szahara sárga izzásában a hegyes tetejű vályogkunyhó mögött tömzsi alak jelent meg, és integet egy vödörrel.

Tizedik fejezet

1.

Nemasz-Rumbában aznap különös események játszódtak le. Még ötven év múlva is remegett a törzs előjárójának a szakálla, ha elmondta egy-egy átutazó csodadoktornak vagy rablóvezérnek.

Tíz óra felé egy goromba, köpcös legionárius érkezett ösvéren, mindenféle szerszámmal a nyeregtáskájában.

Baluz, az oázis előjárója éppen hálósobájában pihent. Vagyonos ember volt, amit a vak is láthatott, mert fekhelye mellett egy kérődző tevén kívül két kecske, több kakas és egy kos tartózkodott. Nem csekély mintagazdaság erre felé.

Kora délelőtt egy reszkető tevehajcsár rohant be.

- Baluz! Vége Nemasz-Rumbának! Oda az oázis. Egy rumi katona eljött, és megöli a pálmákat.

Baluz felugrott, és a riadt állatok hangzavarától kísérvé rohant a szörnyített színhelyére.

Amit ott látott, attól kis híján meghalt... Allah nagy, és olykor gonosz csodákat művel. Az egyik pálma tetején kövér katona ül, mint valami ruhás majom, két fekete gömb lóg a fülére egy vaskarikáról. A pálma törzsébe nagy szögeket ver, ó, átkozott legyen. És a finom hajtásokat drótokkal görbítette, törte keresztül-kasul. A pálma koronája csupa huzal, és a másik pálmán ugyancsak szög és drót és fehér holmi, ami a fába szúrva feszíti a drótot...

A majmok remegve átkarolják egymást az egyik közeli fán, ijedten figyelik az eseményt, és az oázis döbrent lakossága szájtátva áll.

- Uram! - kiáltja az előjáró, de a köpcös rumi int, hogy hallgasson, és a nyaka alól egy kis fekete tölcsért húz a szájához:

- Halló! Halló!... - kiabálja. - Itt rádió Nemasz-Rumba és a mellékállomások. Bemondjuk a löversenyeredményeket, utána a londoni Savoy Hotel uszodájából hanglemezeket közvetítünk szerény jutalék fejében. Ismétlem: tizenegy óra húsz perc.

...A lakosság ekkor arcra borult és imádkozott. Baluz felszólt a fára.

- Mit művelsz itt, katona úr?

- Te vagy a törzs feje? - kérdezte gorombán.

- Ez nem törzs uram...

- És nem fej - mondta beleegyezően. - Ide hallgass! Azt a datolyapálmát ott ki kell vágni! Egy antennát állítunk fel helyébe.

- Uram...

- Csend - felveszi a hallgatót, és figyel. - Halló! Az összeköttetést felszereltem... Hopkins műszaki beszél a kettes pálma tetején... Tíz perc múlva közlöm őrnagy úrral, hogy hová küldjék az osztagot... Egy erdei megfigyelő van a közelben... Igenis...

Közben Baluz a csendőrökhöz szaladt. Kettő volt itt az arab goumier-k testületéből, e pillanatban mezítelenek és alszanak.

- Uraim! Ébredjétek! Rumi katona jött, és öli a pálmákat.

A káplár figyelmesen meghallgatta.

- Te bolond Baluz! Ez a sivatagban gyakorlatozó csapatok rádiója. Most ide is szerelnek vonalat, és Nemasz-Rumbának lesz rádiója.

- De uram, a rádión nem terem datolya, nem ad árnyékot. Nekünk jobb a pálma.

- Hiába mondd, mert ez olyan, mint az oltás. Ha nem hagyjátok csinálni, akkor sok katona jön, és mindenkit megvernek.

- Végünk van...

- Ezt akkor is mondtátok, amikor mindenkiből kiszivattyúztak egy kis üveggel vért. Most felöltözök és odamegyek, de észnél legyetek, mert nem jó, amikor egy katona helyett ötven jön, és gépfegyvert is hoznak.

Baluz rohan a fához. A nép közben elszéledt, és néhány hegyes karóval tért vissza. A katona kis szöveget vett ki az ajkai közül és a fába verte, közben dúdolt.

- Mindenki takarodjon a kunyhóba - ordította Baluz. - Ne merjétek a katona urat bántani, mert akkor gépfegyverrel jönnek.

- És ágyúval - jegyezte meg mosolyogva a köpcös. - Itt áll a két hadosztály az őserdőben.

A lakosság eltisztult.

A katona füttyörészve lejött a fáról, a legszebb pálmához ment, szakértelemmel végignézte a törzset, azután elővett a zsebéből egy félméteres vaséket és a kéregre illesztette.

- Uram - nyöszörögte Baluz -, miért éppen Nemasz-Rumbában csinálnak a pálmákból rádiófát?

- Mert az örvezető egy disznó. Sumbi oázist kellett volna szerelni, de azok megvesztegették az örvezetőt, pénzt adtak, ennivalót és tevéket, hogy gyorsan továbbjusson. Mert van ilyen aljas, megvesztegethető ember is...

- És... téged... uram, nem lehet megvesztegetni?...

A köpcös szeme villant egyet, és szembefordult Baluzzal.

- Azt próbáld meg!!

- É... én nem tettem még ilyet...

- Mindegy. Azért csak próbáld meg. Menni fog.

És ment. Volt némi készpénz is itt, ennivaló, teve...

- Jól van... Akkor továbbmegyünk. Csak katonás búcsúzkodást kérek.

- Az milyen?

- Meghajolsz kelet felé, és a rádiósnak pálinkát adsz...

- Érdekes... - felelte zavartan. - És mi történik azzal, aki nem ad pálinkát?

- Úgyszólván semmi. Hozzávágna egy vödröt, meg ilyen... De megölni nem szabad.

Baluz elsietett, és egy fél liter pálinkával tért vissza, amit a katona egy hajtásra kiivott.

- Nagyon jó. Nem is kell több kóstolót adni. Ennél maradok. - mondta, és megrugdosta az előljárót.

Azután jött a csendőr.

- Mit kíván?

- Ezt a rádiót kellett volna felszerelni. Egy másik műszakival jöttem, ő az erdőben várja, hogy meglegyen az összeköttetés.

A csendőr figyelmesen nézte a huzalok zagyva hálózatát. Ismerte az ilyesmit.

- Én mit tegyek, uram? - ajánlkozott a csendőr szolgálatra.

- Énekelj el velem együtt, hogy „*Párizs, tiéd a szívem!*”

Néhány hangtól eltekintve, a dalt aránylag rövid idő alatt megtanulta az őrmester, de mivel oktatás közben szintén részeg lett, ő is belerúgott néhányszor az előljáróba.

Később megérkezett a műszaki katona társa, és ez is nagyon jókedvű volt, bár a törzselöljárt ő is sokat rugdosta.

Ez, úgy látszik, szokásba jött.

Azután ittak és énekeltek hajnalig.

Allah nagy...

2.

Hajnalban gyors ügetéssel igyekeztünk tovább, hogy a nagy forróság beállta előtt sokat haladjunk.

Tevén folytattuk az utat. Négy tevét kaptunk a rémült lakosságtól.

Tuskó olykor énekelt, Senki olykor fejbe vágta.

- Mi volt? - kérdezte.

- Rizses hús és pálinka.

Kissé nehéz volt Tuskó Hopkinsszal beszélgetni, mert lépten-nyomon énekelt. Minek iszik az olyan ember, aki nem bírja a szeszt? Énekel és nevet.

- Beszélj! Mi volt? Köröznek?

Alig bírt felelni a nevetéstől, csak integetett, míg végül kinyögte:

- Végünk!

- Te, én lelöklek a tevéről... És téged is...

Ez nekem szólt. Eszembe jutott a szép párizsi nóta, és harsányan daloltam. De ez a Senki Alfonz olyan ideges. Pedig hát igazán nincs ebben semmi. Az ember dalolgat a Szaharában. És ha eszembe jutott a kecskeszakállas előljáró, hát nevettem. Komikus figura...

Végül is, amikor Senki Alfonz már revolverrel hadonászott az orrunk előtt, elmondunk nagyjából mindent. A csendőröknél már láttunk egy jelentést, amivel ezek nem sokat törődtek, hogy valahol az őserdőben hihetetlenül vakmerő támadás történt. Három fogoly szökevény lefegyverzett egy szakasz legionáriust, és elszökött a főszerelésük nagy részével. Húszezer frank jutalom annak, aki élve vagy halva kézre keríti az elvetemült frátereket. A jelek szerint a sivatag felé menekültek... Különös ismertetőjel: egy hölgy is van a társaságukban.

- Ez súlyossá teszi a helyzetet - mondja Senki Alfonz.

- Reménytelenül - sóhajtott Yvonne.

- Remény mindig van - vigasztalta igen kevés meggyőződéssel a lányt Senki Alfonz.

Közben a nap közeledett a pályáján a déli magassághoz, és a perzselő hőség elviselhetetlen lett. Szemünket kízóan ingerelte a sárga por visszfénye. És végig sehol egy folt, amely változna. Egyforma kékesfehér ég, a látóhatárig vonuló drapp színű hullámok és a nap rekkenő, gyilkos, sárgás izzása. Egy homokdomb árnyékában megpihentünk. Kítettük az iránytűt és a térképet.

- Most körülbelül itt vagyunk, tíz mérföldre Nemasz-Rumbától - mutatta a térképen Senki Alfonz. - Ha keményen haladunk, reggelre elérhetjük Azumbart... Itt majd ismét kitalálunk valamit, hogy vizet és élelmet szerezzünk.

- De ebben az oázisban már elfogják azt, aki bemegy maguk közül.

- Majd talán éjjel... valahogy...

Hallgattunk. Nem sok remény van arra, hogy átjussunk Azumbaron. Elkerülni nem lehet. Víz kell, és élelem...

- Itt északra egy oázis van helyőrséggel - magyarázza kitérően Senki Alfonz. - Bu Gabendi-erőd. Ezt kikerüljük, és Colomb-Bécharnál már vasút van.

- Csak nem akarsz az Afrikai Vasúttal menni? - ámuldozott Hopkins.

- Nem bírjuk másképp - és egy gyors pillantást vetett a lányra. - Az Atlaszon is át kell mennünk. Majd megkíséreljük okosan... Elég erős, Yvonne?

- Ó, teljesen jól vagyok.

- Akkor továbbmegyünk. Jobb, ha a déli hőségben haladunk. Nehezebb, de az üldözők éppen ilyenkor pihennek.

És a 60 fok feletti gyilkos napon ügettünk tovább.

Most már egyre óvatosabbak voltunk. Senki Alfonz állandóan előttünk járt, Tuskó kissé elmaradt. Négytagú karavánunk, mint valami előírászerű menetoszlop, elő- és utóvéddel folytatta az utat. Miután én középen voltam, beszélgethettem Yvonne-nal.

- Ismerem a barátomhoz írt levelét - mondtam velem született megnyerő szerénységgel.

- Igen? Akkor nagyon kétségbeesett állapotban voltam...

- El tudom képzelni, végre is művész vagyok, akiben sok a megértés.

- Igazán? Valamilyen hangszerrel játszik?

Tessék? Ez megint valami leplezése az érzelemnek?

- Kedves Yvonne, felesleges, hogy érzelmeit leplezze - mondtam azzal a szárnyaló egyszerűséggel, amit kollégáim csevegésnek neveznek műveikben. - Nekem Senki Alfonz megmutatta az ön második levelét is.

- De hiszen én csak egy levelet írtam azon kívül, amit Thorze-nak címeztem.

- Bocsánat, de talán nem jól emlékszik... Egy második levelet is írt Senki Alfonznak, amelyben rólam tesz említést... A művemről...

- Igen... igen... Mit is festett, Mr. Fowler?

- Én író vagyok! Azt hittem, hogy ön tudja ezt, Yvonne!

Csodálkozó kerek szemmel nézett rám.

- Nem. Igazán nem tudtam.

Ördög és pokol! Éppen azon voltam, hogy Senki Alfonzhoz rúgtassak kérdőre vonni, amikor Hopkins nagyot kiáltott, lehasaltatta a tevét, és ő is a homokba dőlt. Nyomban követtük példáját. Valamit láthatott. Idegesen hasaltunk a porban tevéink mellett.

A távoli dombok mögül most előtűnt egy csapat szpáhi. Gyorsan, elszórt rajvonalba ügettek, a vezetőjük távcsővel kutatta a Szaharát.

Ezek bennünket keresnek...

De elég mesze voltak, és idejében észrevette őket Hopkins. Megúsztuk. Amikor az utolsó szpáhi is eltűnt, Senki Alfonz azonnal nyeregbe ült.

- Siessetek! Most nagyon gyorsan nyargalunk egy órát, hogy mire ez a csapat visszaér, mi már túl legyünk a látóhatáron.

- Helyes.

Őrjítő iramban erőszakoltuk a tevéket, majdnem egy teljes óráig. Egyszer csak Yvonne előredőlt a nyeregben.

- Állj!

Hopkins még idejében elkapta, különben lezuhan. Elájult... Csoda, hogy eddig bírta. De már túl voltunk a csapat visszatérő útján. A leány alétlan végigdőlt a porban. Dörzsöltük a kezét, lábát, rumot töltöttünk a szájába és nem takarékoskodtunk a maradék vízzel, borogatást kötöttünk a fejére. Vagy lesz mód, ellátni magunkat Azumbarnál, vagy úgyis vége. De Azumbar még messze van, és igen kevés víz maradt.

- Fiúk. A délután folyamán egy-egy korty jut rátok - mondta Senki Alfonz, miközben a leány aludt. - Ezt a teljes kulacsot Yvonne-nak tartalékoljuk. Nehéz lesz, de majd csak kibírjuk.

- És te?

- Én majd bírom víz nélkül is.

- Ezt kikérjük magunknak - ordította Tuskó Hopkins. - Itt nem lehet hencegni! Te sem vagy több, mint mi! Vedd tudomásul!

- De ha nekem nem kell víz!

- Akkor a te részedet a homokba öntjük - dühösködött a köpcös.

- Én meg nem iszom, az biztos - mondtam mérgesen.

Így aztán ő is kapott a vízből. Hamar elfogyott. Yvonne-nak fogalma sem volt róla, hogy már csak az üres kulacsot emeljük a szánkhoz a hőségben, mert nem akarjuk, hogy rájöjjön az igazságra. Pokolian szenvedtünk, de a leánynak még egy teljes fél liter vize volt, amikor feltűnt a távolban Azumbar oázis barátságos, sötétzöld pálmafoltja.

Már alig suttoztunk, mert bedagadt a torkunk, és felhasadozott a nyelvünk. De azért időnként a szájunkhoz emeltük az üres kulacsot.

- Este letáborozunk itt - mondta idegenszerű, érdes hangon Senki Alfonz.

A leány frissen leugrott, de mi kissé lassan kászálódunk, és a kulacsom véletlenül leesett, de úgy, hogy elgurult a teteje.

- A víz... - kiáltott Yvonne, és utánakapott.

De csodálkozva látta, hogy semmi sem ömlik a porba... Tágra nyílt szemmel felemelte a kulacsot. Mi nem mertünk egymásra nézni. Bedugta az ujját, és megtapogatta a zománcot. Persze csontszáraz volt. Ránk nézett azzal a meleg, szomorú pillantásával. A szeme lassan átnedvedett.

- Maguk... nekem adták... az egész... vizet?

- Hát ez csak annyiban - mondtam. - Hm... Ugyanis...

Nem jutott eszembe semmi...

Megfogta két kézzel a kezemet. Úgy nézett.

- Ezt hogy lehet leróni valaha... amit maguk tesznek értem?... - Senki Alfonz egy tevenyereggel babrált, és Hopkins valami olyasmit morgott, hogy majd alkalmilag benyújtjuk a számlát, és dühösnek látszott, de Yvonne odament hozzá és megfogta a gondozatlan, borostás arcát:

- Maga igazi lovag és testőr, akármit morog.

- Ezt kikérem magamnak, ezekkel a testőrökkel folyton! - kiáltotta. De Yvonne megcsókolta hirtelen, mire a köpcös tűzpiros lett, és csuklani kezdett zavarában.

Tizenegyedik fejezet

1.

Este valahogy be kellett osonni az oázisba. Most nem került sor „fej vagy írás”-ra. Nemasz-Rumbánál Tuskó Hopkins vállalta a nagy kockázatot, tehát rajtunk a sor. Senki Alfonz meg én tesszük majd tiszteletünket. Hopkins ezt először igen erélyesen „kikérte magának” (egyszer s mindenkorra), de azután mégiscsak belenyugodott.

Yvonne odajött, és megölelt engem.

- Vigyázzanak...

- Erre most nincs időnk! - mondta Senki Alfonz. - Gyerünk!

Megnéztem, hogy rendben van-e a revolverem. Ezalatt Senki megcsókolta Yvonne kezét. Egy teljes percig tartott a jelenet, és a leány végigsimított a hajján.

Hohó! Erre van időnk?!

Amikor az oázis felé mentünk, szóvá tettem a dolgot.

- Mondd... mit meséltél te nekem Mansonban Yvonne-ról meg egy levélről, amiben rólam írsz?

- Hogy én?... Tessék?

- Azt mondja, hogy csak egy levelet írt neked.

- Igazán? - kérdezi meglepett csodálkozással. - Nahát, ezek a nők!

- Beszélj nyíltan. Becsaptál? Rászedted a barátodat?

- Ostoba vagy! Azt hiszed, Yvonne az a fajtájú leány, aki első pillanatban beismeri, hogy érdekléd őt?

- Micsoda?

- Író létedre tudnod kellene, hogy az úri hölgyek mennyire tartózkodók.

Író létemre ezt természetesen jól tudtam...

- Azt képzeled, hogy azonnal bevallja szerelmét és a nyakadba borul? Tudd meg, hogy ma délután heves szemrehányásokkal illetett, mert kifecsegtem féltett titkát.

- Igazán?

- Igen! Nem szép tőled, hogy ezt a vallomását ilyen indiszkrétan firtattad.

Szégyelltem, hogy mindezt Senki Alfonztól kellett hallanom. Magamtól is rájöhettem volna. Ilyesmit egy írónak tudnia kell.

- Gondolod, hogy kacérkodik velem?

- Azt nem. De szeretne kiismerni, mielőtt a szívébe fogad.

- De mintha veled olyan kedveskedő volna...

- Szép kis író vagy, még sohasem hallottad hogy egy nő féltékeny akarja tenni, akit szeretsz? Ha engem szeretne, akkor hozzád volna kedves.

Ez igazán kézenfekvő.

- Most már hasaljunk le - ajánlja Senki Alfonz. - Nagyon közel vagyunk.

A sivatag éjszakai csendjét csak az oázis körül ólalkodó hiénák undok sikoltozása verte fel, amint itt is, ott is előtűntek, kettesével, hármásával ügetve. Azumbarban, úgy látszott, minden csendes. Valahol egy müezzin üvölti az éjféli szúrát. Elérjük kúszva az első sárputrit. Óvatosan, a falhoz lapulva megyünk tovább. A szomszédos kunyhó előtt egy arab ül, és mormol valamit. Egyhangúan folyton mormol, és időnként arcra borul.

- Te... - súgja a spanyol. - Itt halott van a házban.

- Na és?

- Akkor lehetne valamit csinálni... De biztosat kell tudni.

Belestünk az oldalablakon. Mécs lógott a tetőtartó gerendáról, és az asztalon egy koporsó feküdt...

- Várj... - csak ennyit mondott, és szokása szerint nyomban cselekedett. Bemászott az ablakon. Én a falhoz lapulva, a kunyhó másik falába vágott ajtót figyeltem. Az ajtó előtt ült az arab, és imádkozott. Ha megfordul, hogy a házba menjen, akkor leütöm. De ez vén ember volt, és Senki Alfonz kisebb zajt üt, mint egy lopódzó macska. Néhány perc múlva valaki megérintette a vállamat. Egy burnuszos állt mögöttem! Már éppen ütni készültem, amikor a halovány éjszakai világitásnál felismertem Senki Alfonzt.

- Mi ez?

- A halott burnusza - mondta.

Az elmondottak után nem hihetik, hogy sok csillapítószerrel használtam életemben idegesség ellen, de most megborzadtam.

-Remélem - súgja Senki Alfonz -, nem nyitják ki többé a koporsót, és azt is remélem, hogy nem volt fertőző beteg a néhai. De ha pestises lett volna, akkor sem volt más választásom.

- Mit remélsz ettől?

- Látod ott azt a kis zászlót? Az a csendőrség. Onnan szerzünk mindent, ami kell. Hasalj le, és várj.

Otthagytam. Mit tehettem volna mást? Lefeküdtem a földre. A spanyol kopogott a zászlós kunyhó ablakán. Rövidesen megjelent a csendőr.

- Uram! - siránkozott Senki valami furcsa arab tájszólással. - Hat mérföldet futottam idáig... Az egész karavánt leölték... Azt hiszem, senki sem él rajtam kívül... én halottnak tettem magamat és addig feküdtem, amíg eltűntek a rablók a messzeségben.

- Hej, Baldur! Razim! - kiabál hátra az arab csendőr, azután Senkihez fordul: - Kik voltak a rablók?

- Beduinok... Én félvér vagyok, de a többi mind arab, akit leöltek...

Közben kijött a másik két csendőr álmosan.

- Támadás történt a sivatagban... Baldur, te velem jössz... Hol van az a hely?

- Hat mérföld innen keletre... a Wadinál...

- Tudom már.

Két arab csendőr ellátta magát élelemmel és vízzel. Tevére kapott, és elvágtatott kelet felé, a Wadihoz, amit Senki Alfonz a térképen látott, hogy megnézzék, él-e még valaki a karaván lemészárolt tagjai közül. A rablóktól nem kellett tartaniuk, mert ezek sohasem térnek vissza a végrehajtott támadás színhelyére, ahol a holtak lelkei tanyáznak.

- Honnan jöttetek? - kérdezte a hátrahagyott csendőr.

- Timbuktuból - feleli Senki. - Ó, uram, adj nekem egy pohár vizet, és hagyj lepihenni.

- Gyere be. Kaphatsz vizet odabenn, és egy pokrócot is.

Bementek a házba.

Gyorsan utánuk siettem. Mire beléptem, Senki Alfonz már kötözte az alélt goumier-t.

- Siessünk - mondta.

- Miért? A két csendőr hajnalig nyargal oda, és délután lesz, mire visszatérnek.

- De addig messze akarok jutni. Szedj össze, ami élelmet találsz, és tölts meg két tömlőt vízzel.

- Nézd!

Meglepetten mutattam egy sárga újságra. Az első oldalon rólunk volt szó. Ott áll a nevem, hatalmas betűkkel. De nem mint írótl említettek.

Vagy tíz nagy cím volt a hír felett:

„HÁROM EMBER A GYARMATI HADSEREG ELLEN”

„A MŰSZAKI OSZTAG VAKMERŐ TÁMADÓIT NEM SIKERÜLT ELFOGNI!”

„NEMASZ-RUMBÁNÁL PÉLDÁTLAN SZÉLHÁMOSSÁGGAL
FELSZERELTÉK MAGUKAT!”

„HÁROM KÉPVISELŐ INTERPELLÁCIÓT JEGYZETT BE!”

„HÚSZEZER FRANK JUTALOM A KÉZREKERÍTŐNEK!”

„ELFOGTÁK ŐKET?”...

Ijedten olvasni kezdtem. Szent Isten! Csak nem fogtak el bennünket? De nem... Megnyugodva értesültem, hogy ez még nem történt meg. De a hírlap olyan gúnyos hangon írt a gyarmati hadseregről, amely három kalandorral szemben szinte tehetetlen, hogy nagyon elkeseríthette a szaharai karhatalom illetékeseit.

Hát ilyen port vert fel az ügy. Még a gyarmatügyi miniszter is nyilatkozott. Hogy nem nyilatkozhat addig, amíg a vizsgálat anyagát várja. Valami recseg...

- Mit csinálsz? - kérdezem.

- A rádiót összetörtem. Van leadójuk. Ez már különb oázis, mint Nemasz-Rumba.

- Azt elhiszem - mondom. - Itt a csendőrök rumot is isznak.

És eltettem az üveget.

Senki Alfonz ruhaneműket, fegyvert és mindenfélét kötött egy batyuba.

- Gyerünk! Eredj előre! Én még körülnézek - mondta Senki -, de nem akarom, hogy a leány és Hopkins aggódjanak, azután a köpcös szomjas lehet.

A ház mögött kiegészítettem a holmit, két tömlő vízzel, felraktam mindent a tevére, és a sűrű felé vezettem az oázisból. Rövidesen ott voltam a táborhelyünkön. Tuskónak még a tevéről nyújtottam a rumot. Fél üveggel azonnal felhajtott.

- Ez kissé megnyugtat - mondta elégedetten.

Yvonne görcsösen megragadta a karomat.

Hát mégis szeret!

- Hol a barátja? - kérdezte izgatottan.

Csakugyan úgy tesz, mintha Senki Alfonz érdekelné.

- Semmi baj, azonnal itt lesz!

- Hol szereztétek a tevét? - kérdezte Hopkins.

- Kidoboltattuk éjjel, hogy akinek eladó tevéje van, az jelentkezzen, mert szökött legionáriusok érkeztek.

- Hülye!

Elhallgattunk. Az oázis felől egy tevé alak közeledett, és több teve követte. Bizonyára ő az... De nem! Gomb csillan a sötétben!

Egy goumier közeledett!

2.

Hopkins és én egyszerre rántottuk elő pisztolyunkat.

- Lehasalni! - kiáltja Yvonne-nak a köpcös.

De a lány felsikolt:

- Ő az... Tegyétek le a fegyvert! Ő az... Igen... Ő...

Most már mi is felismertük. Senki Alfonz volt a goumier!

- Hahó!

Egyenesen Yvonne-hoz rohan, amikor leugrik a tevéről. Mind a két kezét megcsókolja. Yvonne nevet, és a könnyei jönnek, igazán jólelkű leány.

- Ezt honnan szedted? - kérdezi Tuskó Hopkins az egyenruhára.

- Levetkőztettem a goumier-t, mielőtt a takarmányverembe tettem.

- És most?

- Ha előbb jutunk Timbak oázisba, mint Azumbarból az átutazásunk híre, akkor remélek.

- Könnyen lehet. Délben érnek vissza, és nem jó a rádiójuk. Ha reggel elmennek a legközelebbi oázisba az üzenetet leadni, az legalább két nap!

- Én is ebben bízom. Jöjjön, Yvonne! Csüggedt vagy bízik?

- Egyiket sem. Csak azt tudom, hogy maga mellett a pokoltól sem félek... Illetve maguk mellett.

Bizonyára kizárólag rám értette ezt, de nem akarta megbántani őket. Finom lélek.

Napszálltáig pihentünk a sivatagban. Éspedig „légelhárító táborozással”. Senki Alfonz szabadalma a sűrűn feltűnő vadászgépek ellen, amelyek bennünket keresnek, és rádióösszeköttetést tartanak fenn az üldöző csapatokkal. A „légelhárító táborozás” így történik: Leterítünk magunkra egy ponyvát, amelyet vastagon beszórunk sivatagi porral. Ugyanígy teszünk a tevékkel. Kissé kényelmetlen, de amikor alacsonyan felettünk elbúg egy repülőgép, olyankor nyugodtak vagyunk. A pilóta csak sárga homokot lát. Éjszaka azután örületes vágatásban tovább. Két vezető-tevénk volt, és így folyton kicserélhettük a kimerült állatokat. A víz és az élelem bőségesen kitartott.

Versenyfutás egy csendőrrel, aki valamire útban van, hogy rádióhírt adjon le rólunk. Yvonne-t, akármilyen erős leány volt, az út alaposan megviselte. Nem szokta meg, hogy így vágatasson, de most tartania kellett magát.

- Csak egy kicsit még - suttogta Senki Alfonz.

- Még... bírom... - lihegte félig ájultan.

Az utolsó mérföldet úgy tettük meg, hogy kétoldalt támogattuk a nyeregben, ha megbillent.

De másnap hajnalra feltűnt Timbak. Yvonne-t leemeltük a nyeregből. Végigfektettük, és az arcát mostuk. Ettől magához tért kissé, de teljesen kimerült.

- És most?

- Elsősorban lekefélem magamat - felelte Alfonz. Kiderült, hogy ruhakefét is hozott a csendőrtől, akit elhelyezett a takarmányveremben. Ritka szép szál csendőr volt ez a Senki Alfonz. Még tán én sem lettem volna különb az egyenruhában.

- Most veszélyes játékba fogunk. Minden attól függ, hogy mikor tért vissza, és mennyi ideig tartott, amíg a két csendőr rádióhoz jutott.

- Beszélj.

- Üljetek le. Yvonne, igyon néhány csepp rumot, és figyeljen.

Senki Alfonz elmondta a tervet, és mi szótlánul ültünk sokáig.

Ez volt a legkockázatosabb terv, amelyet valaha megkíséreltek ebben a világrészben.

3.

Timbak oázisban nagy szenzációra virradt a lakosság. Hajnalban megjelent egy szép szál goumier, és megkötözve vezette a három szökevényt, akik már napok óta izgalomban tartották a világrészt.

Micsoda szerencsés fickó!

A kimerült legionárius szökevények megadták magukat. Önként jelentkeztek a portyázó útját végző sivatagi csendőrnél. Most megtörtén, szomorúan ülnek a csendőrtanyán, ahol Timbak öttagú helyőrsége teljesít állandó szolgálatot.

Az egyik szökevény még fiatal suhanc, a másik a körözüvényekből unalomig ismert, köpcös kis ember, a harmadik okos, csinos arcú fogoly (az írókat annyira jellemző, felhős mélabúval a homlokán).

Az oázis népe, húszfőnyi arab lakosság, odacsődül az ablakhoz. A híres szökevények csendben, szomorúan ülnek.

A köpcös megtörtén fordul a káplárhoz, pálinkát kér, és valami szivart, Isten nevében.

Adnak neki, hiszen nem haragszik itt rájuk senki, szegény bolond legionáriusok, lesz nekik úgylis nemulass az erődben.

- Szerencsés fickó vagy - mondja a helybeli kövér csendőr jóképű kollégájának, aki a szökevényeket hozta. - Hol van a leány, aki a körözvényben szerepel?

- Azt mondják, meghalt két nappal ezelőtt.

- No, az nem csoda! Hát ezt jól kifogtad!

- Eh! Lehet egyszer húszezer frankja a szegény csendőrnek is... Igyatok, fiúk! Van itt vendéglő?

Egy lóarcú beduin jelentkezik az ablakból.

- Én vagyok a vendéglő, rumi urak. Van a sátramban egy kosaras üveg ráki nevű pálinkával...

- Ide vele...

- Addig lépj érintkezésbe Aut-Aurir helyőrséggel - mondja az egyik csendőr társának, a kövér őrmesternek.

- Igaz. Parancsunk van, hogy minden adatot a szökevényekről jelenteni kell a legközelebbi erődnek.

Közben a köpcös a másik helybeli csendőrhöz fordul, és valami enivalót kér (ha Istent ismernek), de elkínzott sóhajtással hozzátette, hogy hideg juhhúst nem eszik.

Adnak szegénynek. Majd Aut-Aurirban megjelen a böjtje...

- Itt a pálinka! - kiáltotta a vendéglős, aki olyan volt, mint egy ló.

- Igyunk, sergent - biztatja kollégáit a szerencsés.

Azután közölték az erőddel, hogy a három szökevényt egy csendőr megkötözve behozta Timbakba. Az erőd parancsnoka gratulált, és elrendelte, hogy azonnal indítsák útnak megkötözve a foglyokat. Ha sietnek, estére odaérnek.

A foglyok megtörtén ülnek. Hallják a beszélgetést, nem szólnak.

...A köpcös Isten nevében egy napilapért könyörög, de az őrmester sürgetve kiabál:

- Gyerünk! Gyerünk! Előre!

Azonnal tevére szálltak, és az alaposan megkötözött foglyokkal indul a menet. A szerencsés csendőrön kívül a kövér őrmester és két közlegény kíséri a rabokat.

A lakosság ünnepli őket, és kendőket lobogtat.

Az üveg pálinkát megvették a vendéglőstől, aki egészen olyan volt, mint egy ló.

Pokoli hőség volt, de a csendőrök vidáman beszélgettek! Nagy nap ez! Még ittak is néhány pohárral útközben, és az őrmester egy operaáriát énekelt különleges baritonján.

A köpcös Isten nevében kérte, hogy ezt ne tegye.

- Kutya egy forráság - mondja az egyik. - Nem csoda, hogy a leány meghalt.

Nem is sejtette, hogy az egyik megkötözött rab ott mögötte a leány. Yvonne helyettesítette Senki Alfonzot.

- Pihenjünk egy órát - mondta a szerencsés goumier -, legalább amíg a dél elmúlik.

- Sietni kell - jegyzi meg kevés szigorral a káplár.

- Eh! Délben még a katonák se menetelnek.

Leszálltunk a tevékről. Senki Alfonz, a „szerencsés” portyázó hozta a pálinkásüveget, és amíg a három csendőr elfordult, beleöntött egy keveset a szúnyogcsípés ellen használt ammóniából. Pedig a ráki úgyis elég erős ital.

Táborozás közben azután ettek, és bőségesen itták a pálinkát. Csak Senki Alfonz töltötte ügyesen a porba az övét.

...Este a három goumier jelentkezett Aut-Aurirban az erőd parancsnokánál. Ott volt a három szökevény is. Aléltan hortyogtak. Egyiküknek a szája habzott.

- Így találtam rájuk, mon commandant - jelentette a káplár. - Valószínűleg csak pálinkájuk volt már, és kínzó szomjúságukban kiitták.

Átadta a foglyok iratait. Minden egyezett. A három szökevény Igoriból!

A katonarvos szerint alkohol- vagy más mérgezésük van. Legalább huszonnégy óra, amíg kihallgathatják őket.

- Derék legények vagytok! Ez a három ember sok gondot okozott nekünk - mondta a parancsnok.

Megvendégelték a három csendőrt. Még a tevékre felügyelő sápadt kölyöknek is adtak vacsorát. Azután kifizették a jutalmat nekik, 20 000 frankot, és a csendőrök sietve elindultak vissza Timbak felé.

Egy dombhajlás mögött, de ezt már nem láthatták az erődből, a csendőrök leszálltak a tevéről, és táncra perdültek.

Ilyen még nem volt a Szaharában!

Körbetáncoltak, nevetgéltek, ölelgették egymást, sőt a tevehajcsárt is, és ugrándoztak, mint a bakkecskék.

Azután nyeregbe ültek, és sebes galoppban nekivágtak a sivatagnak.

4.

Huszonnégy óráig nem keresnek, az biztos. Addig a részeg csendőrök, akiket saját ruháinkban kiszolgáltattunk az erődnek, aludni fognak.

Sebesen ügettünk. Legalább Colomb-Bécharon, az első jelentékeny helységen túl legyünk, úgyszólván elláthassuk magunkat mindennel.

De a fáradt tevék egyre kevésbé bírták az iramot. Kelet felé már látszott a töltés, ott vezet a szaharai műút, amely valahol az Atlasz lejtői mentén beletorkollik a Nagy Karaván útba, és a Szahara-vasút mellett folytatódik észak felé.

Senki Alfonz hosszan néz a távolba.

- Gyerünk - mondja azután. - Ott közeledik valami délről.

Amilyen gyorsan a fáradt tevéktől csak tellett, már nyargaltunk. Amikor felértünk a töltésre, már látszott, hogy egy túrakocsi rohan az úton messziről.

A vezető egyszer csak észreveszi, hogy három goumier áll az autó útjába. Ősz angol úr ül a kormány mellett. Stoppol.

- Mit akarnak?

- Egy rablót üldözünk! A törvény nevében lefoglaljuk a kocsiját. Colomb-Bécharban visszakapja a csendőrségen.

- De kérem, én lord Geoffrey vagyok...

- Mindegy, hogy kicsoda. Ez törvény. Egy másodpercig sem várunk tovább.

Most megjelent az ifjú tevehajcsár is a töltésen. Az angol tétova mozdulatot tett az indító felé, de az „örmester” revolvvert rántott:

- Ha begyújt, sir, nyomban lelövöm.

- Yes. Akkor hát vegyék át az autót.

- De ön kiszáll.

- Mi?... Hát hogy jutok Colomb-Bécharba?

- Öt teve áll rendelkezésére a töltés mellett, de egy pillanat sem. Üldözünk valakit, és drága az idő.

A lord kiszállt, és a tevékhez ment...

Legnagyobb csodálkozására a hajcsárfiú is beült az autóba, és a csendőrökkel együtt elrobogott.

- Most mi lesz? - kérdeztük szinte egyszerre Senki Alfonztól.

- Meglátjuk, csak legyünk túl Colomb-Bécharon, mielőtt a helyettünk elfogott goumier-k magukhoz térnek.

Akármilyen bajban voltunk, és akármilyen pácban ültünk itt azzal a tudattal, hogy a pár óras szünet után újult erővel, még dühödtebb hajtóvadászat indul meg: mégis büszkén robogtunk szembe a bajjal! Hány ember jutott volna el idáig a Kongótól?! Annyi üldöző repülőgép, katonaság, csendőrség és a sivatag minden veszélyén keresztül?

Délután már fogytán volt a benzin, de talán elég lesz...

A benzinóra alig nulla felett állt.

Távol fehér, elszórt házak, zöld pálmakoronák foltja között: Colomb-Béchar! A város mögött egy dombon az erőd. Ha Timbaktól világgá kürtölték, hogy elfogták a három szökevényt, ami valószínű, akkor itt senki sem törődik velünk.

Úgy állt meg hirtelen fékezéssel a kocsí, hogy előreborultunk. Egy rongyos, polgári ruhás arab mellett stopoltunk.

- Hé! Hol van itt benzinkút?

- A város előtt. Ott, túl azon az aluljárón. Csak kiabálj uram, mert süket a benzines.

- Köszönöm.

Továbbrohantunk, bár a motorház furcsán zörömbölt, és félő volt, hogy besül a dugattyú, mert olajat alig jelzett az óra. De elértük még szerencsésen a tankot. Senki Alfonz olyant ordított, hogy oroszlánnak vélhették volna.

- Kezelő! Hej!

Ősz anyóka jött elő. Irtózatos üvöltözés után elegendő benzint és olajat vettünk, azután tovább...

Csak előre!

- Épp elég nyomot hagyunk magunk mögött... Mi lesz, ha megint köröznek? - kérdeztem.

Hopkins vállat vont, és nyelvével a szája sarkába irányította túrhetetlen szagú szivarját.

- Akkor megint szerzünk három foglyot. Ilyesmi egy ideig megnyugtatja őket, és lassan szép pénzt gyűjthetünk.

Yvonne nem szólt semmit. Senki Alfonz mellett ült elől, és időnként feje odahanyatlott a spanyol vállára.

Még fáradtan is leplezni akarta érzelmeit.

...Most! Beértünk Colomb-Bécharba! A város még forgalmas. Este nyolc óra lehet. Ha Timbaktól megjött az értesítés, akkor az autóban ülő három goumier-t hamar lefűlelik. De nem jöhetett. A megmérgezett timbaki csendőrök még mélyen alszanak celláikban. Most gyorsan át a városon...

Yvonne elájul.

Stop.

- Kiszállni! - mondja Senki Alfonz, és megállítja a kocsit.

- Gondolod?

- Eh! Pihenünk akárhogy is. Egy óra időnk talán még van.

Az autón érkező három goumier nagy feltűnést keltett. Rövidesen jött egy csendőr.

- Mi van?

- A sivatagban találtuk az autót - mondja Senki Alfonz. - Ez a suhanc volt mellette. Azt mondja, lord Goeffrey tulajdona. A lord otthagya, hogy a kölyök őrizze, és elment a puskájával. Nem tért vissza reggel óta. A fiúnak azt mondta, hogy Ain-Szefrából érkezett a kocsin.

- Hm... Kellemetlen. Öt napja sincs, hogy erre áthaladt a lord. Jó barátja a kormányzónak.

- Kutattuk a környéken, de sehol sem akadtunk nyomára. Vízet nem vitt magával, tehát baj érte, az bizonyos.

- Mit akarsz csinálni? - kérdezte a „kolléga”.

- Bevisszük a kocsit Ain-Szefrába.

A fogadóban Yvonne lefeküdt egy szobában. Enni sem bírt a kimerültségtől. Mi vacsoráztunk az ivóban. Tempósan, nyugodtan, ahogy a csendőrök szoktak.

Senki Alfonz a világosság elé tartotta a poharát, olyan ráérősen ivott.

Hopkins visszaküldte a húst, hogy jobban süssék ki. Én egy napilapot kértem. Ez állt a címlapon:

„Elfogták a három szökevényt!

A példátlanul ügyes kalandorok az egész hadsereget az orránál fogva vezették.

Ki felelős a blamázsért?”

A cikkből kiderült, hogy a sajtó napok óta kizárólag velünk foglalkozik. Az emberek fogadásokat kötnek. A nép titokban a mi oldalunkon van. Imponál a három elszánt ember. A gyarmatügyi miniszter pozíciója megingott, számos áthelyezés, egy párizsi mulatóban kuplét énekelnek rólunk. Ez az igazi sláger.

Hát még ha tudnák, hogy itt vacsorázunk!

Új jelentés:

„*De Surenne márki a marokkói főhadiszálláson.*”

- Neki adjuk át a levelet - mondja Senki Alfonz.

Most öt katona jön be. Legionáriusok. Hangosan beszélnek, bort rendelnek. Közöttük egy tőmzsi, bajuszos egyén.

- Azt mondom barátaim, hogy ez a három ember legény a talpán - mondja az egyik.

- Bár elsöktek volna! Én szívből kívánom! Ilyenek megérdemlik!

- A Kongótól Timbakig jönni! Lefegyverezni egy osztagot! Kézitusában... Becsapni fél Afrikát!

- Azt mondom neked, Thorze, hogy a jó katona nem szökik meg.

5.

Thorze!

Tuskó Hopkinsnak kidülled a szeme. Ez a 71-es! Aki helyett szolgál!

Senki Alfonz megfogja a karjánál, mert a köpcös felemelkedett.

- Pszt! Maradj ülve! Őrült! Most többről van szó.

A katonák tovább beszéltek. Az angolbajuszos, úgy látszik, ez volt Thorze, ellenkezett.

- Nincs igazad! Én is szökevény voltam valamikor, és mégis jó katona vagyok! Kitüntettek Szudánban. Legutóbb, amikor még az I. századnál szolgáltam, Padomirban is kitüntettek. Ki a jó katona, ha nem én?

- Miért kerültél a meknesi II. századhoz?

- Amikor Szenegáliába mentünk, Dakarban megsérült a lábam, és kórházba kerültem. Miután egészséges lettem, egy csonka osztaggal együtt a tankhoz kerültem, és innen beosztottak a meknesi századhoz...

Tuskó Hopkinsnak a legnagyobb önuralomra volt szüksége. Végre! Itt az igazi Thorze, aki miatt szolgál, és nem szólhat.

De várjunk csak!

- Fiúk! Van egy tervem! - mondja Tuskó.

- Nos?

- Ezt az autót jól ismerik, és a nyomunkban lesznek nemsokára.

- Nos?

- Ha egyikünk feláldozná magát, akkor a többiek nyomát elveszítenék. Én elindulok az autóval, és ti mentek tovább. Amíg engem elfognak, az legalább fél nap.

Meghatottan néztünk rá.

- Hopkins! - mondta Senki Alfonz. - Most ismertelek meg igazán. Nemes, hősi jellemed van!

- Az biztos. És amellet semmi baj sem érhet - feleli.

- Hogyhogy?

- Hát itt ez a Thorze, aki a 71-es volt az orani zászlóaljban, tehát én nem lehetek Thorze, a 71-es az orani zászlóaljból. Viszont mint civilt, senki sem bánthat azért, hogy a csúf Kongó vidékéről a festői Oran felé igyekeztem. Loptam én? Csaltam? Raboltam?

- Igen! - feleltük egyszerre ketten.

- Na jó... De ők azt nem tudják, az nem a Kongónál volt, hanem még magánzó koromban.

Felkeltettük Yvonne-t, és öt perc múlva repült az autó.

Tizenkettedik fejezet

1.

Alarm!

Még kint sem voltunk a városból. Vagy a lord érkezett meg Colomb-Bécharba, vagy az elfogott csendőrök kijózanodtak, és már rádióztak.

Hopkins ült a volánnál. Előredőlt, a gáz rőfögve tódult a gépbe, és eszeveszetten száguldottunk az éjszakában... Épp hogy elhagytuk a várost.

Az egyik forduló után csikorgott a fék, és megálltunk.

- Mars ki! - mondta Tuskó.

Gyors kézfogás... Kiugrottunk a kocsiból, és a műút melletti árokba futunk... Az autó elzúg Hopkinsszal az éjszakába.

Siettünk úttalan utakon át, a mezőkön. Tíz perc múlva látjuk, hogy katonai autók rohannak a távoli műúton, lovak patája csattan... Kérdés, hogy meddig bírja Hopkins.

Most a város felől egy vonat füttyül. A fényszóró messze világít az éjszakába...

- A vonat... - mondja Senki. - Ez átmegy az Atlaszon... Marokkóba...

- No és?

- Gyerünk....

De nem a város felé rohant, hanem a colomb-béchar-i kőbánya felé, ahol ilyenkor minden csendes. Nappal dolgoznak csak a rabok az iszonyú hőségben. Itt néha tehervonat áll, amelybe rakodnak.

Egy kis órházból kezelik a szemaforot és a váltót.

- Várjon - mondta Senki Alfonz Yvonne-nak. - Te gyere.

Bekopogtunk a bakterhez, azután szépen elhelyeztük megkötözve egy sarokba.

Tilosra állítottuk a szemaforot, és kisiettünk. Senki Alfonz néhány szóval megnyugtatja az ideges, fáradt lányt.

Ez ugyan az én feladatomban lett volna, de nem akartam itt vitatkozni. Jó félórát vártunk. A távoli töltésen nyoma sem volt az üldözőknek. Hopkinsnak előnye van, és az ötliteres kocsit kitűnő állapotban vettük át.

Jön a vonat. Lassít... azután megáll, és pőfögve vesztegel.

A gépész és a fűtő kihajolnak, de máris felugrottunk a mozdonyra. És revolvert szegeztünk nekik.

- Indíts! Előre!

Itt a Szaharában nem tréfálnak a támadók, és ezt jól tudta a fűtő és a vezető. Yvonne-t is felsegítjük a lépcsőn... A gépész babrál a fogantyúkon.

- Mit akarnak? - kérdezte a fűtő.

- Az Atlaszon átjutni. Mi a Kongótól szökünk! Hány megálló van addig?

A gépész felkiáltott:

- Maguk azok?! Hej, fiú! Úgy fűtsd a mozdonyt, mintha a pokol lenne!... Hát maguk azok?...

Örömmel végigmustrált minket, miközben sebesen dolgozott a fogantyúkon, és a vonat rövidesen úgy vágatott, hogy szinte kiugrott a sínből.

A fűtő kezünket szorongatta.

- Fiúk - mondta -, minden igazi francia nektek szurkol! Micsoda veszett fickók vagytok!

- Most meg elfogták a vonatot!

A népszerűség hatalmas szövetséges! Most már minden egyszerű ember a mi pártunkon van, örül, ha segíthet nekünk, és osztozhat a népszerűségünkben.

Yvonne először leült, azután végigdőlt a szénhalmazon, és elaludt.

A fűtő és a mozdonyvezető úgy dolgoztak, hogy ha az afrikai vonat sebességi díjat nyerhetne, akkor az óceánjárók kék szalagja a lokomotív kéményét díszítené. Borral kínáltak és előszedték a hazai ennivalót. Híres rablók élvezhettek ilyen, akiket valamiért szívébe fogad a nép. Egy Robin Hood élhette át ugyanezt korának mozdonyvezetői között.

Hajnalban már az Atlasz sziklái kúszott fel a vonat, és délelőtt a hegység tetején jártunk.

Felváltva aludtunk, mert népszerűségünk dacára résen voltunk...

Délután már az Atlasz keleti lejtőjén haladtunk lefelé! Ha Marokkóba eljutunk De Surennehez, nyert ügyünk van!

- Megállni! - mondta Senki Alfonz. - De csak annyira, hogy leugorjunk!

A gépész lassított, és mi leugrottunk. Yvonne-t Senki Alfonz a karjaiban tartotta.

A leány ugrás közben is aludt.

A vonat nyomban továbbrobogott. Körül mindenféle kis községek látszottak a hegyoldalban. És távol... Istenem! Marokkó!

- Itt elbúcsúzunk, Yvonne - mondta Senki. - Most már nem vihetjük tovább. Magának Marokkóban rokonai vannak, hívja fel innen telefonon őket, használja most már a Duran nevet...

- És maguk...

- Megyünk tovább.

- Fiúk... az Isten... az Isten... - nem tudta folytatni. Elfutotta szemét a könny.

Senki Alfonzot megölelte. Azután hirtelen hozzám lépett, két kézzel megfogta az arcomat és a homlokomat, megcsókolt.

Szóval mégis! Szeret!

2.

Egy szőlődomb közepén megpihentünk.

- Most ezt a ruhát kell eldobni. Ha befut a vonat Marokkóba, akkor a környéken mindenféle kutatnak.

Távolabb egy kis házikót láttunk. Arab pásztor lakhatott benne. Körül juhok.

- Gyerünk! - mondta. - Előre!

A pásztor egy csősz barátjával iddógált. Bekopogtunk hozzájuk, s miután megkötöztük vendégével együtt, elhelyeztük az asztal alatt. Majd az út két oldalán elindultunk Marokkó felé.

Én a csősz ruhájában, Senki Alfonz mint pásztor, vagy negyven juhval. Tíz percig sem haladtunk, amikor messziről katonaság tűnt fel.. Előttük robogott a rendőrség riadóautója.

Azonnal a földre hasaltam. Senki Alfonz nyugodtan ment, és negyven juhot terelt maga előtt.

Oda sem néztek, olyan képtelen gondolat volt, hogy ez valamelyik szökevény lehet... Már alig néhány száz méterre voltunk a várostól, amikor beláttuk, hogy hiába minden. A Marokkóba vezető utakat a rendőrség és katonaság tartotta megszállva.

Amerre a szem ellátott, mindenféle fegyverek, szuronyok. De azt sem csodálta volna senki, ha három ember miatt a köztársaságban elrendelik az általános mozgósítást, és kihirdetik az ostromállapotot.

Az út menti autócsárda előtt két kocsi vesztegelt, de odabenn nem volt senki. A kocsi tulajdonosait a rendőrségre vitték, igazoltatni.

Távolabb még egy kocsi állt az úton, a sofőr újságot olvasott a tető árnyékában.

Senki Alfonz intett. Azután odament, és megszólította a sofőrt. Én a másik oldalról jöttem.

Miután megkötöztük, egy távoli bokor alatt helyeztük el.

Közben a negyven juh várakozott.

- Ülj be - mondta Senki -, vezesd a kocsit annak a fának a csapszék mellett, de előzőleg ugorj le.

Otthagytam. Tudtam, hogy ritkán csinál ostobaságot, tehát megtettem, amit kért. Az autó nagy csörömpöléssel felborult, miután kiugrottam.

Azután bementem a kocsmába. Alig volt a helyén valami.

Itt nagy verekedés lehetett. Minden feldöntve, üvegcserepek, törött szék, és kissé összeverten ott feküdt a tulajdonos és a pincér.

- Mi volt itt?

- Telefonáltam... - mondta Senki. - Most igyunk egy kortyot.

Néhány perc múlva sivítás hallatszott. Sziréna.

- Megint egy riadóautó! - mondtam.

- Nem. Ez a mentőkocsi. Kihívtam őket egy felborult autóhoz...

A mentőorvos és a sofőr csodálkoztak, hogy senki sincs az autóröncs mellett. Még jobban csodálkoztak, amikor úgy vágták fejbe őket, hogy alétan zuhantak a földre. Mivel ott volt a mentőkocsi, egy hordágyra helyeztük őket, és az autó elindult vissza.

Sivítva rohant a kordonnak. Senki Alfonzon a sofőr sapkája és köpenye. Én a beteg mellett ültem, ahogy a mentőknél szokás, mert időközben esetleg magához tér valamelyik, és nyugtalankodik...

Ilyenkor újra fejbeütöttem, és csend lett.

A kordon szétrebbent, és az autó befutott Marokkóba, nagy szirénázással, egyenesen a hadtestparancsnokság épületéhez. Általános feltűnést keltett a mentőkocsi.

Senki Alfonz leugrik, és az őrszemhez lép.

- Súlyosan sebesült főtiszt van velünk. Közölni akar valamit de Surene márkival. Fontos katonai titok. Gyorsan! Nem lehet leemelni a kocsiról, halálán van.

A poszt elrohant. Én még utoljára fejbeütöttem éledő ápoltságomat, és szintén kiszálltam.

Itt voltunk! A Kongótól!

- A törvény nevében!

Tíz rendőr fogott közre bennünket. Tíz revolvercső meredt ránk.

- Megálljanak! Fontos parancsot hoztunk!

- Indulj, vagy lövünk.

- Nem!

Ezt egyszerre mondtuk.

És most de Surene márki lépett ki a kapun csodálkozva. A rendőrkapitány feszesen tisztelgett.

- Excellenciás uram! Ezek az Igoriból érkezett szökevények!

- Hogy az ördögbe jöttek ide?!

- Mentőkocsin!

- Magukat én ismerem - mondta a márki, miután végignézett rajtunk. - És sajnálom, hogy így végezték.

Senki Alfonz tisztelgett.

- Tengernagy úr! Egy levelet kellett kézbesítenem önnek...

És átnyújtotta a levelet a címzettnek!

- Hm... - mondta a márki - mi ez? Szakácskönyv?

- Bocsánat...

A másik levél volt, amelyben Levin szakácskönyvét vittük magunkkal az őserdőbe. De egy pillanattal később... Igen! Ez az a pillanat, amelyért érdemes volt a világra jönni.

Átadtuk az igazi, ötpecsétes levelet, sértetlenül, benne a tábornok jelentésével!

Közben ezrekre menő tömeg hömpölygött körül, és mindenfelé a környező utcákban összehortlódott a kíváncsi sokadalom.

Zaj, kiabálás, pufog a gumibot, a nők sikongatnak... Néhány ember halkán éljenez, ezeket letartóztatják...

Marokkó utcai élete teljesen megbénult. A városban elterjedt a hír, hogy itt vagyunk, és mindenki látni akart bennünket.

- Ki küldte ezt a levelet?
- A levélről semmit sem mondhatunk excellenciádnak.
- Miért?
- Katonák vagyunk. Parancs, az parancs.

...A tömeg áttörte a kordont... kard villan, bot puffan, ordítozás... Nekiszorítanak bennünket a kapualjnak.

De Surenne zsebre teszi a levelet.

- Vigyék ezeket a Gueliz-erőd parancsnoka elé - és felénk fordul. - Ez a levél enyhítő körülménynek számít bíráik előtt? - kérdezte keményen.
- Oui, mon excellence.
- Ha így van, régi érdemeikre való tekintettel gondoskodni fogok, hogy a haditörvényszék figyelembe vegye. Bár arra, amit maguk tettek, alig van mentség... Kár, hogy idejutottak...

Megfordult, és otthagyt bennünket. Közben a rendőrséget megerősítették katonasággal, és a zsidó tömeget a mellékutcába szorították, sorozatos attackokkal.

Tizenharmadik fejezet

1.

Nyugodtan túrtük, hogy a káplár megvasaljon bennünket. Gyorsan belöktek egy nagy, szürke katonai autóba, azután mentünk... Egy perc múlva ott álltunk a Gueliz-erőd udvarán. Először is az őrségre vezettek, és kiforgatták a zsebeinket.

- A mindenségit... - káromkodik az őrmester.

Bizony, négy-öt revolver, néhány száz revolvergolyó, kés, ólombot: összesen két embernél elég ijesztő látvány.

- Hát ez mi?

Levin szakácskönyve akadt a kezébe.

- Kérem - mondta Senki Alfonz -, ez igen fontos bűnjel. Gondosan őrizték meg.

- Nini!... - mondja most az őrzetető. - Akármi legyenek, ha ez nem Levin szakácskönyve!

- Az hát! - mondtam.

- Csakugyan?! - kiáltja a káplár. - Mutasd meg hát a fényképen, melyik a híres Levin...

- Ez itt, aki ül... Itt vagyok én, jobb kézre. Kedvenc tanítványa voltam...

Végre! Végre megtudjuk a titkot!

- Őrzetető úr! Ön Levin tanítványa?

- De mennyire!

- Ki volt az a Levin?

- Ne ugrasson!... Azt akarja mondani, hogy nem tudja, ki volt Levin?... Mit mesél ilyen?

- Komolyan nem tudom...

- Ugyan, mit viccel... hagyjon békében!

Erre térdre hulltam, összekulcsolt kézzel, és így szóltam:

- Őrzetető úr! Hónapok óta időnként nagyon szenvedtem, mert Levin mester, akivel szerencsétlen lehettem együtt ülni, elvárta, hogy hírből jól ismerjék! Én itt most ünnepélyesen bevallom, és megesküszöm rá, ha kívánja: nem tudom, ki volt Levin. Nevessen ki tudatlanságomért, vessen meg, könyörgök: köpjön le, de mondja el, ki volt Levin?!

Az őrzetető teljesítette a kérésemet. Leköpött, és elmondta, hogy ki volt Levin:

A nagy Levin már kora ifjúságában, mint nadrágszabó, a festői Cape Townban kezdte pályafutását. Szíve azonban már akkor is a főzés nagy tudományáért lelkesedett. Húszéves korában még nem is sejtette, hogy a következő év karácsony estéje milyen jelentős fordulatot hoz életébe. Azon a karácsony estén Levint tetten érték betörés közben. A festői Cape Townban. Amikor megkérdezték tőle, hogy milyen munkára osszák be, amihez esetleg hajlama van, azt felelte:

- Szakács szeretnék lenni. Mert meggyőződésem, hogy ha minden ember kedve szerinti hivatásából élhetne, nem volna bűnöző a földön.

- Mi volt maga azelőtt?

- Nadrágvasaló. És ez lett a vesztetem. A nadrágvasaláshoz nem érzek elhivatottságot. - Panaszosan kiáltotta két öklét mellére csapva: - Hagyjatok főzni, és én megjavítom az emberiséget!

Ezt az állítását nem értékelték kellőképpen, de az intéző utasítására esténként hipofoszfátot kellett szednie Levinnek, hogy idegei rendbe jöjjenek, mielőtt az elmélet elhatalmasodna a fogoly szervezetén.

De egy hét múlva az átutazó walesi herceg meglátogatta a fogházat is, és ekkor Levin (pedig rendszeresen szedte a hipofoszfátot) a trónörökös lába elé vetette magát, és így kiáltott sírva:

- Sir! Én főzni akarok! Miért van az, hogy mindent tanulhatnak a rabok, csak főzni nem?!

A herceg végighallgatta Levin kérését. Tetszett az elmélet, amely szerint nem volna bűnöző, ha minden ember kedve szerinti hivatásából élhetne meg.

- Igazgató - mondta a herceg -, legyen Cape Town fegyháza az egyetlen, amelyben a foglyok főzni is tanulhatnak.

- De Sir, ki legyen az oktató?

- Értem. Én átadom a főzőtanfolyam számára tanárnak a hajószakácsomat.

Két hónap múlva a herceg szakácsa visszatért szolgálatába, és Levin vette át az oktatást teljes egy évig. Ekkor szabadlábra helyezték a nagy embert. Ófelsége, valahányszor Cape Townban járt, kötelességének tartotta, hogy Levin fegyházi konyhájáról hozassa az ebédet. Azt már csak rosszindulatú egyének terjesztették, hogy a trónörökös ezért nem fordult meg sűrűbben Dél-Afrikában.

Hatalmas cikket írtak az esetről, és a londoni Savoy Hotel szerződtette szabadulása után Levint. Ám félévi működés után ismét hosszabb kényszeroktatásra ítélték egy fegyházi főzőtanfolyamon.

Levin neve fogalom lett! Egyszer különös véletlenek következtében hosszabb ideig szabadlábon volt és a herceg meghívta a hajójára, hogy főzzön egy Levin-menüt a vendégeknek. Ebből az alkalomból Levin képe is ott szerepelt minden nagyobb lapban, amint egy borjúfrikandó és egy szárnysegéd társaságában várja a walesi herceget...

- Ez a kép itt a szakácskönyvben - fejezte be az örvezető - Dél-Afrikában, a johannesburgi fegyintézetben készült, ahol én is Levin tanítványa voltam, csempészésért.

- Mondja, kérem - szólt Senki Alfonz és az egyik kuktakötényes, rabruhás alakra mutatott. - Ezt a kollégáját is ismeri?

- Hogy a fenébe ne!... Ez Brigeron! Erőszakos, kegyetlen rablógyilkos!

Odanéztem, és tátva maradt a szám. Levin tanítványa, a Brigeron nevű gyilkos senki más, mint a félszemű mérnök Igoriból!

2.

Senki mosolygott, amíg én hülyén ott álltam.

- Nem érted? Első napon, amikor megérkeztünk Igoriba, Levin egy marinírozott halat kért. És ráismert volt tanítványára a főzés stílusából! Később őt is bevették a jobb kategóriába... mint mérnök járt igen előkelő öltözékben... Persze hogy ezt a tanítvány tette vele. Aki odaállt marinírozott halat főzni...

- Halat nem jól csinált ez a Brigeron - jegyezte meg a tizedes. - A rablógyilkosok csak nyárson és roston sült húsokat készítettek jól, azt is csak egészen angolosan, az orgazdák és besurranó tolvajok specialitása volt a hal. A nagy Levin pontosan tudta, hogy melyik bűnözőnek mihez van talentuma. Igazi tyúklevest és főtt marhahúsokat a zsarolók készítettek, viszont az édes tésztát, habos dolgokat a leánykereskedők és zsebtolvajok tanulták el hamar.

A rövid eszmefuttatás után egy cellába kísérték.

- Mondd, te mióta tudod, hogy a félszemű képe itt benne van? - kérdeztem Senki Alfonztól.

- Amikor a *Teknőben* Levin odajött, és megkérdeztem tőle, kinek köszönheti ezt a karriert. Azt felelte, hogy egy tanítványa van Igoriban, aki felkarolta.

- Emlékszem!

- Nahát... Akkor eszembe jutott a könyvben látható fénykép, amely Levint tanítványai körében ábrázolja. Amikor megnéztem a fényképet, rögtön ott láttam a tanítványok között a félszemű mérnököt.

- A Törökkel mi lehet? Már régen meg kellett volna érkeznie.

- Nem tudom. Gyanús.

Majd pont a Török Szultán nem lesz gyanús!

- Gondolod, hogy de Surrene nem olvasta még a levelet? - kérdeztem később.

- Attól félek, hogy esetleg az sem használ nekünk, ha olvasta.

- Mi? Hogy érted ezt?

- Talán olyasmi történik Igoriban, hogy... amint a tábornok mondta: eltussolják! És akkor bennünket is feláldoznak. Nem veszik tudomásul a levelet. Kidobnak valahová a távoli Szaharába mint szökevényeket.

Lehet, hogy ez a Senki Alfonz megint fejünkön találta a szöveget...

3.

...Azután felvezettek a parancsnok elé. A nagy irodahelyiség tömve volt kíváncsi tisztekkel. Tábornokok, őrnagyok, egy szpáhi kapitány, a kormányzó szárnysegéde; mindenki, aki csak tehette, itt volt a Marokkóban időző tisztek közül.

- Azt a köpcös gazembert is vezessék fel... - mondta a parancsnok az altisztnak.

Tehát Hopkins is itt van.

- Ti veszett fickók vagytok. De a hadsereget ért meghurcolásért keservesen fizettek.

Egy főhadnagy lépett elénk.

- Hol van a leány, aki Colomb-Bécharnál még veletek volt?... Mi?!

- Ezt nem mondjuk meg. A nevét sem közölhetjük, mon commandant - felelte Senki Alfonz. A tiszt megrázta az öklét az orrunk előtt.

- Vigyázzatok magatokra, ha hazudtok! Az a köpcös mindent bevallott!

Ilyen trükkel jön. Nekünk! Pont Hopkins az, aki bevall. És pláne mindent!

De épp hozzák. Kissé megverhették a fiút, mert az orra és a szája duzzadt.

De mi van?!... Hogy jön be? Ki látott ilyent? Mosolyog, és megemeli a sapkáját:

- Alázatos szolgája!

- Közlegény! - kiáltja a parancsnok. - Hogy viselkedik?!

- Köszönöm kérdését, parancsnok úr...

Megőrült ez? A hadnagy eléje áll.

- Canaille! Szimulálsz?!

- Nem szimulálok. Én polgári személy vagyok, akit jogtalanul tartanak fogva!

Egy tiszt lép most oda a hadnagyhoz.

- Kérlek, ez nagyon különös eset. Úgy látszik, a fogoly csakugyan polgári személy, mert egy Thorze nevű, azonos adatokkal belajstromozott egyén nálunk szolgál a II-es meknesieknél...

- Szintén polgári személynek vallják magukat? - fordul felénk a parancsnok.

- Nem, mon commandant...

A hadnagy megsuhogtatja a botját.

- Hol a lány?! - kérdezte röviden.

- Ha a hadnagy úr most rosszul bánik velünk, azt rövidesen sajnálni fogja - mondtam katonás tisztelettel.

- Mi?! Hát ti itt úgy viselkedtek...

- Várj... - szólt közbe az őrnagy. Úgy látszik, okult Hopkins esetén.

- Mit értesz azalatt, te apagyilkos, hogy jól bánjunk veletek?

De feleletre nem került már sor. Nyílt az ajtó, és besietett de Surenne márki.

Tizennegyedik fejezet

1.

Őexcellenciája személyesen jött... Huh! Hogy nézett ki! Az arca piros volt. Harag, öröm és büszkeség sugárzott róla.

Egyetlen csattanással záródott valamennyi boka a teremben.

A kormánybiztos végigment előttünk, és hosszan nézegetett bennünket. Azután a tisztek felé fordult:

- Uraim! Óhajtom, hogy ezt a három embert mindenfelé, ahol csak szóba kerülnek, úgy emlegetsék, mint a köztársaság legvitézebb, legönfeláldozóbb, leghűségesebb katonáit!...

Egy pillanatig ámult csend, csak Hopkins dűnnyögi halkán:

- Azt is említsék meg... hogy én civil vagyok.

- Elrendelem továbbá - folytatta emelt hangon -, hogy a hadsereg valamennyi százada említse holnap a napiparancsában ezt a három embert, akikkel most kezét fogok. - Sorba megrázta a kezünket. - De Surenne tengernagy mindig büszke lesz erre a kézfogásra.

Ilyen ember volt! Szemrebbenés nélkül falhoz állította a gyáva, rossz, kártékony katonát, de az igazi teljesítményt senki sem értékelte többre, mint ő.

Senki Alfonz feszesen kilépett.

- Beszélj.

- Excellenciás uram magas elismerését alázattal köszönjük. Teljesítettük kötelességünket, ahogy jó katonához illik, ez volt az egész.

- Ezek - fordult a tisztek felé - leleplezték a leggyalázatosabb árulást, és minden idők legnehezebb katonai parancsát teljesítették, amikor tűzön-vízen át elhoztak egy titkos jelentést egyenesen a vezérkarhoz... - és végignézett bennünket. - Micsoda... fickók... - mondta nevetve, de a szeme furcsán csillogott...

2.

Fort Lamy helyőrsége az őserdőben, százfőnyi katonájával meglepetésre ébredt egy napon. A kis repülőtérre egymás után három gép szállt le. Tisztek érkeztek.

Nem lehet tudni, mi volt. Az erőd parancsnokát és a rádióosztályt leváltották. Ezek repülőgépen elhagyták Fort Lamyt. A parancsnokot útközben szerencsétlenség érte. Kiesett a gépből valahogy. Azt is pletykázták mindenfelé, hogy öngyilkos lett. A helyőrséget nyomban útnak indították.

A Kongó partján hirtelen keleti irányba folytatták az utat. Egyenesen Igori felé meneteltek erőltetett útszakaszokban.

Ugyanekkor Igori felett megjelent egy repülőraj... Félelmetes bűgás töltötte be a levegőt, és a százados elé a következő rádiógramot tették:

„Tíz percen belül foglyok, bennszülöttek és örök gyülekezzenek az erődben. Parancsunk a következő: Ha egyetlen ember megkísérli elhagyni Igorit, bombákkal semmisítjük meg az erődöt! Fort Lamy parancsnokait leváltották, a helyőrsége könnyű üteggel megerősítve, három órán belül megszállja Igorit. Tíz perc múlva megnyitjuk a gépfegyvertűzet. Aki az erődön kívül van, azt lelőjük.”

Tíz perc múlva az alacsonyan keringő repülőgépek elárasztották a környéket gépfegyvertűzzel.

Délután hatkor Igori ellenállás nélkül megadta magát. Hét órakor befejezték az első vizsgálatot, és az erőd mögött igen gyorsan fejbe lőttek tizenhat embert. Közöttük Brigeront és Fonált, a dúdoló, félhülye káplárt. A „százados” elvitték megvasalva Oranba...

Az ügyről csak néhány sor jelent meg a lapokban:

„Igoriban a fegyencek lázadást kíséreltek meg, amit Fort Lamy helyőrsége elfojtott. A három szökevény katona, akik közül az egyik polgári személy, a titkosszolgálat megbízásából jött Igoriba, és elfogatásukat szándékosan nem szorgalmazta a gyarmati hadsereg.”

Ezt a flastromot kapta a sok lóvá tett hatóság. Mi azonban tudtuk, hogy mennyire szorgalmazták...

3.

A kunyhó lakói bizonyára rossz bőrben voltak, amikor Péret százados egy szakasszal értük ment. A küszöbön Potrien várta. Az őrmester sárga, fonnyadt arcából búsan állt el az orra, valamint a bajusz és szakáll alkatrészei. De azért mint a gyertyaszál, állt meg Péret előtt.

- Potrien őrmester jelentkezik, százados úr!

A százados megszorította a nagy, csontos ráncos kezét.

- Rossz bőrben van, mon chef... - és megkopogtatta a penészes, nedves zubbony rozsdás gombjai között az őrmester mellkasát. - Elfogyott a tartalék itt benn?

Az őrmester arcát némi pirosság színezte át, és a szeme is élénkebb lett az érintésre.

- Kissé megviselt az ügy. Azt hiszem, három szabadnapot kell majd kérnem, hogy rendbe jöjjenek. De a gyengélkedőbe nem vétetem fel magamat.

A százados nevetett, és megveregette a sebhelyes, halálos szenvedésekkel beárnyékolt sovány arcot:

- Alors!... Tout va bien... mon chef!

Boka csattog.

- Si! Mon commandant!

A százados tovább akart menni, de az őrmester eléje állt.

- Óvatosan, mon commandant. Egy testőr áll a tábornok mellett, mert azt hittük, hogy ezek a gazok átjönnek a terhelő tanúkat megölni.

- Testőr? Mi az?

- Fogoly itt velünk. Nagyon derék fiú - és beszólt a másik szobába: - Hé, maga csirkefogó! A mieink jöttek.

- Azért még nem kell ordítani!

A Török Szultán jelent meg az ajtóban, egy konyhakéssel.

4.

...A Török Szultán még azon az estén itt ragadt, amikor mi útra keltünk. A kis ipari vágány füstölgő lokomotívval indulásra várt. A Török gyors suttogást kezdett a mozdonyvezetővel.

- Itt van ötezer frank. Én most elbújok a kocsira, és gurítson rám szemet...

- Rendben van...

- Gyorsan!

A Török elhelyezkedett egy kis, taligaszerű, keskeny nyomtávú teherkocsiban, és a gépész szemet gurított rá...

Tíz perc múlva nagy pöfögéssel megindult a vonat... Az ördög vigye el! Ez a kocsi szén nem mozdul. Mi az? Lekapcsolták! Kiemelkedett gyorsan, és meglepő látvány fogadta. Tíz katona állt ott lövésre kész puskával. Középen Fonál, a „káplár”.

- Kiszállni!...

Közrefogták, és az irodába kísérték. A százados mosolyogva fogadta.

- Kezdetől fogva tisztában voltunk magával, Boulanger. Ugyanis az ön orvos barátja, a Kvasztics elárulta.

- Nem igaz!

- De. Higgye el. Ez az ember álmában beszél, és éjjel kifecsegett egyet s mást az ügyeiről, így a kisvasútról is mesélt. Most odakerül a cimborái közé. Sajnálom, mert sokat mulattam magán. Kutassátok át.

...Amikor a látcsőtáskát akarták levenni róla, úgy hadakozott, mint egy tigris.

A levelet szerette volna összetépni.

Betörték az orrát, valaki puskatussal hátba vágta, de ő védekezett, és úgy kapta szájon a kis káplárt, hogy három foga tört bele... Mégis elvették tőle a látcsótokot.

A százados kinyitotta.

- Hm... Mi szüksége volt önnek arra, hogy szivarvégeket gyűjtsön...?

A Török Szultán nagyot nézett és végül egy igen meglepő kijelentést tett:

- Hú! Az... a nyavalyás... tolvaj!

5.

Azóta eltelt egy év. Ma már megírhatom az esetet.

Pittman mindent bevallott, nem volt kicsinyes ember. Mosolyogva mesélte el az egészet, és mosolyogva ment hajnalban az egzekúcióhoz. Elutasította az altisztet, aki kendővel közeledett.

Farkaszemet nézett tizenkét lövéssel.

Mi volt a szélhámosság?

Pittman mint Fleurien főhadnagy megérkezett Igoriba. Akkoriban a Kongónak ezen a szakaszán méréseket végeztek, és különféle társaságok küldöttei megkörményékezték a szakembereket. A legfontosabb személy a kiküldött ellenőrző tiszt, ez a Fleurien volt, aki helyett Pittman jelentkezett szabályszerű irásokkal. Az ő jelentésétől sok függött. Pittman átlátta, hogy milyen

helyzet kínálkozik. Először hagyta, hogy a vállalkozók megvesztegessék, és véleményezéseiben előnyben részesítette azt, aki többet fizet. Később már ő irányította a szélhámosságot. Az akadékoskodó tisztek és mérnökök lassan egyenként eltűntek. Senkinek sem gyanús jelenség a Kongó vidékén, hogy néhány ember malária, tífusz vagy napszúrás áldozata lett. Igori nagyon messze van minden ellenőrzés lehetőségétől. Hihetetlenül költséges és komplikált egy hivatalos út a Kongóhoz.

Lassan annyira teljes lett a szélhámos különítmény, hogy kialakulhatott a nagy mű.

Egy tönkrement vasútépítő társaság mérnöke ajánlatot tett a Belga Kongó-vasút építőinek anyagszállításra. Igen olcsón. Az ajánlatot elfogadták. (Utóbb kiderült, hogy a belga építkezésnél is voltak bűntársaik.)

Ezután a francia vasútépítéshez érkező anyagot rendszeresen továbbszállították a belga munkálatokhoz kétszáz kilométer távolságra. A hihetetlen pénzüsszegeket egyszerűen eltették. Az anyag egy kis részéből látszólag építették a francia szakaszt.

Átutazók vagy pilóták a magasból nem láthatták, hogy a töltés, az összekötő híd, a cementalap mindenhol szinte papírvékonyágú. Igen kevés, rosszul kevert anyagot használtak. A sínek csak rövid szakaszon vezetnek, és véget ér a vonal mindenütt, ahol a fák közé ér a pálya.

...De futtában, messziről mégis alagútnak, hídnak töltésnek hatott az építkezés. Évek folyamán megépült a belga vasút egy tökéletes kis szakasza a sikkasztott francia anyagból! Közben az Igoriban berendezkedett szélhámosok már több millió frankos letét felett rendelkeztek különféle külföldi bankoknál.

Igazán semmiség volt ebből a pénzből a „légiós mennyországot” fenntartani. Mit számított akár tízezer havanna vagy akárhány hektó bor vagy sütemény, amikor egész vasútvonalakat, alagutakat és hidakat loptak el?

Ha néha mégis bizottság érkezett a fegyenctelepre, ezt Fort Lamyból előre tudták. Ilyenkor a rabok dolgoztak, a luxusberendezést összehordták egy üres hangárba és a néger munkásokat hazazavarták. Amire nem is számítottak: a tisztaság, a rabok fegyelmezettsége, egészségügyi állapota a legjobb benyomást tette a bizottságra, és „Fleurien főhadnagyot” még előléptetésre is felterjesztették.

Fonál közlegény szökés miatt került Igoriba, és természetesen azonnal felismerte Pittmant, akivel Rakhmár oázisban együtt szolgált. Fonál értesítette jó barátját, Brigeront a félszemű rablót, aki Rakhmárban vendéglős volt. Brigeron azután jobban kihasználta a helyzetet, mint az idióta Fonál. De idekerült Ogur oázis részeges pályaőre is.

Ez ott volt, amikor Fleurien tisztet megölték az arabok, és kiszabadították Pittmant. Hallgatása jutalmául Fleurien ajánlására áthelyezték az igori vasúthoz ahol a játékos fantáziájú Pittman neki is valóra váltotta az álmát: nagy pályaudvart épített, hiszen volt elég anyag. Itt azután íhatott, intézkedhetett, dühönghetett kedve szerint, és katasztrófától sem kellett tartani, mert vonatközlekedés csak az állomásfőnök vízióiban fordult elő.

A szélhámosok bankbetétje egy tizedét sem fedte a kárnak, de a bűnügy gyors elfojtása felbecsülhetetlen veszteségektől kímélte meg a francia pénzüpiacot.

Természetes, hogy a fejnél is kellett bűntársak. Néhány váratlan áthelyezés, nyugdíjazás, két-három ismeretlen háttérű öngyilkosság elnyelte az ügy utolsó nyomait is, és a részletek örökre homályban maradnak.

6.

...Csak lépésben vergődhetett át az autónk a Gare de St. Lazartól az Elysée palotáig.

Micsoda tömeg...!

Egy filmriportert gépestől elsodornak.

Erről jut eszembe, hogy a híradóban ilyenkor integetnek a népnek. És felemeltem a kezemet, de Potrien tiszthelyettes, aki zubbonyán a vadonatúj „pour le merité”-vel úgy ül, mint Buddha-szobor mása a vitrinben, rám szól:

- Viselkedjék rendesen, maga csirkefogó... Mit gondol, ha az elnök megkérdezi: „Ugyan, kedves Potrien, milyen volt az útjuk Párizs utcáján?...” - mit mondok neki?

- Akkor azt mondja, mon chef...

- Ne feleljen, maga csirkefogó, mert levágom...

Tuskó Hopkins mint polgári személy ült Senki Alfonz mellett. Sötét szalonkabátban, fekete keménykalapban és fehér kesztyűben, emelt fővel.

Úgy fest, mint egy hóhér a kivégzés reggelén. Csak az enyhít valamit ünnepi külsőségein, hogy félrecsúszott ingmelle nagy darabon szabadon hagyja csíkos trikóját...

Megérkeztünk az Elysée palotához.

Felmegyünk a márványlépcsőkön Duron tábornok mögött és egy hatalmas terembe érünk, ahol sok előkelő, díszruhás ember várakozik. Feszesen állunk.

Egy tiszthelyettes, két legionárius és egy ítéletvégrehajtó.

Minden szem bennünket néz, tetőtől talpig kíváncsian. A köztársaság elnöke sorban kezet fog velünk. És Potriennel megtörténik a csoda! Amit évek óta mint példát említ! A nagy úr így szól hozzá:

- Ugyan, kedves Potrien, milyen volt az útjuk Párizsban...

De előre jelzett feleletei közül egyiket sem képes elmondani. Arca lángpiros színű.

7.

Senki Alfonz igen sokszor kap szabadságot, és ilyenkor Yvonne-nal van.

Kezd gyanús lenni az eset! Ennyire leplezi érzelmeit a lány?! Igaz hogy felkeresett, és egy gyönyörű aranyórát adott ajándékba, de ilyent Hopkins is kapott. Senki Alfonz egy idő óta zavartan viselkedik, ha találkozunk. Mi lehet itt a dolgok hátterében? Tuskó Hopkins naponta engedélyt kap, hogy meglátogasson, és Potriennek így köszön:

- Adj Isten...

- Nem vagyok magának adj Isten, hanem tiszthelyettes úr! Csirkefogó!

- Nem vagyok magának csirkefogó, hanem civil úr!

- Éppoly szélhámos, mint volt. Hordja el magát! Az a mákvirág a kávéházban várja.

A mákvirág én voltam. De ezen a napon kissé szomorúan üldögéltem.

- Mi bajod? - kérdezi Tuskó. - Gyere este kávéházba. Megvettük a Törökkel társban a Négy furcsa patkányt. De azt hiszem, hogy becsap az elszámolással a gazember. Gyanús, nagyon gyanús.

- Nem érdekel. Hallottad, hogy Senki Alfonz leszerel?

- Igazán?

- Felülvizsgálatra jelentkezett. A törzsorvos szerint Senki Alfonz alkalmatlan, mert általános testi gyengeségben szenved.

- No, és mi lett ezzel a törzsorvossal? Gyógyíthatatlan, vagy csak napszúrás volt?

- Egyik sem. Azt hiszem, Duron tábornok járt nála. Senki Alfonz leszerel - és halk férfias sóhajjal hozzátettem: - Elveszi Yvonne-t!

Hopkins körülnézett, azután ezt súgta:

- Ne törődj vele. Azért megy a leány Senki Alfonzhoz, mert így akarja leplezni, hogy téged szeret.

.oOo.